Załącznik do Uchwały nr XXXVI/307/2009
Rady Miejskiej w Tczewie
z dnia 27 sierpnia 2009 r.

PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA TCZEWA

WPP

2009

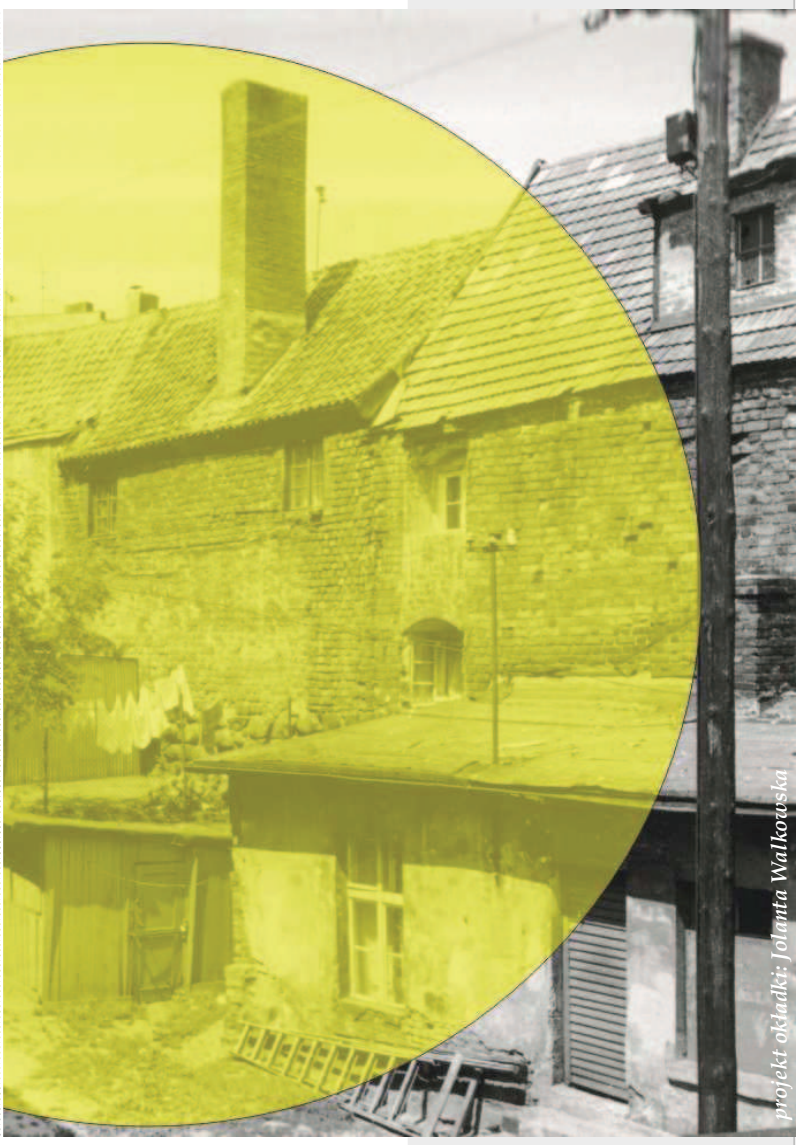

projekt okładki: Jolanta Walkowska

Prezydent Miasta Tczewa

Opracowanie:
Wydział Planowania Przestrzennego
Urzędu Miejskiego w Tczewie

mgr inż. arch. Danuta Morzuch – Bielawska
mgr inż. arch. Maja Chyżyńska

Współpraca:
Jolanta Walkowska
mgr inż. arch. Joanna Waszyńska

ZAWARTOŚĆ PROGRAMU

I. WSTĘP 3
1. Przesłanki nowelizacji Programu rewitalizacji. 3
II. CHARAKTERYSTYKA MIASTA TCZEWA 5
1. Zarys historii rozwoju przestrzennego miasta. 5
2. Obecna sytuacja w mieście. 7
A. Podstawowe informacje o mieście. 7
B. Zagospodarowanie przestrzenne. 7
C. Zabytkowe elementy historycznej struktury przestrzennej. 8
D. Obiekty wpisane do rejestru zabytków. 8
E. Granice stref ochrony konserwatorskiej. 9
F. Uwarunkowania ochrony środowiska. 9
G. Obiekty i tereny chronione. 10
H. Własność gruntów i budynków. 10
I. Komunikacja i infrastruktura techniczna. 11
J. Miejski transport pasażerski. 11
K. Zaopatrzenie w wodę. 12
L. Odprowadzenie ścieków. 12
3. Sytuacja społeczna i gospodarcza. 13
A. Sytuacja gospodarcza. 13
B. Sytuacja społeczna. 13
4. Identyfikacja problemów. 20
5. Analiza SWOT. 21
III. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO – SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO MIASTA I REGIONU 24
1. Dokumenty o zasięgu regionalnym: 24
A. Strategia rozwoju województwa pomorskiego. 24
B. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego. 25
2. Dokumenty o zasięgu lokalnym: 27
A. Strategia Rozwoju Tczewa. 27
B. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Tczewa. 28
C. Plan zagospodarowania przestrzennego miasta Tczewa. 29
D. Strategia rozwiązywania problemów społecznych miasta Tczewa. 30
E. Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta Tczewa. 30
IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU REWITALIZACJI 31
1. Zasięg terytorialny rewitalizowanego obszaru wraz z uzasadnieniem. 31
A. Uzasadnienie wyboru zasięgu terytorialnego obszaru rewitalizowanego. 31
B. Zagospodarowanie przestrzenne. 31
C. Środowisko przyrodnicze i kulturowe. 31
D. Infrastruktura techniczna i komunikacyjna. 32
E. Gospodarka. 32
F. Sfera społeczna. 33
G. Bezpieczeństwo publiczne. 34
2. Podokresy programowania: 2009-2013 i lata następne. 35
3. Podsumowanie dotychczasowego Programu Rewitalizacji (z 2006 r.). 37
A. Projekty dotyczące zagospodarowania terenów według założonych Osi Rozwoju w obszarze rewitalizowanym. 38
- Projekty w osi rozwoju sportu i rekreacji. 38
- Projekty w osi rozwoju kultury i oświaty. 49
- Projekty w osi rozwoju turystyki i usług. 58
B. Projekty społeczne. 65
C. Konsultacje społeczne. 71
4. Cele rewitalizacji. 73

V. PLAN DZIAŁAŃ PRZESTRZENNYCH, GOSPODARCZYCH I SPOŁECZNYCH W LATACH 2009-2013 I W LATACH NASTĘPNYCH NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM 74
1. Bulwar nadwiślański – strefa I oraz Zabytkowe Centrum Starego Miasta – strefa A. 74
A. Plan działań przestrzennych. 74
a. Bulwar nadwiślański 74
b. Rewitalizacja przestrzeni publicznej drogi widokowej 76
c. Rewitalizacja przestrzeni publicznej drogi spacerowej 79
d. Rewitalizacja przestrzeni publicznej szlaku fortecznego 81
e. Przestrzenne działania towarzyszące 84
B. Plan działań gospodarczych. 85
C. Plan działań społecznych. 87
2. Pozostałe strefy: B, C, D, E i F. 90
A. Kierunki działań przestrzennych. 90
B. Działania przestrzenne inicjujące proces rewitalizacji. 91
• strefa B – Park Miejski i Historyczne Przedmieście Królewieckie. 91
• strefa C – Historyczne Przedmieścia: Berlińskie i Dworcowe. 94
• strefa D – Park Kopernika i kwartały zabudowy przy ul. Kopernika. 96
• strefa E – Rejon ul. Sobieskiego i tereny rekreacyjne „Kanonka". 97
• strefa F – Teren historycznego węzła kolejowego. 98
C. Kierunki działań społeczno-gospodarczych. 99
VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU REWITALIZACJI. 100
VII. SYSTEM WDRAŻANIA 101
VIII. SYSTEM MONITOROWANIA 102

Załącznik nr 1 – HARMONOGRAM DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH 103
Załącznik nr 2 – PLAN FINANSOWY REALIZACJI PROCESU REWITALIZACJI 104

I. WSTĘP

1. PRZESŁANKI NOWELIZACJI PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA TCZEWA.

W dniu 26 października 2006 roku Rada Miejska w Tczewie Uchwałą Nr XLIX/452/2006 przyjęła dokument, który określił cele i priorytety rewitalizacji. Wskazano osie rozwojowe w obszarze przeznaczonym do rewitalizacji Tczewa, wyznaczono zadania służące urzeczywistnieniu założonych celów w kilkunastoletniej perspektywie. Dokument ten, zwany Programem Rewitalizacji Miasta Tczewa, zwieńczył proces publicznej dyskusji nad ówczesnym stanem i przyszłą wizją Starego Miasta w Tczewie. W oparciu o wyniki wielu debat, konsultacji społecznych i prac eksperckich wytyczono kierunki działań.
Obecna edycja Programu rewitalizacji miasta Tczewa na lata 2009-2013 jest dokumentem strategicznym, pokazującym zakres i sposób przywrócenia na wybranym obszarze miasta świetności – poprawienia wyglądu przestrzeni publicznych i stanu budynków, przy jednoczesnym przebiegu przemian społecznych i gospodarczych w tym obszarze.

Wychodząc naprzeciw widocznym potrzebom, Prezydent Miasta Tczewa podjął inicjatywę nowelizacji dokumentu, wynikającą z następujących przesłanek:

Po pierwsze – konieczność weryfikacji listy projektów, ich aktualizacji, podsumowania, nowej redakcji planowanych działań.
Niewszystkie spośród zapisanych w dokumencie zadań zostały zrealizowane, inne straciły swoją aktualność wskutek realizacji inwestycji przez właścicieli prywatnych.
Opracowano koncepcje zagospodarowania przestrzeni publicznych (szlaki spacerowe). Powstało opracowanie dotyczące możliwości lokalizacji parkingów w obszarze Starego Miasta, stanowiące wytyczne do sporządzenia dokumentacji projektowych, prezentujących szczegółowy zakres przedsięwzięć.
Wykonano nową infrastrukturę techniczną oraz zagospodarowano przestrzenie publiczne. Wszystko to przyczyniło się do zainwestowania sąsiednich obszarów.
Projekty społeczne realizowane były przez działające na terenie miasta jednostki samorządowe (MOPS i FIS) oraz organizacje pozarządowe.
Dokonano podsumowania projektów, zarówno kluczowych jak i uzupełniających, zawartych w Programie rewitalizacji z 2006 r. Brano w nim pod uwagę stopień ich realizacji, jednocześnie poddając ocenie i kwalifikując do dalszych działań. Zastosowano następującą klasyfikację projektów:

1°– projekt zrealizowany,
2°– projekt częściowo zrealizowany lub w trakcie realizacji,
3°– projekt w przygotowaniu,
4°– projekt planowany do realizacji – zapisany w WPI,
5°– projekt zakwalifikowany do realizacji w dalszym horyzoncie czasowym.

Po drugie – uzupełnienie danych wyjściowych charakteryzujących obszar zdegradowany stanowiących podstawę nowej struktury aktualizowanego dokumentu.

Po dokonaniu analizy przestrzennej i demograficzno-społecznej stanu istniejącego obszaru rewitalizowanego zaproponowano jego podział na siedem stref: I, A, B, C, D, E i F. Numeracja stref pokazuje kolejność przeprowadzania w nich działań. Strefa I – obejmuje swym zasięgiem Bulwar nadwiślański, który jest już zrealizowanym projektem Programu rewitalizacji z 2006 r. Strefa A – Zabytkowe centrum Starego Miasta – wskazana jako priorytetowa, to obszar o najwyższych wartościach kulturowych, jednocześnie najbardziej zdegradowany, który wymaga wyznaczenia zintensyfikowanych działań w okresie 2009-2013.
Pozostałe strefy: B, C, D, E i F, z uwagi na mniejszy stopień zaawansowania opracowań analitycznych i kierunkowych, winny być wskazane do działań w dalszym horyzoncie czasowym. Wyznaczenie stref działań oraz ujęcie przedsięwzięć zgodne z ideą rewitalizacji w systemie: działania przestrzenne, gospodarcze i społeczne było podstawą do sformułowania nowych zapisów programu.
Poszczególne projekty zawierają zakres rzeczowy, prognozę finansową oraz beneficjentów programu: przede wszystkim gminę i jednostki samorządowe, instytucje sfery budżetowej oraz organizacje pozarządowe.

Po trzecie – nawiązanie do dokumentów strategicznych wraz z dostosowaniem zapisów do wytycznych programów rozwojowych, związanych z dofinansowaniem zewnętrznym, w tym RPO WP.

Programy UE wskazują nową drogę pozyskiwania środków i przynoszą znaczące zmiany w sposobie przygotowywania i realizacji przedsięwzięć rozwojowych. Podstawą odniesienia projektów rewitalizacyjnych w ubieganiu się o środki pomocowe z budżetu państwa i funduszy unijnych w zakresie współfinansowania strukturalnego stał się przyjęty przez Zarząd Województwa Pomorskiego w dniu 2 października 2007 r. „Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2007 – 2013". Przedsięwzięcia, które mają swoje uzasadnienie w programie, mogą ubiegać się o dofinansowanie ze wspomnianych źródeł.

Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi przygotowania projektów w ramach RPO Poddziałanie 3.2.1 Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne, współpracujące wydziały WPP i WRM opracowały Notę Intencyjną, której założenia i zakres w większości wpisują się w dotychczasowy Program. Jednak inne ujęcie i zwiększony zakres przedmiotowy wymógł aktualizację Programu.

Uchwałą Nr XXVI/209/2008 Rady Miejskiej w Tczewie z dnia 25 września 2008 r. zatwierdzono Wieloletni Plan Inwestycyjny. Zgodnie z tą uchwałą, planowane działania w aktualizowanym Programie, przewidziano do realizacji na lata 2009 – 2013 i lata następne.

Po czwarte – zmian społeczno-gospodarczych.

Stale zmienia się obraz życia gospodarczego i społecznego miasta, dokumentowany wskaźnikami statystycznymi. Kondycja gospodarki Polski i regionu, sytuacja na regionalnym rynku pracy, nie pozostają bez wpływu na stan rozwoju miasta. Rodzi to nowe problemy oraz wyzwania, które muszą znaleźć odzwierciedlenie w nowym Programie Rewitalizacji.

II. CHARAKTERYSTYKA MIASTA TCZEWA

1. ZARYS HISTORII ROZWOJU PRZESTRZENNEGO MIASTA.

Tczew - to miasto o prawie 800-letniej tradycji. Nadwiślański gród prawa miejskie uzyskał w 1260 r. wraz z nadaniem przywileju księcia pomorskiego Sambora II. Lokacja nastąpiła na prawie lubeckim. Dwa lata przed nadaniem przywileju, w 1258 r. ukonstytuowała się rada miejska.
Od 1308 r. Tczew, podobnie jak Pomorze Gdańskie znajdował się pod panowaniem Zakonu Krzyżackiego i otrzymał nowy ustrój polityczny. Od 1364 r. Tczew był w pełni administrowany przez zakon na prawie chełmińskim. Sytuacja ta trwała aż do wybuchu wojny trzynastoletniej w 1454 r. zakończonej pokojem w Toruniu w 1466 r. W 1580 r. do miasta dotarł polski system administracyjny wraz z nadaniem przywileju przez króla Stefana Batorego.

Lata odbudowy i rozwoju miasta przerwały wojny polsko – szwedzkie, gdy w 1626 r. król szwedzki Gustaw Adolf podjął atak na Prusy Książęce. W czasie wojen Tczew często stawał się bazą wypadową wojsk najeźdźcy ze względu na dogodne, ze strategicznego punktu widzenia, usytuowanie geograficzne. Skutkowało to rozbudową wzniesionych jeszcze w średniowieczu fortyfikacji, co miało istotny wpływ na dalszy rozwój przestrzenny miasta. Budowa systemu umocnień stała się priorytetem strategii rozwoju ośrodka miejskiego w XVII w.

Pod panowaniem pruskim miasto borykające się z poważnym kryzysem demograficznym i gospodarczym znacznie wyhamowało swój rozwój. Zauważalny był nawet regres urbanistyczny objawiający się zanikającymi funkcjami miejskimi handlem i rzemiosłem oraz postępującą agraryzacją miasta.
Na początku XIX w. Tczew na krótko został wyzwolony spod władzy pruskiej. W 1807 r. miasto zostało zdobyte przez wojska gen. H. Dąbrowskiego. W czasie szturmu poniosło jednak znaczne straty na skutek działań zbrojnych i towarzyszącego im pożaru. Tczew po raz kolejny stał się bazą wypadową i jednocześnie zapleczem gospodarczym wojsk, tym razem napoleońskich. Skutkowało to kolejnymi zmianami w strukturze przestrzennej miasta, które objęto w całości pracami fortyfikacyjnymi. Wiele obiektów przystosowano do potrzeb militarnych, niemal całkowicie zniszczono rolnictwo miejskie. W okresie wojen napoleońskich miasto poniosło tak duże straty, że jeszcze przez wiele lat obciążały gospodarkę miejską. Po kongresie wiedeńskim w 1815 r. ponownie wróciło pod panowanie pruskie.
Ponad stuletni okres stabilizacji pod rządami pruskimi stwarzał korzystne okoliczności dla rozwoju Tczewa. Po przezwyciężeniu powojennych trudności związanych z poważnymi stratami materialnymi w okresie napoleońskim i wieloletnim zadłużeniem miejskiego budżetu, a także ogólnym kryzysem gospodarczym w skali całego Pomorza rozpoczęła się powolna odbudowa pozycji ekonomicznej miasta. Sprzyjało jej położenie Tczewa, jako ważnego węzła komunikacyjnego, którego znaczenie jeszcze bardziej wzmocniła budowa w latach 20-tych XIX w. drogi tranzytowej Berlin – Królewiec. W poł. XIX w. do strategicznych inwestycji dołączyła nowa linia kolejowa Tczew – Bydgoszcz oraz most przez Wisłę, dzięki czemu przedłużono linię kolejową do Królewca, a Tczew zyskał rangę węzła komunikacyjnego o pierwszorzędnym znaczeniu. Inwestycje te zainicjowały rozbudowę przemysłu, ożywiły budownictwo i przyczyniły się do znaczącego przyrostu liczby mieszkańców, co razem skutkowało dynamicznym rozwojem ośrodka miejskiego.

Wybuch I wojny światowej nieco wyhamował rozwój społeczno – gospodarczy miasta. Po zakończeniu konfliktu Tczew znalazł się w granicach II Rzeczypospolitej Polskiej. Dzięki swojemu nowemu położeniu geopolitycznemu i dotacjom rządowym jeszcze bardziej zyskał na znaczeniu i mógł kontynuować rozwój przestrzenny i społeczno – gospodarczy pomimo kryzysu ekonomicznego w XX – leciu międzywojennym.
Po zakończeniu II wojny światowej i kolejnej zmianie granic państwa polskiego oraz ustroju politycznego na scentralizowany, Tczew będący miastem powiatowym, zaczął tracić na znaczeniu, jako ośrodek administracyjny na rzecz pobliskiego Gdańska. Bliskość miasta wojewódzkiego, oferującego szerszą gamę możliwości zatrudnienia przyczyniła się do marginalizacji funkcji decydujących o randze i prestiżu Tczewa, jako ośrodka miejskiego. Tczew zachował jednak swoją funkcję strategicznego węzła komunikacyjnego na mapie transportowej Polski, stąd silny rozwój funkcji związanych z transportem kolejowym i drogowym. Poza tym miasto było niewielkim ośrodkiem przemysłowym, w którym rozwijał się głównie przemysł lekki, maszynowy,

spożywczy oraz oparte o zasady spółdzielczości ogrodnictwo i sadownictwo rozwijane w granicach administracyjnych miasta. Szybko rosnąca liczba ludności oraz polityka mieszkaniowa władz centralnych przyczyniły się do rozwoju osiedli mieszkaniowych lokalizowanych w zachodnich dzielnicach miasta.

Przełom polityczny na początku lat 90-tych XX w. i postępujące w jego następstwie procesy prywatyzacyjne związane z wprowadzeniem ustroju demokratycznego, spowodowały ograniczenie działalności, a często także upadek nierentownych państwowych zakładów. Na skutek restrukturyzacji kolei państwowych w dużej mierze przekształceniom uległa struktura zatrudnienia. Doprowadziło to do głębokiej recesji gospodarczej i poważnego bezrobocia strukturalnego wśród mieszkańców zatrudnionych dotąd w tych sektorach. Jednocześnie rozpoczął się dynamiczny, nie do końca uregulowany rozwój drobnych usług i handlu. Wyraźna koncentracja tych funkcji wystąpiła w zachodniej części miasta. Nowe subcentrum stało się konkurencyjną strukturą dla tradycyjnego ośrodka zlokalizowanego do tej pory w historycznym centrum miasta. Rozwój motoryzacji i nawyki klientów doprowadziły do wyprowadzenia handlu na obrzeża miasta, gdzie łatwiej było zlokalizować wielkopowierzchniowe obiekty handlowe wyposażone w parkingi. Niski standard zabudowy na Starym Mieście, a także wieloletnia degradacja komunalnego zasobu mieszkaniowego wynikająca z powstałych luk remontowych i słabej gospodarki lokalowej przyczyniły się do degradacji i radykalnego zmniejszenia atrakcyjności historycznej dzielnicy mieszkaniowej, co w rezultacie rozpoczęło proces dezurbanizacyjny śródmieścia. Od końca XX w. prowadzona jest polityka przestrzenna mająca na celu rewitalizację społeczno – gospodarczą zabytkowej dzielnicy. Równocześnie zauważalne są procesy suburbanizacyjne występujące w sąsiadujących z miastem gminach wiejskich.

2. OBECNA SYTUACJA W MIEŚCIE.

A. Podstawowe informacje o mieście.

Tczew jest czwartym, co do wielkości miastem w województwie pomorskim. Jego powierzchnia wynosi 2226 ha. Łączna powierzchnia terenów zagospodarowanych i zabudowanych według kategoryzacji geodezyjnej otrzymanej za pośrednictwem Systemu Informacji Przestrzennej (SIP) wynosiła[1] 1.253,6 (na 2004 r.). Tereny mieszkaniowe netto (bez komunikacji, usług i rekreacji) obejmują 309,0 ha tj. 24,7% ogółu terenów zagospodarowanych. Łączna ilość terenów przemysłowych i usługowych wynosi 227,5 ha tj. 18,1% ogółu terenów zagospodarowanych. Powierzchnia terenów publicznych to, ok. 200,0 ha co stanowi 16% powierzchni zurbanizowanej, w tym:
- tereny zieleni urządzonej 36,0 ha,
- cmentarze 12,0 ha,
- usługi sportu 9,4 ha,
- usługi oświaty 25,8 ha,
- usługi zdrowia 4,3 ha,
- usługi kultury 4,8 ha,
- usługi administracji 12,4 ha,
- usługi komercyjne 4,9 ha.

Miasto zamieszkiwało pod koniec 2007 r. 60,3 tys. osób, w tym 20,6% stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, 65,1% w wieku produkcyjnym i 14,3% osoby w wieku poprodukcyjnym[2]. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w 2007 r. to 3032 osoby, w tym 1205 mężczyzn i 1827 kobiet.

B. Zagospodarowanie przestrzenne.

W istniejącym zagospodarowaniu przestrzennym wyróżnia się następujące elementy:
- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna tworząca odrębne zespoły o różnorodnym stopniu występowania funkcji niemieszkalnych i niskim stopniu nasycenia usługami (Os. Witosa, Działki Staszica, Os. Kolejarz, Os. Za Parkiem, Os. Prątnica, rejon ul. Bema);
- obszary zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, monofunkcyjne wypełniające obszar, który zajmują (Os. Suchostrzygi, Śródmieście II, Os. Czyżykowo);
- obszary koncentrujące funkcje produkcyjne o różnym charakterze i stopniu intensywności zagospodarowania (Górki Przemysłowe, rejon ul. Rokickiej i Jagiellońskiej, rejon Stoczni Rzecznej,
- rejon ul. 30-go Stycznia) o różnym Poziomie i możliwości przekształceń będących m.in. konsekwencją zmian gospodarczych i prawnych w kraju (w tym PSSE);
- obszar zabudowy mieszkaniowej na terenach dawnych przedmieść o relatywnie niskim stanie technicznym, wpływającym na relatywnie niski standard życia;
- tereny ciągów komunikacyjnych kołowych i kolejowych (stanowiące istotną część powierzchni miasta);
- tereny ogrodów działkowych, a także tereny obszary intensywnej produkcji ogrodniczej skoncentrowane w południowej części miasta;
- obszary funkcji specjalnych;
- tereny otwarte o różnym stopniu występowania wartościowych elementów środowiska przyrodniczego.

Wiodącymi elementami struktury przestrzennej są:
- dolina rzeki Wisły wraz z dopływami – elementy strefy przyrodniczej o wysokim stopniu aktywności;
- układ komunikacyjny – kołowy i kolejowy o ponadlokalnym znaczeniu – droga krajowa nr 1 oraz linie kolejowe w kierunkach na Gdańsk, Malbork, Bydgoszcz i Starogard Gd.;
- układ głównych dróg i ulic miejskich;
- duże przestrzenne obszary współczesnej zabudowy mieszkaniowej – monokultury Śródmieścia II

[1] *Źródło: dane Zmiana Studium uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Tczewa 2004 r.*
[2] *Źródło: dane GUS w Gdańsku.*

i Suchostrzyg;
- cenne środowisko kulturowe miasta z zachowanym i dobrze czytelnym planem miasta lokacyjnego: średniowieczną siatką ulic i rynkiem pośrodku;
- zachowane fragmenty murów obronnych oraz innych cennych historycznych obiektów i zespołów (kościoły gotyckie, zespół klasztorny podominikański, zespół poprzemysłowy fabryki Muscate dzisiejszego Centrum Wystawienniczo – Regionalnego Dolnej Wisły, wiatrak typu holenderskiego i in.);
- nowe obiekty architektoniczne i urbanistyczne, o rodowodzie XIX – wiecznym i z pocz. XX w. harmonijnie ukształtowane, o kameralnym nastroju, mające wpływ na sferę tożsamości miasta;
- obszary koncentracji usług o znaczeniu ogólnomiejskim.

C. Zabytkowe elementy historycznej struktury przestrzennej.

W Tczewie istniejące zabytkowe elementy przestrzennej struktury miasta wytworzone w wyniku historycznych procesów tworzą, w szczególności:
- obszar miasta średniowiecznego z zachowanym układem ulic i placów oraz z fragmentami zachowanych murów obronnych,
- zachowane przebiegi historycznych szlaków drogowych,
- zachowane fragmenty przebiegu dróg fortecznych,
- zachowaną sieć dróg, ulic i placów ukształtowaną do 1945 r.,
- obszary miasta zabudowane do 1904 r.,
- obszary zachowanej zabudowy zabytkowej poza Starym Miastem,
- zachowane najważniejsze zabytki architektury,
- wartościowe zespoły zieleni,
- zachowane stare zakłady przemysłowe,
- interesujące wnętrza placów i ulic (poza układem staromiejskim) posiadające zabudowę z epoki, w której powstały,
- mosty kolejowe i drogowe, Kanał Młyński oraz inne obiekty inżynierskie o wartościach historycznych.

D. Obiekty wpisane do rejestru zabytków:

1) Układ urbanistyczny Starego Miasta - nr 81 (nowy nr 112), dn. 16.07.1959 r.
2) Kościół parafialny p.w. Krzyża Świętego, ul. Kardynała S. Wyszyńskiego - nr 430 (nowy nr 563), dn. 04.01.1972 r.
3) Zespół klasztoru dominikańskiego:
   3.1. Kościół p.w. św. Stanisława Kostki, pl. św. Grzegorza - nr 431(nowy nr 564), dn. 04.01.1972 r.
   3.2. Klasztor Dominikanów ob. Państwowa Szkoła Muzyczna, pl. Św. Grzegorza - nr 432 (nowy nr 564), dn. 04.01.1972 r.
4) Zespół obwarowań miejskich, fragmenty murów i baszty zlokalizowane przy ul. Podmurnej, mur XIV w. - nr 433 (nowy nr 565), dn. 04.01.1972 r.
5) Wiatrak holenderski, ul Wojska Polskiego 19, drew./ mur – nr 41 (nowy nr 143), dn. 18.01.1960 r.
6) Budynek d. Browaru, ul. Zamkowa 2 / 3, mur. - nr 970 (nowy nr 1129), dn. 26.08.1986 r.
7) Dom mieszkalny, ul. Mickiewicza 17, mur. - nr 434 (nowy nr 566), dn. 04.01.1972 r.
8) Cmentarz żołnierzy monarchii austro – węgierskiej, Tczew – Suchostrzygi - nr 1112 (nowy nr 1486), dn. 18.10.1994 r.
9) Dom mieszkalny (d. zajazd), ul. Wojska Polskiego 15, drew. / mur. - nr 1126 (nowy nr 1552), dn. 04.07.1995 r.
10) Kamienica czynszowa, ul. Wojska Polskiego 27, mur. - nr 1127 (nowy nr 1553), dn. 04.07.1995 r.
11) Willa, ul. Obrońców Westerplatte 10, mur. - nr 1132 (nowy nr 1554), dn. 11.07.1995 r.
12) d. Zespół Fabryki Wyrobów Metalowych w Tczewie, ob. Siedziba Muzeum Wisły, ul. 30 Stycznia - nr 1176 (nowy nr 1644), dn. 28.08.1997 r.
13) Trzy środkowe przęsła wraz z filarami Mostu drogowego przez Wisłę w Tczewie – Lisewie - nr 1210 (nowy nr 1705), dn. 21.03.2000 r.

14) Dom z reliktami gotyckiej baszty i murów miejskich zachowanymi w piwnicy i przy elewacji wschodniej wraz z działką, ul. St. Kard. Wyszyńskiego 8 – decyzja nr A-1848 z dnia 19.03.2009 r.

E. Granice stref ochrony konserwatorskiej.

Na obszarze miasta Tczewa występuje 16 stref ochrony konserwatorskiej obejmujących tereny zagospodarowane o odrębnych cechach parcelacyjnych, sposobach zabudowania oraz genezie powstania – historycznym kodzie genetycznym, w skład których wchodzą historyczne układy urbanistyczne, historyczne zespoły zabudowy, zabytki nieruchome ujęte w gminnej ewidencji zabytków, a także tereny zieleni historycznej. Łączna powierzchnia stref wynosi ok. 260 ha, co stanowi ok. 12% powierzchni gruntów w granicach administracyjnych miasta. Są to następujące strefy:

I Stare Miasto 9,0 ha,
II zachodnie obrzeża Starego Miasta – Przedmieście Berlińskie 32,9 ha,
III północne obrzeża Starego Miasta – Przedmieście Dworcowe 16,5 ha,
IV część terenów kolejowych 3,6 ha38,
V południowe obrzeża Starego Miasta – Przedmieście Królewieckie 28,2 ha,
VI osiedle Za Parkiem 46,4 ha,
VII tereny nad Wisłą 51,4 ha,
VIII kwartał „30 Stycznia" 19,8 ha,
IX Strzelnica 4.5 ha,
X Nowe Miasto 8,6 ha,
XI Zatorze 18,7 ha,
XII osiedle kolejowe przy ul. Chłodnej i Gdańskiej 6,0 ha,
XIII osiedle Prątnica 15,2 ha,
XIV Piotrowo 2,0 ha,
XV Suchostrzygi 1,3 ha,
XVI cmentarz Żołnierzy austriackich 2,0 ha.

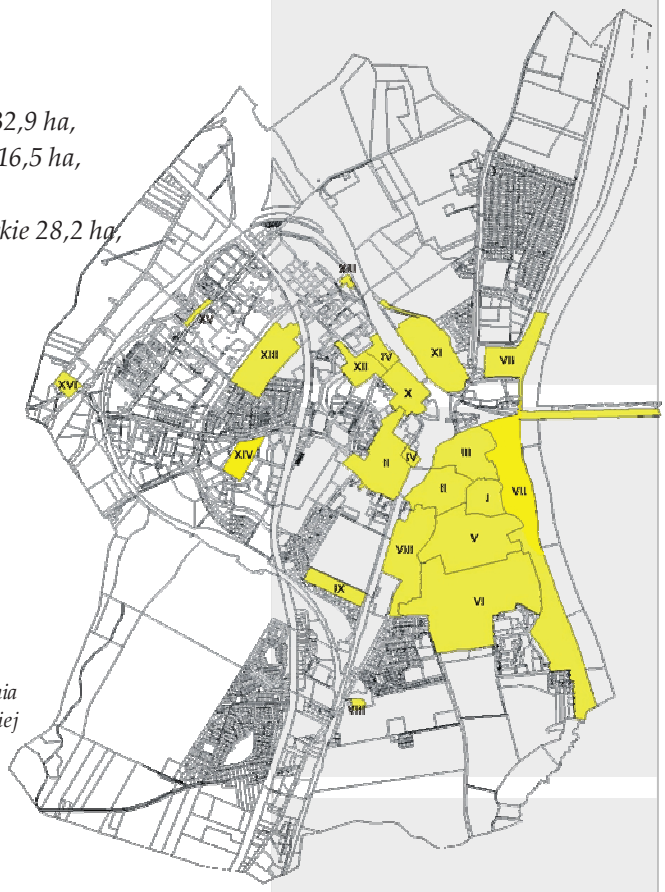

Źródło: Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Tczewa - Załącznik nr 1 do Uchwały Rady Miejskiej w Tczewie nr XXVII/257/2004 z dnia 30 grudnia 2004 r.

F. Uwarunkowania ochrony środowiska

Tczew położony jest na pograniczu dwóch krańcowo odmiennych mezoregionów fizyczno - geograficznych:

- **Pojezierza Starogardzkiego**. Powierzchnia wysoczyzny morenowej w rejonie Tczewa występuje na wysokości 20 – 40 m n.p.m., osiągając maksymalne wysokości w południowo-zachodniej części miasta (ok. 70 m n.p.m.). Teren obniża się w kierunku północnym (Żuław) i wschodnim (dolina Wisły). Krawędź wysoczyzny, wyraźna w północnej części miasta, uległa zatarciu na skutek procesów inwestycyjnych w części wschodniej. We wschodniej części miasta występuje niewielkie lecz wyraźne obniżenie terenu związane z terasą nadzalewową od zachodu ograniczone dawnym zboczem doliny Wisły (o wysokości kilku metrów). W wysoczyznowej, zainwestowanej części Tczewa występują niewielkie deniwelacje terenu, zminimalizowane w wyniku wprowadzenia zabudowy kubaturowej. W ukształtowaniu centralnej części miasta wyróżnia się jedynie wyniesienie terenu związane z dawnym wzgórzem zamkowym, w obrębie którego zlokalizowano rynek wraz z przyległą zabudową. Duże zróżnicowanie ukształtowania terenu widoczne jest w zachodniej części miasta. Wysoczyznę urozmaicają tu dość licznie występujące oczka wytopiskowe oraz pagórki kemowe i moren martwego lodu.
- **Żuław Wiślanych**. Równina deltowa Żuław Wiślanych w granicach miasta rozpościera się na wysokości około 5 m n.p.m. Na przeważającym obszarze Żuław, poza miastem dominuje rolnicze użytkowanie ziemi – grunty orne na madach i użytki zielone na utworach torfowych i mułowo-torfowych.

Na terenie miasta występują następujące typy środowiska przyrodniczego:
- Wysoczyzna morenowa (pagórkowata lub falista),
- Dna dolinne,
- Równiny aluwialne (delty).

Występujące na obszarze miasta ekosystemy reprezentują trzy grupy układów:
- ekosystemy związane z krajobrazem seminaturalnym, na terenach otwartych zachodniej części miasta (lasy i zadrzewienia) oraz występujące wzdłuż brzegu Wisły (zarośla wierzbowe oraz zbiorowiska szuwarowe i inne nadbrzeżne).
- ekosystemy związane z miejskim charakterem Tczewa – skwery, trawniki, roślinność ruderalna itp.
- grupa zbiorowisk roślinnych związana jest z użytkowym charakterem roślinności i wynikających z tego form użytkowania terenu jak: sady, ogrody przydomowe i ogrodnictwo oraz agrocenozy i użytki zielone (na obrzeżach miasta).

G. Obiekty i tereny chronione

W granicach Planu występują drzewa uznane za pomniki przyrody uchwałą nr XXXVI/338/2001 Rady Miejskiej w Tczewie z dnia 25 października 2001 roku wyszczególnione w Załączniku do cytowanej Uchwały.

H. Własność gruntów i budynków

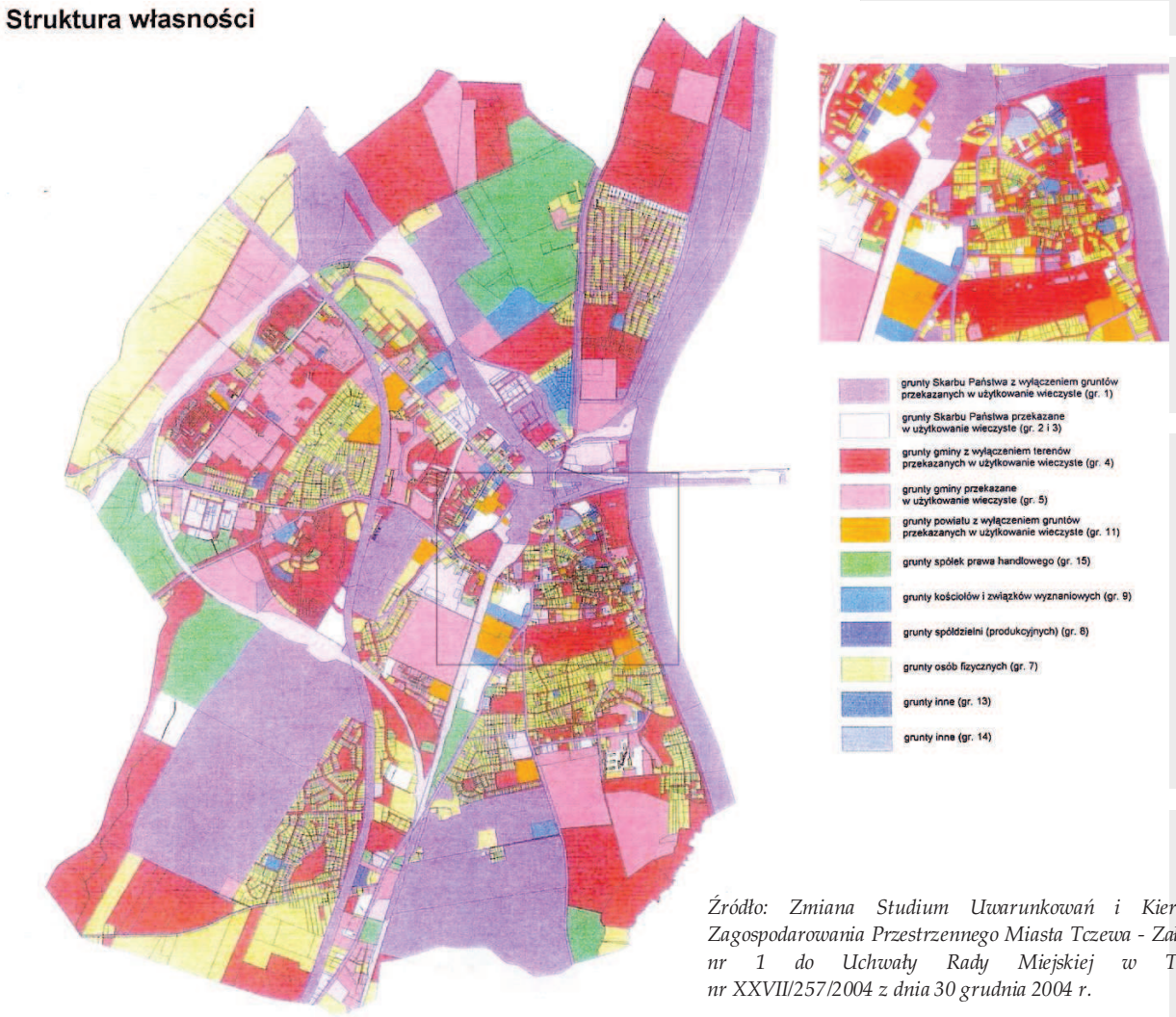

Źródło: Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Tczewa - Załącznik nr 1 do Uchwały Rady Miejskiej w Tczewie nr XXVII/257/2004 z dnia 30 grudnia 2004 r.

Cechą struktury własności jest duże jej rozdrobnienie przestrzenne. Wyróżniają się następujące grupy gruntów:
- Dominującą grupę terenów stanowią grunty gminy (w tym przekazane w użytkowanie wieczyste), łącznie 866,0 ha – 38,7%. W obrębie tej grupy w skład gminnego zasobu wchodzą:
  1) tereny zieleni publicznej i sportu (w tym 152,0 ha zajmują ogrody działkowe), -200,0 ha;
  2) tereny w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych - 64,0 ha;
  3) tereny usług publicznych oraz drogi gminne i tereny niezabudowane, które będą stanowić nową ofertę inwestycyjną. Wśród gruntów gminy przekazanych w użytkowanie wieczyste poczesne miejsce zajmują tereny ogrodów działkowych (im. H. Sienkiewicza, im. J. Kasprowicza, Piotrowo), o łącznej powierzchni 152,0 ha. Położone są one w centralnej części miasta, wśród terenów już zabudowanych lub będących w trakcie realizacji zabudowy mieszkaniowej. Stanowią one rezerwy terenowe pod przyszłe potrzeby mieszkaniowe miasta. - 60,0 ha.

- Znaczącą grupę stanowią także grunty Skarbu Państwa (w tym przekazane w użytkowanie wieczyste), łącznie 782,0 ha – 34%. W obrębie tej grupy gruntów znajdują się tereny zamknięte wchodzące w skład zasobu:
  1) Agencji Mienia Wojskowego – 187,2 ha – 24%;
  2) Polskich Kolei Państwowych - 141,4 ha – 18% oraz grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa – 155,0 ha – 19% oraz innych państwowych jednostek organizacyjnych.
- Grunty osób fizycznych o łącznej powierzchni 358,0 ha stanowią zaledwie 16% i obejmują głównie tereny budownictwa jednorodzinnego.
- Grunty spółek prawa handlowego stanowią łącznie 175,0 ha tj. 7,8%. Znalazły tu siedzibę firmy wchodzące w skład Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej zgrupowane w dwa zespoły:
  1) PSSE „Czatkowy" w części północnej miasta, o powierzchni 59,8 ha;
  2) PSSE „Rokitki" w części zachodniej miasta, o powierzchni 19,8 ha.

I. Komunikacja i infrastruktura techniczna

Podstawowy układ uliczny miasta tworzą:
- Ulica główna o ruchu przyspieszonym: Al. Solidarności (w ciągu drogi krajowej nr 1); ulica ta na odcinku od skrzyżowania z ul. Armii Krajowej i Malinowską do skrzyżowania z ul. Jagiellońską i Wojska Polskiego ma przekrój dwujezdniowy.
- Ulice zbiorcze: Jagiellońska (w ciągu drogi wojewódzkiej nr 224), Rokicka, Armii Krajowej, Gdańska, Sobieskiego, Grunwaldzka, Plac Piłsudskiego, 30 Stycznia, Bałdowska, Jana z Kolna, Obrońców Westerplatte, 1 Maja, Łąkowa, Czatkowska; wszystkie ulice zbiorcze i ważniejsze drogi lokalne są drogami powiatowymi.

Łącznie powierzchnia terenów zajętych przez infrastrukturę dróg samochodowych wynosi ponad 196 ha (8,8 % ogółu powierzchni miasta). Z punktu widzenia warunków ruchu (stopnia wykorzystania przepustowości) i bezpieczeństwa ruchu do krytycznych elementów sieci ulicznej należy zaliczyć:
- Odcinki ulic: Al. Solidarności, Jagiellońska, Wojska Polskiego,30 Stycznia.
- Skrzyżowania: Al. Solidarności – Armii Krajowej, Al. Solidarności - Gdańska, Al. Solidarności – Wojska Polskiego, Gdańska – Pomorska, Wojska Polskiego – Zwycięstwa, Wojska Polskiego – Sobieskiego, Plac Piłsudskiego, 30Stycznia – Bałdowska, Jagiellońska – Żwirki.

J. Miejski transport pasażerski.

W Tczewie przewozy pasażerskie autobusowe realizowane są głównie przez:
- w powiązaniach zamiejskich – Przedsiębiorstwo PKS Tczew;
- w powiązaniach miejskich ZKM Veolia Tczew. ZKM prowadzi linie po wszystkich ulicach zbiorczych.

Koncentracja linii występuje na ul. Wojska Polskiego.

K. Zaopatrzenie w wodę.

W Tczewie funkcjonuje jednostrefowy miejski system wodociągowy oparty na dwóch ujęciach wód wgłębnych:

1) Ujęcie Park Miejski - o zasobach ok. 12.190 m3/d,
2) Ujęcie Motława - o zasobach ok. 16.770 m3/d. Wykorzystanie ujęć ocenia się na ok. 60%. Jakość wody w ujęciach relatywnie dobra.
3) W mieście funkcjonuje zbiornik wyrównawczy o poj. ok. 5000 m3 usytuowany na rzędnej dna ok. 60.0 m npm.

L. Odprowadzenie ścieków sanitarnych.

Ścieki sanitarne z obszaru miasta odprowadzane są poprzez układ kanalizacji sanitarnej, pracujący w systemie grawitacyjno – pompowym, do oczyszczalni mechaniczno – biologicznej i oczyszczone wprowadzane są do rzeki Wisły. Ze zorganizowanego systemu odprowadzenia ścieków korzysta około 90% mieszkańców miasta. Część zakładów przemysłowych posiada podczyszczalnie ścieków, które w swoich wstępnych procesach oczyszczania odprowadzają ścieki do systemu kanalizacyjnego, bądź oczyszczalni.

Najstarsza część, wschodnia miasta, ma kanały deszczowe wykonane jeszcze w okresie międzywojennym. Sukcesywnie w miarę rozwoju miasta rozbudowywano również układ deszczowy. Są to najczęściej krótkie kanały odprowadzające wody deszczowe bez wstępnego oczyszczania bezpośrednio do Wisły. Wody opadowe z terenu miasta odprowadzane są częściowo poprzez układ kanalizacji deszczowej oraz częściowo powierzchniowo.
Układ rowów melioracyjnych odwadnia głównie tereny dolin charakteryzujące się płytkim zaleganiem pierwszego poziomu wód gruntowych jak np. zachodnie obszary brzegu Kanału Młyńskiego, północne tereny miasta oraz południowo -wschodnie tereny miasta. Rzeki oraz rowy melioracyjne są odbiornikami wód opadowych.

3. SYTUACJA SPOŁECZNA I GOSPODARCZA.

A. Sytuacja gospodarcza.

Miasto stanowi silny ośrodek obsługi mieszkańców i gospodarki w południowo – wschodniej części województwa pomorskiego, w tym: obsługi mieszkańców okolicznych gmin, wchodzących w skład powiatu tczewskiego. Tczew jest ośrodkiem szkolnictwa średniego i w niewielkim stopniu wyższego (filie szkół wyższych) oraz ośrodkiem kulturalnym i centrum nowych form edukacyjnych o różnorodnym charakterze (CED). Pełni też funkcje obsługi różnych funkcji związanych z potencjałem gospodarczym regionu tj. rolnictwo, zakłady i firmy o zróżnicowanym charakterze oparte na lokalnym rynku, a także związane z gospodarką o ponadlokalnym znaczeniu. W mieście dynamicznie rozwija się komercyjna zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna i indywidualna jednorodzinna.

Po okresie transformacji zmienił się profil gospodarczy miasta, który jest zdominowany przez duże zakłady przemysłu wysokich technologii tj. Flextronics, czy Eaton zlokalizowanie na terenie Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Czatkowy" i „Rokitki" (PSSE). Zakłady te są równocześnie największymi pracodawcami w mieście. Równie dynamicznie rozwija się w ostatnich latach sektor małej i średniej przedsiębiorczości, wśród której dominują handel i usługi. Profil zatrudnionych rysuje się następująco: na 16 624 osoby pracujące: 7960 osób stanowiły osoby zatrudnione w przemyśle, 1513 w obsłudze nieruchomości i firm, 1471 w transporcie, gospodarce magazynowej oraz łączności, 1406 osób w handlu i naprawach, 1332 w edukacji, 742 w ochronie zdrowia i pomocy społecznej.

B. Sytuacja społeczna.

W 2007 r. Tczew zamieszkiwało 60271 osób w tym 28828 to mężczyźni, a 31443 stanowiły kobiety. Po gwałtownym spadku liczby ludności miasta w 2001 r. do 60 tys. liczba ta utrzymuje się na prawie niezmienionym poziomie i wynosi 60,2 tys. na koniec 2008 r.[1]. W tym samym okresie czasu (2001 – 2008) przyrost naturalny wahał się w granicach 3,1 – 4 na 1000 mieszkańców.
W latach 2005 – 2008 odsetek osób korzystających z różnych form pomocy społecznej wahał się pomiędzy 12, a 16 % ogółu mieszkańców miasta. Największą liczbę osób korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w analizowanym okresie czasu odnotowano w 2006 r. – 3447, a najniższą w 2005 r. – 2627.
Głównym problemem społecznym zanotowanym w 2008 r. na terenie miasta były:
- długotrwała i ciężka choroba – 1331 przypadki,
- ubóstwo – 1278 przypadki,
- niepełnosprawność – 976,
- bezrobocie wśród osób objętych opieką społeczną – 833,
- rodziny niepełne – 430,
- alkoholizm i narkomania – 222,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietność – 183,
- rodziny wielodzietne – 83,
- bezdomność – 62,
- zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe – 15,
- przemoc w rodzinie – 9,
- sieroctwo – 7.

Poniżej przedstawiono dane pochodzące z zasobów Urzędu Statystycznego w Gdańsku, w tym dane statystyczne z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań, przeprowadzonego na przełomie maja i czerwca 2002r., Powiatowego Urzędu Pracy w Tczewie z lat 2005-2008 oraz Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Tczewie charakteryzujące sytuację społeczno – gospodarczą miasta Tczewa:

[1] *Źródło: dane WSO UM Tczewie za 2008 r.*

- Ważniejsze dane dotyczące ludności i podmiotów gospodarczych;
- Liczba mieszkańców w latach 1999-2008;
- Przyrost naturalny (na 1000 mieszkańców) w latach 1999-2007;
- Liczba pracujących w latach 2000-2007;
- Liczba bezrobotnych w latach 1999-2008;
- Liczba podmiotów gospodarczych w latach 1999-2008.
- Ważniejsze dane dotyczące zasobów mieszkaniowych;
- Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej;
- Bezrobotni w wieku 15 lat i więcej wg płci i okresu poszukiwania pracy w latach 2005 – 2008;
- Mieszkania zamieszkałe według okresu budowy budynku i rodzaju podmiotów będących właścicielami mieszkań;
- Mieszkania zamieszkałe według liczby izb, okresu budowy budynku i rodzaju podmiotów będących właścicielami mieszkań.

- **Ważniejsze dane dotyczące ludności i podmiotów gospodarczych:**

Lp.	Kryterium	Rok									
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1.	Liczba mieszkańców miasta (tys.)	61,1	61,2	61,4	60,0	60,1	60,1	60,2	60,3	60,3	60,2
2.	Przyrost naturalny (na 1000)	- 0,2	1,5	3,1	1,5	2,6	1,6	1,6	2,8	4,0	-
3.	Saldo migracji (na 1000)	0,7	- 0,4	- 0,3	-	-	-	- 0,4	1,7	-	-
4.	Pracujący (tyś.)	-	12,104	12,715	12,600	12,700	14,100	14,168	14,959	-	-
5.	Bezrobotni (tyś.)	4,175	4,232	4,822	4,709	5,057	4,574	4,055	3,765	3,032	1, 800
6.	Liczba podmiotów gospodarczych (szt.)	4,400	4,761	5,107	4,962	5,141	5,265	5,402	5,481	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Urząd Statystyczny w Gdańsku), danych WSS UM w Tczewie

- **Liczba mieszkańców Tczewa w latach 1999 - 2008 (w tys.)**

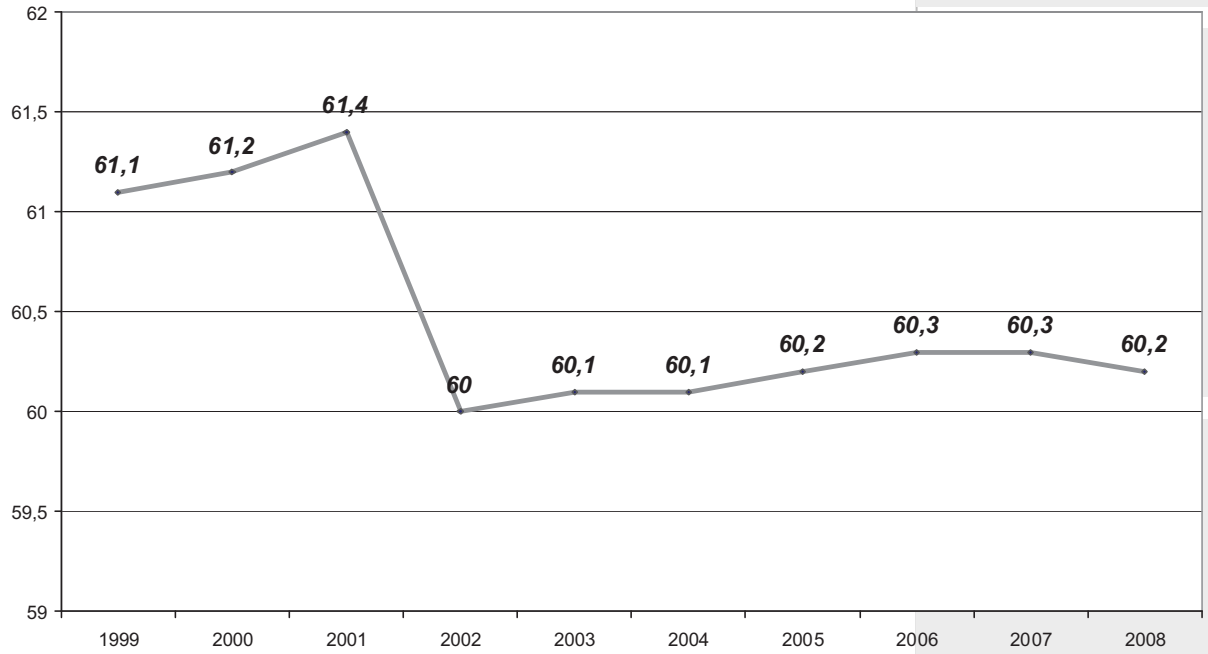

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Urząd Statystyczny w Gdańsku)

•

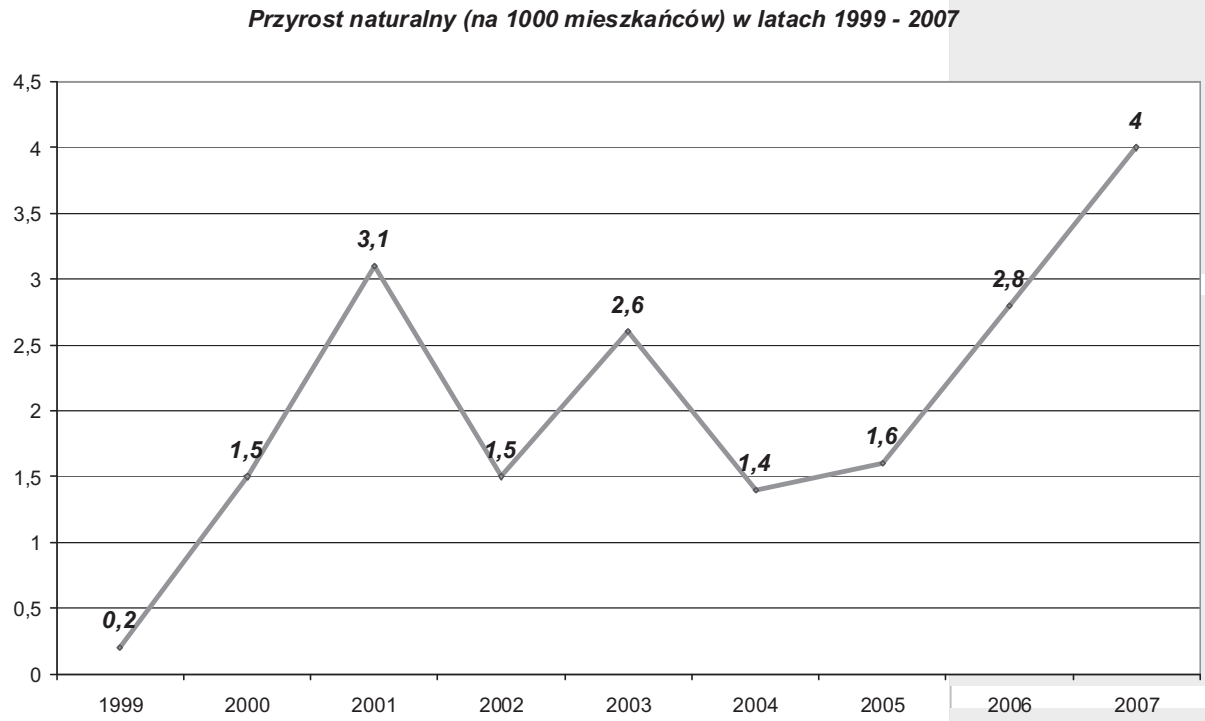

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Urząd Statystyczny w Gdańsku)

•

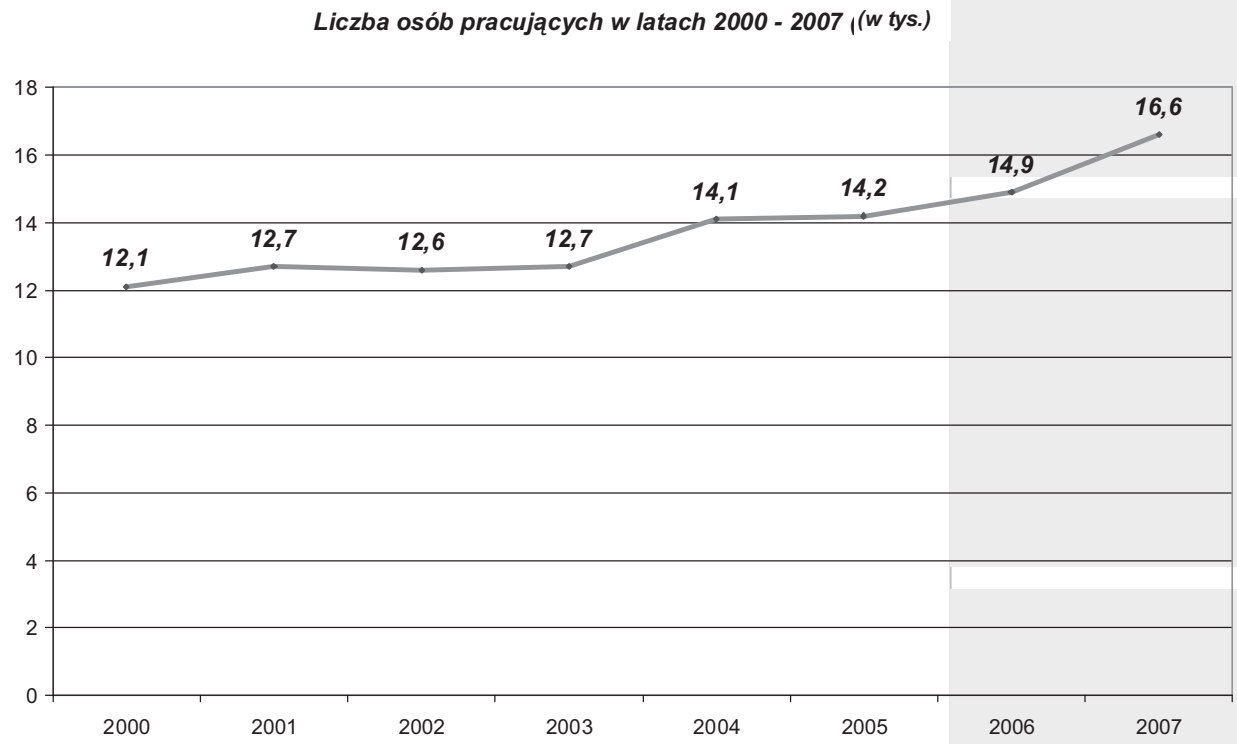

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Urząd Statystyczny w Gdańsku)

•

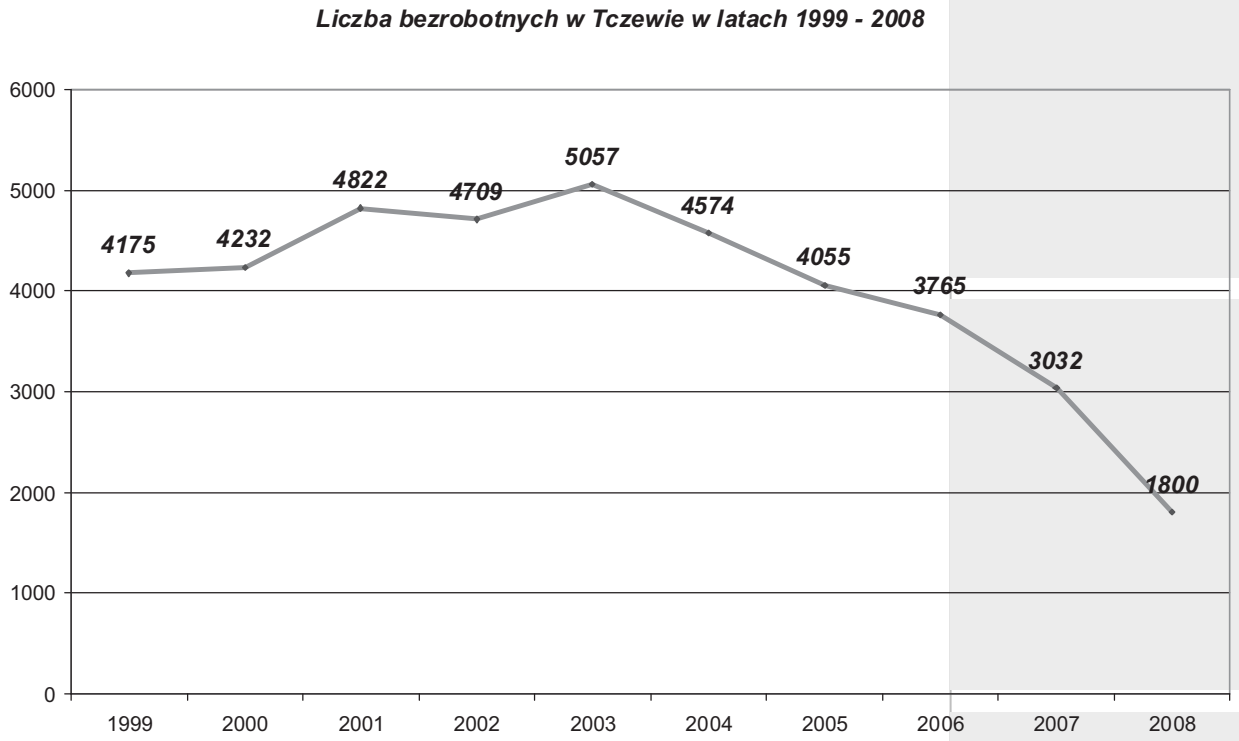

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Urząd Statystyczny w Gdańsku) i PUP (Powiatowy Urząd Pracy) w Tczewie

•

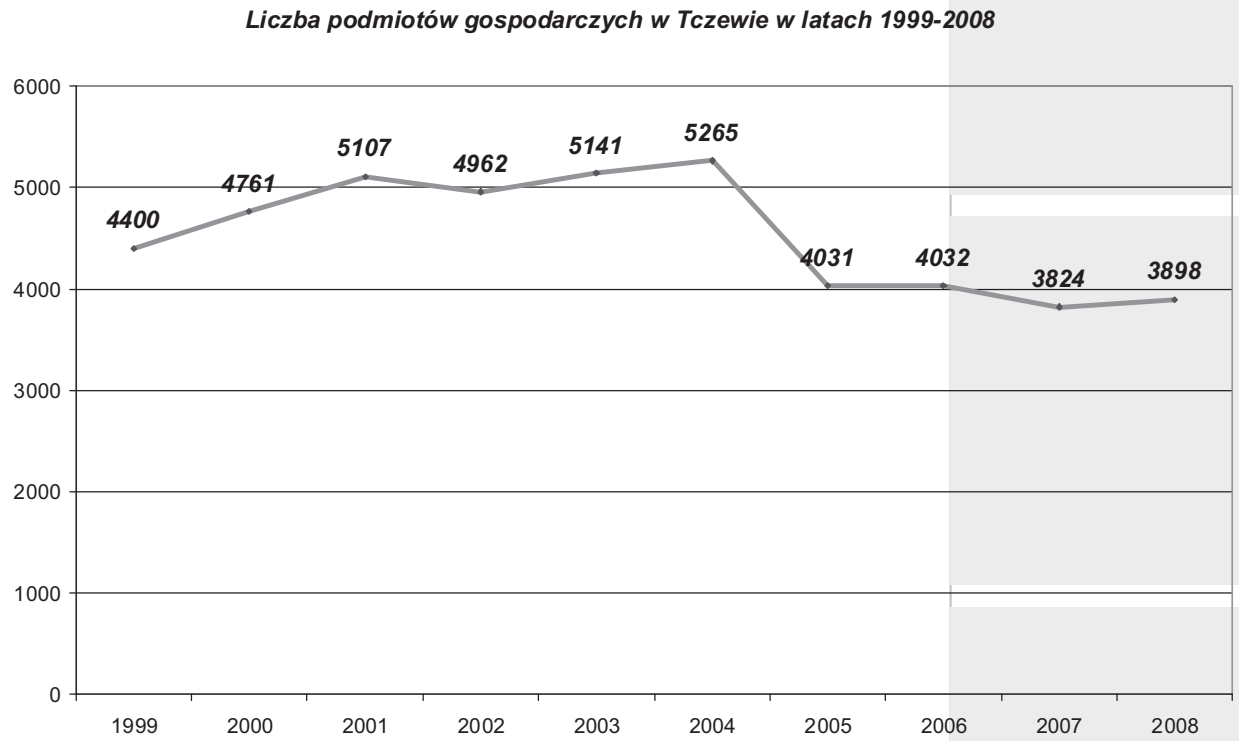

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Urząd Statystyczny w Gdańsku) i WSS UM w Tczewie

- **Ważniejsze dane dotyczące zasobów mieszkaniowych**

	W mieszkaniach zamieszkanych stale				
	przeciętna liczba			przeciętna powierzchnia użytkowa	
	izb w mieszkaniu	osób w mieszkaniu	osób na izbę	1 mieszkania w m²	na 1 osobę w m²
woj. pomorskie	3,7	3,31	0,89	66,7	20,0
m. Tczew	3,5	3,20	0,93	57,1	17,8

Źródło: dane ze Spisu Powszechnego z 2002 r. (Urząd Statystyczny w Gdańsku)

- **Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej**

wyszczególnienie	*ludność*					*Współczynnik aktywności zawodowej w %*	*Wskaźnik zatrudnienia w %*	*Stopa bezrobocia w %*
	Ogółem [a)]	aktywna zawodowo			bierna zawodowo			
		razem	pracujący	bezrobotni				
O G Ó Ł E M	**48700**	**25713**	**19411**	**6302**	**21436**	**54,5**	**41,2**	**24,5**
w tym w wieku produkcyjnym	37975	25423	19157	6266	11148	69,5	52,4	24,6
z wykształceniem [b)]:								
Wyższym	4419	3654	3432	222	704	83,8	78,8	6,1
Średnim	16365	10376	8469	1907	5736	64,4	52,6	18,4
Zasadniczym zawodowym	14840	9336	6360	2976	5319	63,7	43,4	31,9
Podstawowym ukończonym, nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego	11951	2333	1137	1196	9561	19,6	9,6	51,3
Mężczyźni	**22963**	**13730**	**10536**	**3194**	**8467**	**61,9**	**47,5**	**23,3**
w tym w wieku produkcyjnym	19059	13590	10417	3173	4761	74,1	56,8	23,3
z wykształceniem [b)]:								
Wyższym	1936	1608	1509	99	300	84,3	79,1	6,2
Średnim	6798	4746	3986	760	1950	70,9	59,5	16
Zasadniczym zawodowym	9028	6203	4454	1749	2710	69,6	50	28,2
Podstawowym ukończonym, nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego	4654	1166	581	585	3459	25,2	12,6	50,2
Kobiety	**25737**	**11983**	**8875**	**3108**	**12969**	**48**	**35,6**	**25,9**
w tym w wieku produkcyjnym	18916	11833	8740	3093	6387	64,9	48	26,1
z wykształceniem [b)]:								
Wyższym	2483	2046	1923	123	404	83,5	78,5	6
Średnim	9567	5630	4483	1147	3786	59,8	47,6	20,4
Zasadniczym zawodowym	5812	3133	1906	1227	2609	54,6	33,2	39,2
Podstawowym ukończonym, nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego	7297	1167	556	611	6102	16,1	7,6	52,4

a) b) W dalszym podziale nie uwzględniono osób o nieustalonym: a) statusie na rynku pracy, b) poziomie wykształcenia.
Źródło: dane ze Spisu Powszechnego z 2002 r. (Urząd Statystyczny w Gdańsku)

- **Bezrobotni w wieku 15 lat i więcej wg płci i okresu poszukiwania pracy w latach 2005 - 2008**

Bezrobotni wg płci				**Według okresu poszukiwania pracy**		
Rok	Ogółem	Płeć		do 3 miesięcy włącznie	4 – 12 miesięcy	13 miesięcy i więcej
2005	4 055	kobiety	2 446	935	1 318	1 802
		mężczyźni	1 609			
2006	3 765	kobiety	2 268	755	1 232	1 778
		mężczyźni	1 497			
2007	3 032	kobiety	1 827	610	954	1 468
		mężczyźni	1 205			
2008	1 800	kobiety	1 025	702	528	570
		mężczyźni	775			

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Tczewie

- **Mieszkania zamieszkałe według okresu budowy budynku i rodzaju podmiotów będących właścicielami mieszkań**

WYSZCZEGÓLNIENIE		**OGÓŁEM**	**STANOWIĄCE WŁASNOŚĆ**					
m – mieszkania p – powierzchnia użytkowa mieszkań w m²			osób fizycznych	spółdzielni mieszkaniowych	gminy	Skarbu Państwa	zakładów pracy	pozostałych podmiotów
O G Ó Ł E M	**M**	**18891**	**5755**	**9196**	**2916**	**101**	**864**	**59**
	P	**1075988**	**449294**	**441221**	**135429**	**5639**	**41539**	**2866**
w tym w budynkach wybudowanych w latach:								
Przed 1918	M	3186	1372	385	1030	9	346	44
	P	163654	77393	18251	49959	697	15190	2164
1918-1944	M	1714	879	93	541	3	198	-
	P	101612	58676	4723	27721	193	10299	-
1945-1970	M	3850	1378	1548	781	29	112	2
	P	207325	102475	66664	31521	1327	5214	124
1971-1978	M	4308	536	3311	346	8	107	-
	P	202951	38823	143328	15389	325	5086	-
1979-1988	M	3050	634	2275	61	20	57	3
	P	188080	67789	113012	2567	1288	3288	136
1989-2002	M	2652	826	1583	157	32	44	10
	P	193751	85643	95123	8272	1809	2462	442

Źródło: dane ze Spisu Powszechnego z 2002 r. (Urząd Statystyczny w Gdańsku)

- **Mieszkania zamieszkałe według liczby izb, okresu budowy budynku i rodzaju podmiotów będących właścicielami mieszkań**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania						Izby	Przeciętna liczba izb/1 mieszkanie
	ogółem	o liczbie izb						
		1	2	3	4	5 i więcej		
O G Ó Ł E M	**18891**	**525**	**2780**	**8198**	**4646**	**2742**	**65297**	**3,46**
w tym, w budynkach wybudowanych w latach:								
Przed 1918	3186	161	798	1346	662	219	9628	3,02
1918-1944	1714	41	293	696	453	231	5869	3,42
1945-1970	3850	253	593	1796	735	473	12765	3,32
1971-1978	4308	41	551	2297	931	488	14410	3,34
1979-1988	3050	16	379	1023	948	684	11542	3,78
1989-2002	2652	13	165	1023	900	551	10359	3,91
stanowiące własność:								
Osób fizycznych	5755	163	713	1825	1208	1846	23348	4,06
Spółdzielni mieszkaniowych	9196	81	1162	4589	2631	733	30448	3,31
Gminy	2916	270	709	1255	598	84	8278	2,84
Skarbu Państwa	101	-	11	52	15	23	354	3,5
Zakładów pracy	864	9	171	447	183	54	2695	3,12
Pozostałych podmiotów	59	2	14	30	11	2	174	2,95

Źródło: dane ze Spisu Powszechnego z 2002 r. (Urząd Statystyczny w Gdańsku)

4. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW.

Podział miasta drogą krajową nr 1 (a także terenami kolejowymi zajmującymi prawie 1/3 powierzchni miasta) na odrębne części, powoduje problem w skomunikowaniu na kierunku wschód – zachód oraz silny ruch tranzytowy, ponadlokalny przebiegający przez środek miasta w tym przez obszary mieszkaniowe.
Rozdzielenie miasta na dwie części skutkuje silną dysproporcją w występowaniu usług pomiędzy wschodnią i zachodnią częścią miasta. Izolacja zachodnich dzielnic mieszkaniowych doprowadziła do rozbudowy silnych subcentrów usługowych w tym rejonie. Te z kolei wpłynęły na osłabienie roli historycznego centrum i śródmieścia, jako tradycyjnej dzielnicy mieszkaniowo – usługowej. Jeszcze niedawno tętniące życiem Stare Miasto przeżywa obecnie recesję gospodarczą. Realizacja hipermarketów w pasie drogi krajowej nr 1 doprowadziła do wyssania klienteli z obszaru zabytkowego, co spowodowało ucieczkę handlu i innych usług komercyjnych na peryferie.
Na obszarze śródmiejskim pojawił się zauważalny przyrost liczby pustostanów lokali użytkowych. Tworzy to negatywny klimat inwestycyjny w tej części miasta. Zanik jednych usług nakręca spiralę upadku tego sektora gospodarki pociągając za sobą upadek kolejnych. Drastyczne ograniczenie funduszy remontowych skutkuje ucieczką lepiej sytuowanych mieszkańców na przedmieścia, a brak prac konserwacyjnych przyczynia się do szybko postępującej degradacji technicznej i moralnej historycznej zabudowy.

Zaobserwowane w ostatnich latach w zachodnich monokulturach mieszkaniowych początki negatywnych zjawisk społecznych, w tym, patologii mogą w niedługim czasie doprowadzić do degradacji przestrzennej również tej części miasta.
Prowadzone ponad dekadę działania rewitalizacyjne na Starym Mieście w Tczewie przynoszą już zauważalne efekty. Modernizacja i estetyzacja przestrzeni publicznej wpływa na poprawę wizerunku historycznej dzielnicy. Działania rewitalizacyjne w sferze przestrzennej wspomagają działania kulturalne o charakterze artystycznym i edukacyjnym prowadzone w terenie zdegradowanym.

5. ANALIZA SWOT *(źródło: Strategia Miasta Tczewa)*

SYTUACJA SPOŁECZNO - GOSPODARCZA	
Silne strony	**Słabe strony**
- Istnienie Specjalnej Strefy Ekonomicznej: wiarygodni inwestorzy w PSSE; - Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw; - Widoczna reakcja MSP na uzupełnienie rozwoju gospodarczego, obsługa firm działających w PSSE; - Korzystne połączenie komunikacyjne; - Przychylność władz lokalnych dla przedsiębiorczości; - Rozbudowana infrastruktura komunalna.	- Małe zaangażowanie zakładów strefy w struktury społeczne miasta; - Niezagospodarowane w całości tereny PSSE; - Niska aktywność MSP w obszarze innowacyjności; - Słaby samorząd gospodarczy; - Niedostateczna koordynacja działań firm i szkolnictwa; - Słaby wpływ władz na rozwój i wspieranie MSP; - Niedostateczna wiedza na temat kierunku rozwoju firm; - Słaba infrastruktura obsługi biznesu (hotele, gastronomia itp.); - Słaby marketing gospodarczy; - Mała elastyczność osób bezrobotnych; - Zbyt niskie kwalifikacje osób pozostających bez pracy; - Ucieczka ludzi przedsiębiorczych do Trójmiasta.
Szanse	**Zagrożenia**
- Budowa autostrady; - Trendy rozwojowe technologii: - rozwój nowoczesnych technologii na świecie, - rozwój centrów logistycznych na obrzeżach metropolii i na obszarach przywęzłowych A1; - Wybudowanie nowoczesnego zakładu utylizacji; - Potencjał ośrodka subregionalnego; - Rozwój samorządów gospodarczych w obszarze metropolii.	- Przejecie dominacji w rejonie przez sąsiednie miasta; - Brak stabilizacji w uregulowaniach prawnych; - Ogólny wzrost migracji; - Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym.
POTENCJAŁ TCZEWA - NADWIŚLAŃSKIE MIASTO O HISTORYCZNYCH TRADYCJACH	
Silne strony	**Słabe strony**
- Przedwojenne tradycje miasta Tczewa związane z Wisła; - Wzrost zainteresowania mieszkańców zagospodarowaniem terenów nadwiślańskich; - Dobre położenie geograficzne miasta wzdłuż rzeki Wisły; - Bezpośrednia bliskość miasta do Wisły – dogodny dostęp do rzeki; - Dogodne warunki rozwoju transportu rzecznego – możliwość połączeń wodnych z morzem oraz południem kraju; - Ciekawa architektura miasta – Stare Miasto, zabytkowy mosty tczewskie, kościół Farny, kościół św. Grzegorza, plac Hallera etc.; - Możliwości przestrzenne tworzenia bazy gastronomiczno-hotelowej.	- Brak rządowego programu dla Wisły; - Brak kompleksowej propozycji dla małych przedsiębiorstw do inwestowania w strefie Wisły; - Słabe zainteresowanie inwestorów atrakcyjnymi terenami nad Wisła i możliwościami ich rozwoju; - Brak promocji potencjalnych terenów nad Wisłą; - Niewystarczająca infrastruktura nad rzeką Wisłą: usługi, handel, mała gastronomia, hotele; - Brak środków na odnowienie zabytkowych kamienic i obiektów miasta; - Brak ośrodków rozrywki, teatru, ciekawych w skali kraju obiektów zabytkowych etc.; - Mała ilość miejsc parkingowych i postojowych w obszarach atrakcyjnych historycznie i przyrodniczo.
Szanse	**Zagrożenia**
- Ogólny trend w Europie do powrotów nad rzeki; - Silne lobowanie własnej polityki w zakresie turystyki, możliwość stworzenia nowych miejsc	- Nieregularny bieg Wisły; - Zaniedbania w regulacji rzeki; - Duża konkurencyjność otoczenia dla rozwoju

pracy; - Opracowane i przygotowane: Program rewitalizacji miasta Tczewa i Program opieki nad zabytkami; - Przyjęcie roli współośrodka promocji kultury kociewskiej; - Zlokalizowanie biura Lokalnej Organizacji Turystycznej (LOT) w Centrum Wystawienniczo-Regionalnym Dolnej Wisły (Muzeum Wisły); - Rozwijanie idei bramy Żuław i realizacja rozwoju turystycznej sieci dróg wodnych Żuław.	turystyki i bazy noclegowej (bliskie sąsiedztwo Trójmiasta).
UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE MIASTA – JAKOŚĆ ŻYCIA	
Silne strony	**Słabe strony**
- Położenie miasta Tczewa na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych; - Dogodne połączenia komunikacyjne z Trójmiastem - Rozbudowana infrastruktura komunikacyjna, w tym przelotowa (stacje paliw, miejsca postojowe) i rozbudowana siec kolejowa , obsługująca ruch pasażerski i kolejowy; - Dobrze rozwinięta komunikacja miejska; - Łatwy dostęp do ośrodka szkolnictwa wyższego; - Stale wzbogacana oferta kulturalna – intensyfikacja imprez kulturalnych; - Wszechstronnie rozwinięta oferta kulturalna skierowana do każdego mieszkańca; - Bliskość trójmiejskiego centrum kultury i nauki; - Rozbudowująca się infrastruktura sportowo – rekreacyjna – boisko, korty, hale sportowe, basen itp.; - Posiadanie terenów przeznaczonych na rozwój zaplecza sportowo – rekreacyjnego; - Duży zasób terenów zielonych: bulwary nad Wisłą, Park Miejski, ogrody działkowe, teren rekreacyjny wokół basenów; - Rozwijające się budownictwo mieszkaniowe – rozwój mieszkalnictwa jednorodzinnego.	- Niższy standard usług w porównaniu do Trójmiasta; - Niskie poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców miasta; - Mało ofert spędzania czasu dla dorosłych i młodzieży – „dobranoc po 18.00”; - Niezgodny ze standardami stan szpitala powiatowego, słaba kondycja finansowa szpitala; - Brak dostatecznego zaplecza bytowego dla ludzi w podeszłym wieku (np. domów pogodnej starości); - Wąskie gardło istniejącego układu komunikacyjnego (ul. Wojska Polskiego); - Niewydolny układ komunikacyjny w przypadku obniżenia standardu wiaduktów (ograniczona dostępność transportowa dla pojazdów ciężkich); - Brak parkingu dla TIR-ów; - Wyjazd młodzieży z miasta z powodu złych warunków życia w mieście lub chęci mieszkania w dużym mieście.
Szanse	**Zagrożenia**
- Wzrastająca chęć ludzi do aktywnego wypoczynku i rekreacji; - Chęć osiedlania się poza wielkim miastem przez ludzi z tzw. klasy średniej; - Wzmocnienie rezerwy terenów pod mieszkalnictwo – przejęcie terenów po sadach owocowych; - Budowa hal i boisk wielofunkcyjnych, ogólnodostępnych; - Wybór Tczewa na miejsce zamieszkania przez osoby realizujące karierę zawodowa w Trójmieście; - Propagowanie partnerstwa lokalnego i ponadlokalnego w projektach rozwojowych i inwestycyjnych.	- Bliskość Aglomeracji Trójmiejskiej; - Niski poziom własnej przedsiębiorczości, poleganie na pomocy socjalnej.

POTENCJAŁ KULTUROWY I SPOŁECZNY MIASTA	
Silne strony	**Słabe strony**
- Odpowiednie warunki dla rozwoju kultury, sportu i rekreacji, zarówno pod względem bazy jak i ludzi pracujących w tych dziedzinach życia; - Duża ilość organizacji pozarządowych; - Centrum Wystawienniczo – Regionalne Dolnej Wisły – miejsce spotkań i realizacji pomysłów organizacji pozarządowych; - Wspieranie działalności organizacji pozarządowych w zakresie sportu i rekreacji; - Dostęp organizacji pozarządowych do terenów rekreacyjnych; - Coroczne finansowe wspierania organizacji pozarządowych; - Zapewnienie szerokiej oferty sportowo-rekreacyjnej i usług w tym zakresie.	- Nierównomierna w mieście baza dla działalności istniejących inicjatyw lokalnych; - Zbyt małe środki finansowe na dofinansowanie realizacji zadań i projektów organizacji pozarządowych, działających w sferze polityki społecznej; - Brak forum organizacji pozarządowych do kontaktów z samorządem; - Niewystarczająca promocja działalności organizacji pozarządowych; - Niedostateczne wsparcie finansowe w formie grantów dla organizacji pozarządowych; - Mała aktywność większości organizacji pozarządowych; - Mała świadomość społeczna na temat wagi sportu i rozwijania umiejętności sportowych; - Słaba promocja Tczewa w Polsce; - Brak zdecydowania w zakresie rozwoju turystyki rowerowej jako szansy dotarcia większej grupy ludzi; - Słaba reklama i promocja imprez; - Niedostateczna identyfikacja mieszkańców z Tczewem.
Szanse	**Zagrożenia**
- Tworzenie partnerstwa pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi; - Zwiększenie wiedzy, kwalifikacji i umiejętności kadry organizacji pozarządowych w zakresie realizacji zadań polityki społecznej; - Wpływ organizacji pozarządowych na samorząd miejski w zakresie kształtowania polityki społecznej; - Funkcjonowanie młodzieżowej Rady Miasta; - Wprowadzenie corocznej nagrody Prezydenta w dziedzinie kultury; - Istnienie cyklicznych imprez kulturalnych i sportowych, w tym o charakterze międzynarodowym; - Powstanie i działalność Centrum Wystawienniczo-Regionalnego Dolnej Wisły; - Wzmocnienie programu działań Centrum Kultury i Sztuki i Centrum Sportu i Rekreacji; - Możliwość zlecania organizacjom pozarządowym zadań z zakresu polityki społecznej.	- Zbyt mała aktywność organizacji pozarządowych w zakresie podnoszenia umiejętności gwarantujących odpowiedni poziom świadczonych usług; - Odpływ młodych, kreatywnych i aktywnych ludzi; - Brak w programach rozwojowych środków wprost na kulturę i sport.

III. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO – SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO MIASTA I REGIONU

1. DOKUMENTY O ZASIĘGU REGIONALNYM

A. Strategia rozwoju województwa pomorskiego

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego zastała przyjęta uchwałą nr 587/XXXV/2005 przez Sejmik Województwa Pomorskiego w dniu 18 lipca 2005 r. Strategia Rozwoju Województwa to przestawiona w formie dokumentu koncepcja działań zmierzających do długotrwałego i zrównoważonego rozwoju regionu. Jest ona podstawowym narzędziem programowania rozwoju regionu. Zarząd Województwa Pomorskiego - w ramach ustawowych obowiązków - opracowuje projekt tego dokumentu, Sejmik natomiast na jego podstawie uchwala Strategię, którą następnie wdrażają podmioty zainteresowane rozwojem regionu. Strategia określa wizję regionu, cele, priorytety, cele i zadania jej realizacji. Projekty zgodne ze Strategią uzyskują wsparcie Zarządu Województwa w ubieganiu się o środki finansowe w ramach kontraktu regionalnego.
Strategia obejmuje 14 celów strategicznych ujętych w ramach 3 priorytetów. Cele strategiczne mają charakter ogólny i określają pożądane stany lub procesy. Są one doprecyzowane poprzez opis kierunków działań. Kształt priorytetów i celów strategicznych został określony na podstawie zapisów Strategii przyjętej w lipcu 2000 roku - na podstawie jej dorobku i oceny dotychczasowej realizacji.

Główne zadania Strategii obejmują:
- określenie wizji regionu pobudzającej do aktywnego udziału w pracy na rzecz rozwoju regionu i tożsamości regionalnej;
- zainicjowanie współpracy w planowaniu przyszłości regionu;
- mobilizację społeczności lokalnych, grup interesów, organizacji społecznych i innych aktorów sceny regionalnej do wyrażania swoich opinii oraz do współdziałania w rozwoju regionu;
- instytucjonalizację prac nad planowaniem rozwoju gospodarczego, społecznego, ekologicznego i przestrzennego;
- tworzenie odniesienia dla działań planistycznych prowadzonych zarówno na szczeblu lokalnym (gmin i powiatów), jak i krajowym;
- określenie merytorycznej podstawy tworzenia programów i projektów rozwojowych;
- przygotowanie instytucji i przedsiębiorstw do przyjęcia oraz właściwego gospodarowania środków wspierania rozwoju, pochodzących z funduszy krajowych i zagranicznych;
- stworzenie spójnego i atrakcyjnego wizerunku regionu, jako podstawy do jego promocji.

Wizja województwa pomorskiego na rok 2010 została określona w dokumencie Strategii następująco: Województwo pomorskie 2020 roku to znaczący partner w Regionie Morza Bałtyckiego - region czystego środowiska; wysokiej jakości życia; rozwoju opartego na wiedzy, umiejętnościach, aktywności i otwartości mieszkańców; silnej i zróżnicowanej gospodarki; partnerskiej współpracy; atrakcyjnej i spójnej przestrzeni, a także kultywowania wielokulturowego dziedzictwa oraz tradycji morskich i solidarnościowych". Dla województwa pomorskiego określono następujące priorytety:

Priorytet I. **KONKURENCYJNOŚĆ**
Cel strategiczny 1. Lepsze warunki dla przedsiębiorczości i innowacji.
Cel strategiczny 2. Wysoki poziom edukacji i nauki.
Cel strategiczny 3. Rozwój gospodarki wykorzystującej specyficzne zasoby regionalne.
Cel strategiczny 4. Efektywna sfera publiczna.
Cel strategiczny 5. Silna pozycja Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta w układzie ponadregionalnym, głównie bałtyckim.

Priorytet II. **SPÓJNOŚĆ**
Cel strategiczny 1. Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej.
Cel strategiczny 2. Silne, zdrowe i zintegrowane społeczeństwo.
Cel strategiczny 3. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.
Cel strategiczny 4. Kształtowanie procesów społecznych i przestrzennych dla poprawy jakości życia.
Cel strategiczny 5. Wzmacnianie subregionalnych ośrodków rozwojowych.

Priorytet III. **DOSTĘPNOŚĆ**
Cel strategiczny 1. Efektywny i bezpieczny system transportowy.
Cel strategiczny 2. Poprawa funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej i teleinformatycznej.
Cel strategiczny 3. Lepszy dostęp do infrastruktury społecznej, zwłaszcza na obszarach strukturalnie słabych.
Cel strategiczny 4. Zachowanie i poprawa stanu środowiska przyrodniczego.

W ramach poszczególnych priorytetów określono cele i zadania do realizacji. Zapisy te w różnym stopniu są związane z zagadnieniem rewitalizacji obszarów miejskich, w tym Miasta Tczewa. Uznać jednak należy, że założenia Programu Rewitalizacji Miasta Tczewa są w wysokim stopniu spójne z następującymi celami rozwoju województwa:

Cel strategiczny I.2. Wysoki poziom edukacji i nauki.
Cel strategiczny I.4. Efektywna sfera publiczna.
Cel strategiczny II.2. Silne, zdrowe i zintegrowane społeczeństwo.
Cel strategiczny II.3. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.
Cel strategiczny II.4. Kształtowanie procesów społecznych i przestrzennych dla poprawy jakości życia.
Cel strategiczny II.5. Wzmacnianie subregionalnych ośrodków rozwojowych.
Cel strategiczny III.2. Poprawa funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej i teleinformatycznej.
Cel strategiczny III.3. Lepszy dostęp do infrastruktury społecznej, zwłaszcza na obszarach strukturalnie słabych.

Lista powyższa oznacza, iż zagadnienie rewitalizacji Miasta Tczewa, z uwagi na swoją interdyscyplinarność, w stopniu wysokim wiąże się z celami strategicznymi rozwoju województwa.

B. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego został przyjęty przez Sejmik województwa pomorskiego w dniu 30 września 2002 r. Wszedł w życie 14 grudnia 2002 r. Jest on dokumentem wymaganym ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a wcześniej ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym. Plan stanowi wyraz polityki przestrzennej na obszarze województwa. Jest uszczegółowieniem strategii rozwoju województwa w odniesieniu do zagadnień przestrzennych.
Wizja rozwoju województwa została określona przede wszystkim w rozdziale III planu „Cele i zasady" oraz rozdziale IV „Kierunki zagospodarowania przestrzennego". Kluczowym problemem jest tu określenie sposobu pogodzenia wymogów konkurencyjności i efektywności oraz związana z nimi konieczność szybkiej restrukturyzacji gospodarki w regionie, dyktowana przez gospodarkę światową, z zaspokojeniem społecznych oczekiwań związanych m.in. z poprawą jakości życia. Problem ten w sposób bezpośredni wiąże się z zagadnieniem rewitalizacji struktur Generalną zasadą rozwiązywania tego problemu jest długookresowe równoważenie rozwoju różnych sfer życia w przestrzeni województwa. Zapis ten przekłada się na sposób określenia zasadniczego kierunku polityki przestrzennego zagospodarowania województwa, który określono, jako:
„Kształtowanie struktur przestrzennych warunkujących dynamizację rozwoju przez aktywne inicjowanie i wspomaganie przedsięwzięć społeczno - gospodarczych samorządów lokalnych, podmiotów publicznych i kapitału prywatnego lokalizowanych w przestrzeni województwa pomorskiego."
Filozofia ta jest bliska zasadzie równoważenia działań przestrzennych, społecznych i gospodarczych, przyjętych przy opracowaniu obowiązującego Programu Rewitalizacji Miasta Tczewa.

Zagospodarowanie przestrzeni województwa będzie następować w wyniku realizacji priorytetów określonych w „Strategii rozwoju województwa pomorskiego", w postaci celów głównych zagospodarowania przestrzennego województwa:

Cel 1. Powiązanie z europejskim, w tym bałtyckim systemem gospodarki przestrzennej.
Cel 2. Wzrost konkurencyjności Pomorza i efektywności gospodarowania w przestrzeni.
Cel 3. Osiągnięcie, jakości życia (standardu cywilizacyjnego) mieszkańców zachodniej części europy bałtyckiej.
Cel 4. Zahamowanie dewaloryzacji środowiska oraz ochrona jego struktury i wartości.
Cel 5. Podwyższenie walorów obronnych i odporności na skutki awarii i klęsk żywiołowych.

Założenia niniejszego planu wiążą się bezpośrednio z celami 2, 3 i 4 polityki przestrzennej województwa. Oznacza to wysoki stopień spójności założeń dotyczących kierunków rozwoju przestrzennego województwa z celami określonymi w niniejszym programie. Tym samym można uznać, iż problem rewitalizacji struktur miejskich jest ściśle powiązany z kierunkami polityki przestrzennej województwa.

2. DOKUMENTY O ZASIĘGU LOKALNYM

A. Strategia rozwoju Tczewa na lata 2008-2013

Strategia Rozwoju Tczewa na lata 2008-2013 została uchwalona Uchwałą Nr XXIII/188/2008 Rady Miejskiej w Tczewie w dniu 26 czerwca 2008 roku. Strategia Rozwoju jest najważniejszym dokumentem przygotowywanym przez samorząd terytorialny, określającym cele i priorytety polityki rozwoju, prowadzonej na terenie Miasta.

Wizja rozwoju Tczewa.
Wizją Tczewa jest miasto, które będzie rozwijać się, jako silny gospodarczo ośrodek subregionalny, dogodnie skomunikowany w obszarze metropolii trójmiejskiej i stanowiący jej otwarcie na południową część regionu pomorskiego. Miasto charakteryzować będzie bogata oferta usług, przyjazne warunki zamieszkania, uwzględniające walory kulturalne, przyrodnicze i możliwości aktywnej rekreacji, projekt zmiany strategii.

Wizja ta będzie realizowana poprzez działania w obszarach domen strategicznych:

Domena I. **WZROST ATRAKCYJNOŚCI GOSPODARCZEJ**
Wdrażany za sprawa korzystnego położenia na szlakach komunikacyjnych regionu i kraju, sąsiedztwa dynamicznie rozwijającej się aglomeracji, zasobów obszarów przemysłowych miasta oraz istnienia zakładów w Pomorskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej na terenie Tczewa. Miasto będzie wzmacniać swoją rolę silnego ośrodka usługowego na rzecz, co najmniej powiatu tczewskiego, za sprawą systematycznego rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości (MŚP).

Cel strategiczny:

I. Wzmocnienie konkurencyjności miasta.

Domena II. **REWITALIZACJA STAREGO MIASTA I OBSZARU NADWIŚLAŃSKIEGO - POWRÓT TCZEWA NAD WISŁĘ**
Powrót Tczewa nad Wisłę – dotyczy miasta historycznego, budującego swój kapitał na poszanowaniu wartości i zasobów dziedzictwa kulturowego. Lokalną, unikalną jego wartością, jest Stare Miasto i obszary nadwiślańskie. Potwierdzonym kierunkiem strategicznego rozwoju jest odnowa i ożywienie tego obszaru na rzecz podniesienia, jakości życia, uświadomienia szczególnych wartości historycznych i możliwości wykorzystania tego zasobu dla potrzeb kultury, rekreacji i turystyki.

Cele strategiczne:

II.1. Zagospodarowana przestrzeń publiczna oparta o osie rozwoju: komercyjno – gospodarczą, kulturalno – oświatową, turystyczno – rekreacyjna.
II.2. Poprawa stanu technicznego substancji mieszkaniowej w obszarze Starego Miasta.
II.3. Zachowanie walorów historycznych i krajobrazowych Starego Miasta.

Domena III. **WYSOKA JAKOŚĆ MIESZKALNICTWA i USŁUG MIASTA**
Kierunek rozwijany w odniesieniu do:
- korzystnego położenia przygranicznego w trójmiejskim obszarze metropolitalnym i dogodnych z nim połączeń komunikacyjnych,
- atrakcyjnego miejsca zamieszkania dla pracujących również w trójmieście,
- logicznego miejsca „przesiadkowego" oraz
- pośredniego centrum usługowego dla mieszkańców małych miast i obszarów wiejskich ziemi tczewskiej i powiatów sąsiednich.

Rozwijające się usługi komercyjne i publiczne umożliwiają kształtowanie klimatu miasta przyjaznego do zamieszkania, zapewniającego podstawowe i wiele ponadpodstawowych usług oraz wypoczynek, a także dogodny dostęp do centrum akademickiego i ośrodków kultury.

Cele strategiczne:

III.1. Zapewnienie mieszkańcom poczucia bezpieczeństwa publicznego.
III.2. Podnoszenie atrakcyjności mieszkaniowej i usługowej Tczewa.

Domena IV. **WZMOCNIENIE POTENCJAŁU KULTUROWEGO I SPOŁECZNEGO**
Realizowane poprzez wspieranie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego, w tym podnoszenie poziomu aktywności obywatelskiej i samoorganizacji. Cecha domeny jest intensyfikowanie współpracy sektora publicznego i pozarządowego na rzecz realizacji polityki społecznej miasta, a także w obszarze turystyki, promowania dziedzictwa historycznego i kulturalnego.

Cele strategiczne:

IV.1. Wspieranie inicjatyw lokalnych oraz organizacji pozarządowych.
IV.2. Utrwalanie dziedzictwa kulturowego i historycznego miasta.

Z analizy dokumentu wynika, że jednym z głównych celów polityki miejskiej będą działania zawierające się w szeroko pojętej rewitalizacji zarówno w sferze przestrzennej (Domena II), społecznej (Domena IV), jak i ekonomicznej (Domena I).

B. Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Tczewa z 2004 r. *(Uchwała Rady Miejskiej w Tczewie nr XXVII/257/2004 z dnia 30 grudnia 2004 r.)*.

- **określa obszar rewitalizowany, jako cenny kulturowo, wymieniając elementy tworzące go:**

- *obszar miasta średniowiecznego z zachowanym układem ulic i placów oraz z fragmentami zachowanych murów obronnych,*
- *zachowane przebiegi historycznych szlaków drogowych,*
- *zachowane fragmenty przebiegu dróg fortecznych,*
- *zachowaną sieć dróg, ulic i placów ukształtowaną do 1945 r.,*
- *obszary miasta zabudowane do 1904 r.,*
- *obszary zachowanej zabudowy zabytkowej poza Starym Miastem,*
- *zachowane najważniejsze zabytki architektury*
- *interesujące wnętrza placów i ulic (poza układem staromiejskim) posiadające zabudowę z epoki, w której powstały;*

- **opisując jego obecną kondycję:**

Wyróżnione elementy struktury przestrzennej tworzą harmonijną całość, lecz nie spełniają wymagań funkcjonalnych, społeczno-gospodarczych oraz środowiskowych wynikających ze współczesnych standardów (np. standardy zabudowy na Starym Mieście, standardy i warunki techniczne jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ulice, standardy dotyczące ilości miejsc parkingowych itd.);

- **wskazując na konieczność jego ochrony:**

- *zachowanie, ochronę i rewaloryzację historycznego układu przestrzennego miasta w drodze opracowania programów kompleksowej rewaloryzacji zespołów staromiejskich z zachowaniem wszelkich wymogów konserwatorskich oraz*

programów zagospodarowania tych obszarów zapewniającym im jednocześnie ochronę przed uciążliwością ze strony działalności gospodarczej oraz eksponowanie i odtwarzanie w sylwetach miejscowości dominant architektonicznych;
- *zachowanie historycznego układu osadniczego oraz jego związków z drogami lądowymi i wodnymi;*

- **naprawy:**

- *poprawa struktury przestrzennej miasta oraz zrównoważenie standardów zaspokojenia potrzeb społecznych w zakresie usług ośrodkotwórczych w obszarze całego miasta wymagać będzie:*
- *wzmocnienia roli Starego Miasta poprzez tworzenie warunków do rewitalizacji istniejącej zabudowy z przeznaczeniem jej głównie na cele usługowe i handlowe,*
- *zachowanie i ochrona unikalnych wartości historycznych i kulturowych: zespołu urbanistycznego miasta lokacyjnego, pozostałych fragmentów Starego Miasta i Nowego Miasta, starych zespołów parkowych,*
- *zachowanie i ochrona przestrzeni o pozytywnych cechach w obszarze dawnych przedmieść;*

- **rewaloryzacji i rewitalizacji jako cele polityki przestrzennej miasta:**

W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków sformułowano następujące cele polityki przestrzennej miasta:
- *Rewitalizacja i rewaloryzacja miasta historycznego ze szczególnym uwzględnieniem stworzenia czytelnego, uporządkowanego układu śródmiejskiego z ciągłym systemem przestrzeni publicznych.*

C. **Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Tczewa** *(Uchwała Nr XXVIII/263/2005 Rady Miejskiej w Tczewie z dnia 27 stycznia 2005 r.)* **w przyjętej polityce wskazuje na konieczność rewitalizacji Starego Miasta jako jednego z fundamentalnych działań prowadzących do poprawy sytuacji przestrzenno – społeczno – gospodarczej całego ośrodka:**

„(…)poprawa struktury przestrzennej miasta oraz zrównoważenie standardów zaspokojenia potrzeb społecznych w zakresie usług ośrodkotwórczych w obszarze całego miasta wymagać będzie:
a) wzmocnienia roli Starego Miasta poprzez tworzenie warunków do rewitalizacji istniejącej zabudowy z przeznaczeniem jej głównie na cele usługowe i handlowe." (§ 5. pkt. 8).

Dokument określa zasady:
- **kształtowania przestrzeni miejskiej dotyczące m.in. konkurencyjności ośrodka miejskiego w rywalizacji z innymi miastami:**

„zasada dostosowania do warunków konkurencyjności miast w UE wymaga poprawy jakości środowiska miejskiego; realizując zasadę w Planie, wyznacza się obszary w pierwszej kolejności rekomendowane do przyszłych działań inwestycyjnych w miejscach prestiżowych, które tworzyć będą szansę poprawy wizerunku miasta" (§ 6. pkt.7) – **w tym jednostka urbanistyczna US1 – „Planty Staromiejskie"**;

- **zachowania jakości przestrzeni publicznej:**

„zasada wysokiej jakości przestrzeni miejskiej, oznaczająca kompleksowość nowych realizacji w zakresie zabudowy, zagospodarowania oraz infrastruktury technicznej i transportowej; zasada realizowana jest w Planie poprzez wyznaczanie terenów wskazanych do zintegrowanych działań inwestycyjnych do 2015 r." (§ 6. pkt. 8 ;

- **przywrócenia miastu jego podstawowych funkcji, kształtujących jego tożsamość:**

„zasada przywrócenia miastu ośrodków usługowych integrujących i kształtujących tożsamość jego przestrzeni śródmiejskiej; realizacja tej zasady w Planie oznacza rekomendacje do restrukturyzacji miejsc o największej koncentracji ruchu pieszych i najwyższej rencie położenia" (§ 6. pkt.9).

Plan miejscowy obejmuje ochroną dziedzictwo kulturowe występujące w obszarze rewitalizacji poprzez wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej w jego granicach oraz ustalenie odrębnych zasad dla każdej z tych stref. Zakres ochrony obejmuje m.in. układ urbanistyczny, wyznaczone obiekty, historyczne nazewnictwo. Określa też zasady prowadzenia prac remontowych, renowacyjnych, budowlanych, przebudów i rozbiórek dotyczących tych obiektów zabytkowych, które są wymienione w gminnej ewidencji zabytków i zlokalizowane w obszarze rewitalizacji.

D. Strategia rozwiązywania problemów społecznych w mieście Tczewie *(Uchwała Nr XLI/365/2006 Rady Miejskiej w Tczewie z dnia 23 lutego 2006 r.)*.

Ze względu na szersze niż tylko przestrzenne ujęcie definicji procesu rewitalizacji Strategia rozwiązywania problemów społecznych jako jeden z celów priorytetowych wyznacza:

„Kształtowanie procesów społecznych i przestrzennych dla poprawy jakości życia”,

stąd Cel pierwszorzędny II dotyczy: *„Rewitalizacji Starego Miasta dla uzyskania nowych funkcji i potrzeb społecznych”.*

Cel ten wyznacza kierunki działań zmierzających do poprawy infrastruktury społecznej poprzez m.in.: wyznaczenie lokalizacji i organizację Warsztatów Terapii Zajęciowej na rzecz organizacji pozarządowej, Dziennego Centrum Aktywności oraz lokalizacji posterunku policji na Starym Mieście.

Determinantami dla ujęcia zagadnienia rewitalizacji w strategii były:

- *niski poziom zamożności mieszkańców,*
- *nagromadzenie patologii społecznych,*
- *brak troski mieszkańców o swoje otoczenie,*
- *„niczyje” tereny pozbawione gospodarza,*
- *dzikie śmietniki, brudne posesje, zaniedbane nawierzchnie ulic,*
- *zły adres dzielnicy,*
- *niskie poczucie tożsamości lokalnej,*
- *bierni mieszkańcy,*
- *podupadające usługi w związku z realizacją supermarketów na przedmieściach Tczewa*

E. Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta Tczewa na lata 2006 – 2009 *(Uchwała Nr XXXIX/342/2005 Rady Miasta Tczewa z dnia 29 grudnia 2005 r.)*.

Program jest dokumentem, który w bezpośredni sposób nawiązuje do obszaru rewitalizowanego wyznaczając cele ochrony elementów zabytkowej struktury miejskiej poprzez:

- *włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych miasta Tczewa,*
- *uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,*
- *zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania, wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,*
- *podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,*
- *określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,*
- *podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.*

IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU REWITALIZACJI

1. ZASIĘG TERYTORIALNY REWITALIZOWANEGO OBSZARU WRAZ Z UZASADNIENIEM

A. Uzasadnieniem wyboru zasięgu terytorialnego obszaru rewitalizacji:

- wysokie walory kulturowe dzielnicy, jako historycznego śródmieścia miasta, z zachowaną, cenną tkanką zabytkową;
- postępująca w szybkim tempie degradacja obszaru, wynikająca ze znaczących zaniedbań renowacyjnych;
- znaczący rozwój sfer ubóstwa wśród społeczności lokalnej;
- zanikanie działalności gospodarczej (głównie usług handlu i gastronomii);
- niski poziom bezpieczeństwa publicznego,
- potencjalna, wysoka atrakcyjność turystyczna i rekreacyjna obszaru;
- możliwość stworzenia w szybkim tempie wielu nowych miejsc pracy o zróżnicowanym charakterze.

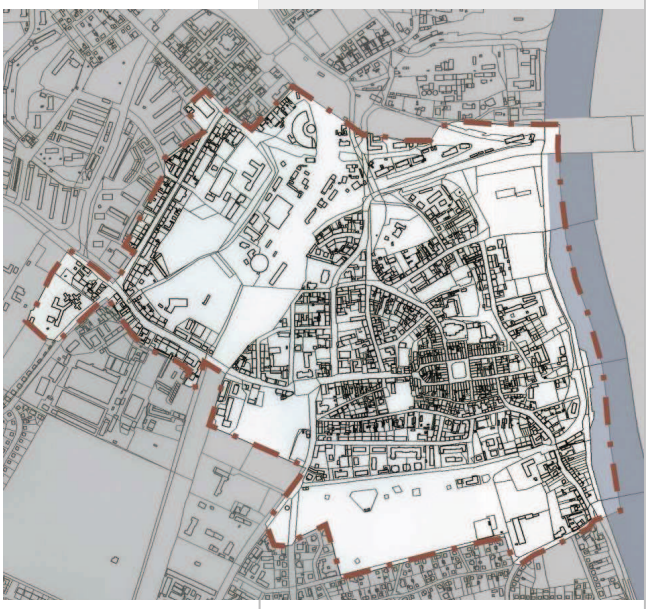

B. Zagospodarowanie przestrzenne

Powierzchnia obszaru zdegradowanego: **130 ha = 1,3 km²**

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z SIP UM w Tczewie.

Obszar rewitalizowany znajduje się we wschodniej części miasta. Do początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku pełnił on funkcję centrum usługowo – administracyjnego Tczewa. W związku z realizacją sklepów wielkopowierzchniowych znaczenie Starego Miasta, jako centrum usługowego poważnie się obniżyło. Na obszarze tym pozostały funkcje administracyjne tj. siedziba Urzędu Miejskiego, Urzędu Powiatowego, Sąd, Szpital, banki komercyjne, główna siedziba Poczty Polskiej i Telekomunikacji Polskiej S.A. Dawne śródmieście pozostaje lokalnym ośrodkiem usługowym dla zamieszkujących tu mieszkańców.
Większość zabudowy została zrealizowana przed pierwszą wojną światową. Dzielnica ma obecnie charakter mieszkaniowo - usługowy. Dawne obiekty przemysłowo - składowe utraciły swoje funkcje. Są albo nieużytkowane, albo zostały adaptowane na nowe funkcje, głównie na obiekty usługowe. W związku z brakiem remontów obiekty o wartościach historycznych podupadają, z czasem są przeznaczane do wyburzenia. Oczyszczone działki budowlane nie znajdują inwestorów, zamieniają się w nieużytki miejskie, miejsca dzikich wysypisk śmieci oraz miejsca spotkań marginesu społecznego.
Degradację zabytkowej substancji opisują statystyki Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Tczewie, który wydał decyzje o zagrożeniu życia i zdrowia mieszkańców oraz o wyłączeniu z użytkowania obiektu w przypadku **43 obiektów użytkowych z 540** zlokalizowanych w granicach obszaru rewitalizowanego.

C. Środowisko przyrodnicze i kulturowe

Obszar rewitalizowany leży w bezpośrednim sąsiedztwie Doliny Dolnej Wisły, niezwykle aktywnego elementu struktury przyrodniczej – **obszaru chronionego Natura 2000**. W strefie nadbrzeżnej przebiega szlak pieszo – rowerowy o znaczeniu ogólnomiejskim – **Bulwar Nadwiślański**. W południowej części obszaru znajduje się ważny teren rekreacyjny - **Park Miejski** - również jeden z kluczowych elementów miejskiej sieci ekologicznej. Poza zabytkowym parkiem w obszarze występują dwa inne tereny o charakterze parkowym, mające znaczenie lokalne: Park im. M. Kopernika oraz park przy ul. Ściegiennego. Równie istotnym w miejskiej hierarchii terenem rekreacyjnym jest tzw. **Kanonka** – położona w centralnej części obszaru, w bezpośrednim sąsiedztwie

Tczewskiego Centrum Sportu i Rekreacji. Poza ciągiem pieszo – rowerowym i placem zabaw znajdują się tu ogólnodostępne place i urządzenia do gier oraz uprawiania sportu. Poza bulwarem nadwiślańskim wszystkie wymienione tereny sportowe i rekreacyjne są w złym stanie technicznym i **wymagają kompleksowych działań modernizacyjnych**.

Na terenie objętym rewitalizacją znajdują się pomniki przyrody ustanowione uchwałą nr XXXVI/338/ 2001 Rady Miejskiej w Tczewie z dnia 25 października 2001 r. zmienioną uchwałą nr XXXVIII/364/ 2001 Rady Miejskiej w Tczewie z dnia 27 grudnia 2001 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego Nr 17, poz.396 i Nr 40, poz. 919):
Są to:

1. Dąb szypułkowy o wymiarach - obwód pnia: 329 cm, wysokość drzewa: 23 m, średnica korony: 17 m; lokalizacja – drzewo rośnie na terenie Urzędu Miejskiego w Tczewie w woj. Pomorskim i jest własnością Gminy Miejskiej w Tczewie.
2. Oliwnik wąskolistny o wym.- obwód pni (bezp. pod konarami):236 cm + 111 cm, średnica korony: 12 m, wysokość drzewa: 11,5 m; lokalizacja – drzewo rośnie na skwerze ul. Kard. St. Wyszyńskiego/ ul. Sambora w Tczewie w woj. pomorskim i jest własnością gminy Miejskiej w Tczewie
3. Lipa amerykańska o wymiarach - obwód pnia: 295 cm, wysokość drzewa: 27,5 m, średnica korony: 23 m; lokalizacja - drzewo rośnie na terenie Parku Miejskiego w Tczewie w woj. pomorskim i jest własnością Gminy Miejskiej w Tczewie.
4. Buk pospolity f. purpurowa (odmiana czerwonolistna) o wymiarach - obwód pnia: 273 cm, wysokość drzewa: 22 m, średnica korony: 18 m; lokalizacja - drzewo rośnie na terenie Parku Miejskiego w Tczewie w woj. pomorskim i jest własnością Gminy Miejskiej w Tczewie.
5. Buk pospolity f. purpurowa (odmiana czerwonolistna) o wymiarach - obwód pnia: 207 cm, wysokość drzewa: 21 m, średnica korony: 18 ml lokalizacja - drzewo rośnie na terenie Parku Miejskiego w Tczewie w woj. pomorskim i jest własnością Gminy Miejskiej w Tczewie.

D. Infrastruktura techniczna i komunikacyjna

Obszar rewitalizacji posiada rozbudowany system ciągów pieszo - jezdnych (ulice Dąbrowskiego, Mickiewicza, Krótka i pl. Hallera), na fragmentach jest strefą uspokojonego ruchu samochodowego. W zakresie komunikacji obserwuje się tu deficyt miejsc parkingowych i garażowych, zły stan nawierzchni dróg obsługujących zabudowę mieszkaniową. W zakresie infrastruktury technicznej podstawowy problem stanowi zagospodarowanie wód opadowych. Wody opadowe są odprowadzane częściowo poprzez układ kanalizacji deszczowej oraz częściowo powierzchniowo. Część wschodnia miasta ma kanały deszczowe wykonane jeszcze w okresie międzywojennym. Sukcesywnie w miarę rozwoju miasta rozbudowywano układ deszczowy. Są to najczęściej krótkie kanały odprowadzające wody deszczowe bez wstępnego oczyszczania bezpośrednio do Wisły. Stan techniczny układu jest dobry i średni.

E. Gospodarka

Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w granicach obszaru zdegradowanego - **3898**

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z WSS UM w Tczewie z grudnia 2008 r.

Pomimo upadku znaczenia Starego Miasta, jako centrum usługowego Tczewa, na obszarze rewitalizacji jest zarejestrowana znacząca dla miasta liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Ze względu na poważne ograniczenia (zabytkowa tkanka, brak terenów rozwojowych, ograniczony dostęp komunikacją indywidualną, słabo rozwinięty system parkingów, zły adres dzielnicy) liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ciągle jest relatywnie mniejsza niż w pozostałej części miasta i stale się zmniejsza. **Na 100 mieszkańców obszaru zdegradowanego przypada 5,2** zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Dla porównania wskaźnik dla całego miasta wynosi **6,5** zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców.

Pozycję Starego Miasta obniża negatywny klimat inwestycyjny – powiększające się nieużytki miejskie, pustostany lokali użytkowych, zaniedbane i brudne posesje, brak bezpieczeństwa itp.
Charakterystyczna dla tej części miasta jest, z jednej strony koncentracja placówek usługowych sektora bankowego i telefonii komórkowej, z drugiej zaś mało prestiżowego handlu związanego ze sklepami z drobiazgami typu „wszystko za 5 zł", czy sklepami z tanią i używaną odzieżą tzw. „lumpeksów", „ciuchlandów" i „secondhandów".
Punkty gastronomiczne funkcjonują w niedostatecznej ilości. Struktura handlu jest bardzo mało różnorodna i ogranicza się do sklepów spożywczych oferujących jedynie podstawową ofertę produktów i wspomnianych „secondhandów". Zanikają również, tradycyjne dla zabytkowych dzielnic, zakłady usługowe i rzemieślnicze, które niegdyś tworzyły klimat historycznego centrum, takie jak: zakłady zegarmistrzowskie, szewskie, krawieckie, etc.

F. Sfera społeczna

Liczba mieszkańców obszaru zdegradowanego – osoby **9886**
Liczba rodzin zamieszkujących obszar zdegradowany – **3038**

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z WSO UM w Tczewie z dnia 31 grudnia 2008 r.

Dzielnica posiada obecnie „zły adres". **W świadomości ogółu mieszkańców Tczewa jest zamieszkiwana głównie przez biedną ludność z marginesu społecznego**. Subiektywne odczucia mieszkańców potwierdzają dane statystyczne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Z różnorakiej pomocy MOPS korzysta **1369** osób (14% wszystkich mieszkańców obszaru). Dla porównania w całym obszarze administracyjnym Tczewa w 2008 roku pomocy społecznej udzielono 2781 osobom z 60 235 mieszkańców miasta (4,6%).

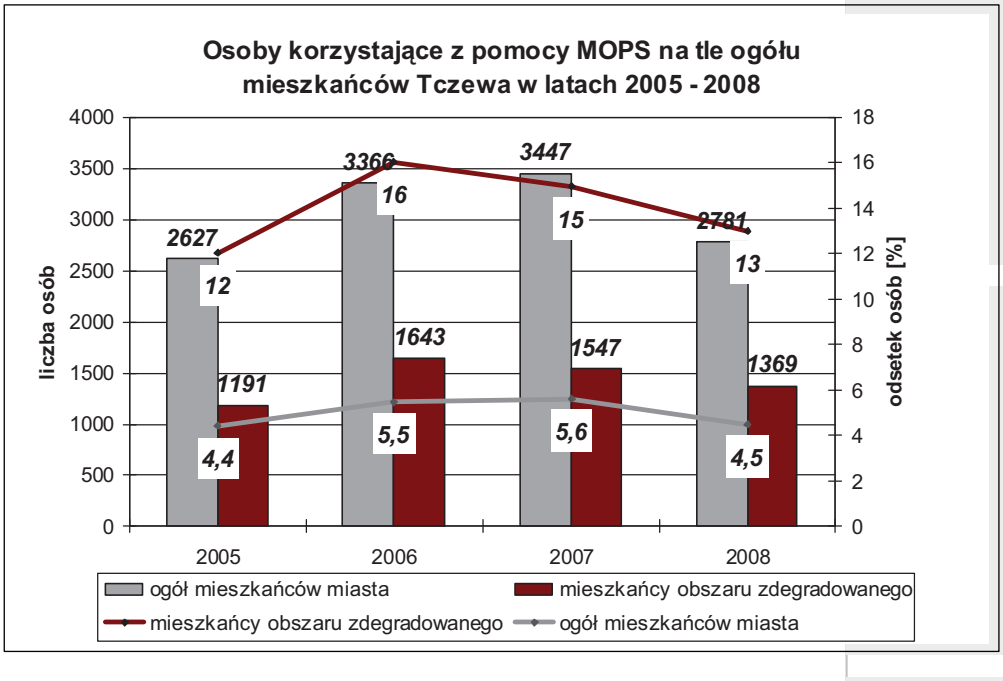

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MOPS w Tczewie.

Na obszarze przewidzianym do rewitalizacji obserwuje się rozwój patologii społecznych, co ilustrują dane z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tczewie. Na 3038 rodzin zamieszkujących obszar rewitalizowany aż w 1557 występuje przynajmniej jeden rodzaj dysfunkcji, co oznacza, że wszelkimi patologiami jest dotkniętych **51,2%** rodzin (!). Długotrwałą i ciężką chorobę stwierdzono w 339 rodzinach, problemem wielodzietności były dotknięte 23 rodziny, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych stwierdzono w 226 rodzinach, z których 171 stanowiły rodziny niepełne, a 55 wielodzietne, w 66 rodzinach zanotowano występowanie choroby

alkoholowej i narkomanii. Częstym problemem okazało się ubóstwo dotykające 384 rodzin, następnie niepełnosprawność 269 przypadków oraz bezrobocie 230. Stosunkowo niewielkim problemem jest bezdomność – 14 przypadków i zdarzenia losowe – 4 przypadki.
Osobnym zagadnieniem jest **przemoc w rodzinie**, która wg statystyk stanowi niewielki odsetek ogółu problemów społecznych. Dane MOPS podają 2 zanotowane przypadki, jednak ze względu na swoją specyfikę problem ten często nie znajduje realnego odzwierciedlenia w statystykach. W wywiadzie z organizacjami pomocowymi zajmującymi się problematyką przemocy w rodzinie szacuje się, że zjawisko to dotyczy znacznie większej liczby rodzin i **jest realnym zagrożeniem**.
W rejonie Starego Miasta wzrasta liczba osób starzejących się. Obecnie wskaźnik osób starszych w dzielnicy osiąga prawie 14%, co w myśl tezy WHO, (która poziom starzenia się społeczeństwa określa granicą 15%) oznacza, że obszar rewitalizowany niedługo osiągnie 15% i wkroczy w ten okres. W związku z tym należy przypuszczać, że w najbliższych latach problemy tej grupy mieszkańców będą wymagały intensyfikacji działań.
Bardzo istotnym problemem, który wymaga szczególnego podkreślenia jest problem z zagospodarowaniem czasu wolnego dzieci. Ze względu na brak odpowiedniej infrastruktury oraz dość liczną grupę dzieci (tylko w rodzinach objętych pomocą MOPS grupa dzieci to 132 osoby, przy czym miejsc przygotowanych dla nich w świetlicach jest zaledwie 40) problem ten wymaga odpowiednich działań. Z obszaru rewitalizowanego, ze względu na brak infrastruktury w tym rejonie do świetlic środowiskowych uczęszcza 51 dzieci.
Głównie ubóstwo rodzin, ale także w dużym stopniu problem bezradności są przyczynami niedożywienia dzieci. Pomoc w dożywianiu dzieci jest realizowana poprzez dotowanie obiadów w stołówkach szkolnych. Aktualnie w obszarze rewitalizowanym z tego rodzaju pomocy korzysta **346** dzieci, z 828 którym pomoc jest udzielana przez MOPS. Odsetek dzieci z obszaru rewitalizowanego stanowi aż 41% ogółu dzieci z całego miasta korzystających z tej formy wsparcia.
Do stołówek MOPS w 2008 r. uczęszczało ogółem 205 osób, z czego **64** (31%) zamieszkuje analizowany teren.
Przejawem negatywnej sytuacji społecznej jest wysoka liczba sądowych wyroków eksmisji z lokali. Obszar rewitalizowany zamieszkuje **34** najemców lokali w budynkach komunalnych i prywatnych, wobec których sąd wydał wyrok eksmisji wraz z przyznaniem prawa do lokalu socjalnego oraz 5 najemców z wyrokami eksmisji bez prawa do otrzymania lokalu socjalnego. Wobec 4 najemców toczą się sprawy sądowe *(dane Zakładu Gospodarki Komunalnym Zasobem Mieszkaniowym w Tczewie ZGKZM z I poł. 2008r.).*
W I połowie 2008 roku wg danych administracji ponad dwumiesięczne zaległości w zapłatach czynszu zanotowano w 30 przypadkach. Brak tytułu prawnego do zajmowanego lokalu wykazano wobec **44** najemców.
Trudności w spłatach czynszu i oraz brak tytułu prawnego do zajmowanego lokalu są najczęstszymi przyczynami przyznania prawa do lokalu socjalnego. Lokale socjalne przysługują 34 najemcom wraz z rodzinami - - łącznie **137** osobom.

G. Bezpieczeństwo publiczne

Pomimo monitoringu Starego Miasta w ciągu ostatnich trzech lat ilość przestępstw popełnionych na obszarze rewitalizowanym utrzymuje się prawie na tym samym poziomie, podczas gdy liczba przestępstw na terenie całego miasta wyraźnie spada. Dane Komendy Powiatowej Policji w Tczewie nt. przestępstw stwierdzonych w tym przestępstw z udziałem nieletnich do 16 roku życia przedstawiają się następująco w 2006 r. – 125, w 2007 r. – 85, do poł. 2008 r. – 86, co stanowi odpowiednio 14%, 10%, 18% wszystkich przestępstw popełnionych na terenie miasta.

2. PODOKRESY PROGRAMOWANIA: 2009-2013 i LATA NASTEPNE

Założenia Programu Rewitalizacji – podokresy programowania

Obszar rewitalizowany umownie podzielono na strefy.
Strefa I – Bulwar nadwiślański.
Strefa A – Zabytkowe centrum Starego Miasta to obszar o najwyższych wartościach kulturowych, jednocześnie najbardziej zdegradowany, na którym wyznaczono zintensyfikowane działania priorytetowe.
Strefy B, C, D, E i F wskazano do działań w dalszym horyzoncie czasowym. Dla każdego z podobszarów: B - F należy sporządzić odrębny program operacyjny (niezbędne jest dokonanie diagnozy stanu istniejącego; zbadanie stanu technicznego struktury przestrzennej oraz sytuacji społecznej mieszkańców).

Strefa	nazwa		
		2009-2013	dalszy horyzont czasowy po 2013
I	Bulwar Nadwiślański	zrealizowano	-
A	Zabytkowe centrum Starego Miasta	2009 - 2013	-
B	Park Miejski i historyczne Przedmieście Królewieckie	2009 - 2013	-
C	Historyczne Przedmieścia Berlińskie i Dworcowe	-	po 2013
D	Park Kopernika i kwartały zabudowy przy ul. Kopernika	2013	po 2013
E	Rejon ulicy Sobieskiego i tereny rekreacyjne Kanonka	-	po 2013
F	Tereny historycznego węzła kolejowego	-	po 2013

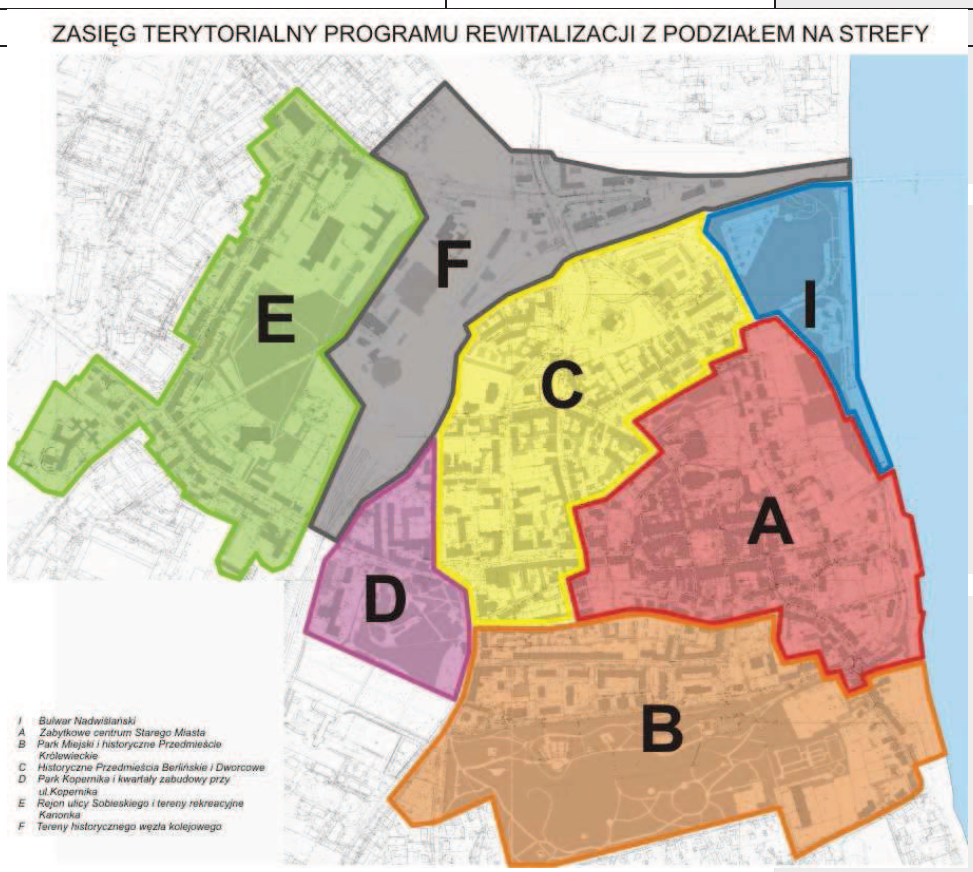

W kilkunastoletniej perspektywie zakłada się objęcie programem rewitalizacji pozostałe dzielnice miasta, poprzez synergiczne podejście do procesu rewitalizacji, przeciwdziałające postępującej degradacji przestrzenno – społeczno – gospodarczej. Przedmiotem dalszych działań będą zarówno historyczne struktury przestrzenne, jak i tzw. „blokowiska" oraz tereny poprzemysłowe i powojskowe.

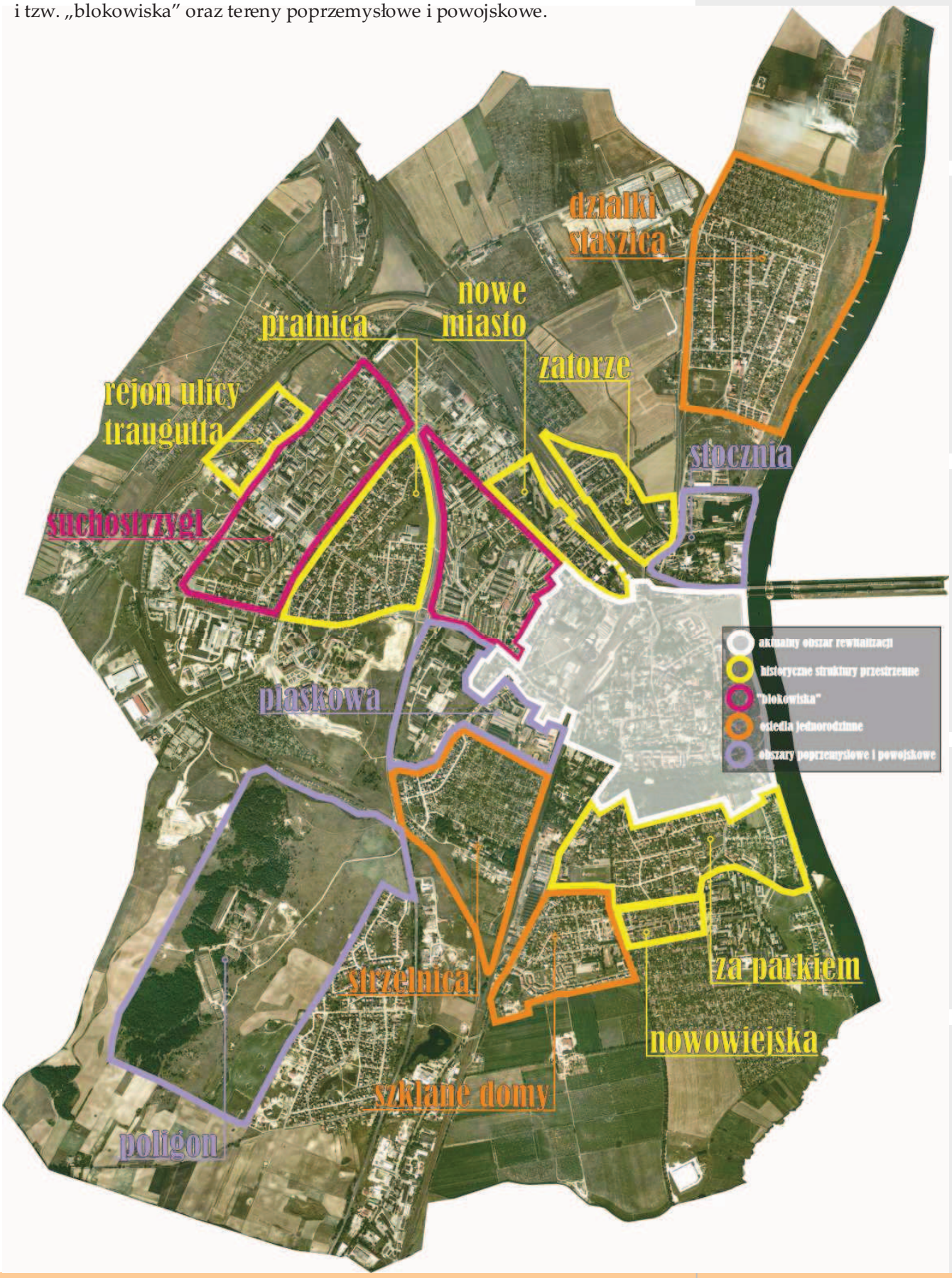

3. PODSUMOWANIE DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU REWITALIZACJI z 2006 r.

W „Programie Rewitalizacji Miasta Tczewa" zatwierdzonym Uchwałą Nr XLIX/452/2006 Rady Miejskiej w Tczewie, z dnia 26 października 2006 roku, wskazano osie rozwojowe: sportu i rekreacji, kultury i oświaty oraz turystyki i usług uzupełnione o propozycje działań zawartych w projektach społecznych.
Celem ustalenia priorytetów działań, projekty przedstawione w ramach osi rozwojowych, podzielono na projekty kluczowe oraz projekty uzupełniające.
Do projektów kluczowych zaliczono projekty posiadające duże znaczenie dla rozwoju całego obszaru, stymulujące jego rozwój, charakteryzujące się znaczącą komplementarnością z innymi projektami i obiektami już zrealizowanymi.
Za projekty kluczowe uznano:

w osi ROZWOJU SPORTU I REKREACJI

- *Zagospodarowanie bulwaru nadwiślańskiego*
- *Kociewski kompleks aktywnego wypoczynku „Kanonka"*

w osi ROZWOJU KULTURY I OŚWIATY

- *Akademia Wykształcenia*
- *Rewitalizacja kwartału miejskiego z uwzględnieniem adaptacji obiektów (Miejski Dom Przedsiębiorcy) na cele publiczne*

w osi ROZWOJU TURYSTYKI I USŁUG

- *Planty Staromiejskie*
- *Opracowanie i promocja produktu turystycznego łącznie z analizami i badaniami marketingowymi*

Lista przedstawionych projektów w Programie nie była listą zamkniętą. Rewitalizacja, jako dynamiczny i długotrwały proces rozwoju miasta, reagować winna na zmieniające się warunki życia miasta i jego mieszkańców oraz zakładać modyfikację i dostosowywanie nowych zadań do pojawiających się potrzeb.
Przy podsumowaniu projektów, zarówno kluczowych jak i uzupełniających, zawartych w Programie rewitalizacji z 2006 r. brano pod uwagę stopień ich realizacji, jednocześnie poddając ocenie i kwalifikując do dalszych działań.

Zastosowano następującą klasyfikację projektów:
1°– projekt zrealizowany;
2°– projekt częściowo zrealizowany lub w trakcie realizacji;
3°– projekt w przygotowaniu;
4°– projekt planowany do realizacji – zapisany w WPI;
5°– projekt zakwalifikowany do realizacji w dalszym horyzoncie czasowym.

A. PROJEKTY WG ZAŁOŻONYCH OSI ROZWOJU W OBSZARZE REWITALIZOWANYM

• PROJEKTY OSI ROZWOJU SPORTU I REKREACJI

Umownie wyznaczony obszar osi rozwoju sportu i rekreacji przebiegał od terenów zielonych położonych wzdłuż bulwaru nadwiślańskiego, poprzez parki miejskie do terenu rekreacyjnego „Kanonka" przy Tczewskim Centrum Sportu i Rekreacji. Działania na tym terenie miały stworzyć mieszkańcom warunki do atrakcyjnego spędzania wolnego czasu, uprawiania sportu, a także poznawania walorów przyrodniczych miasta.

Głównymi projektami w tej osi były:

1.1. Zagospodarowanie bulwaru nadwiślańskiego
1.2. Wielofunkcyjne boisko sportowe przy Zespole Szkół Katolickich
1.3. Przyłączenie „zielonej osi Wisły" do Parku Miejskiego
1.4. Rewaloryzacja Parku Miejskiego
1.5. Nowe ukształtowanie terenu Skweru Konstytucji 3 Maja
1.6. Rewaloryzacja Parku im. M. Kopernika
1.7. Kociewski kompleks aktywnego wypoczynku „Kanonka

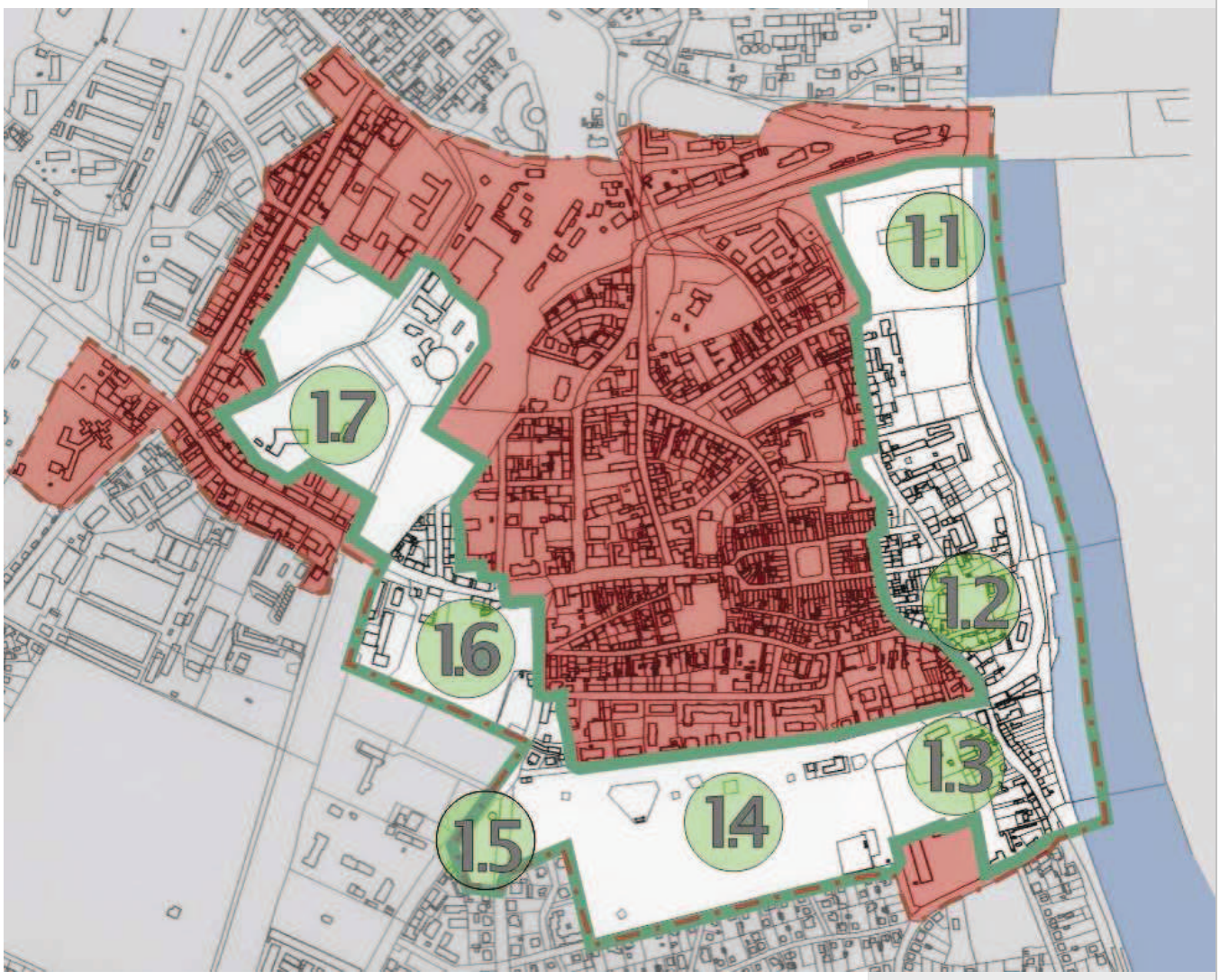

1.1. Zagospodarowanie bulwaru nadwiślańskiego

Charakterystyka obszaru / Założenia projektu – krótki opis:
Bulwar Nadwiślański stanowił część zdegradowanej przestrzeni położonej nad Wisłą, będącej elementem historycznego centrum miasta Tczewa, o założeniach urbanistycznych pochodzących z XIII wieku. Obszar, stanowiący przedpole krajobrazowe panoramy miasta od strony wschodniej został zaniedbany na skutek tendencji rozwojowych lat 70. i 80., polegających na tworzeniu „blokowisk" na zachodnich obrzeżach miasta – przeciwległych do obszaru bulwaru. Realizacja „blokowisk" spowodowała odwrócenie się miasta od rzeki.
Projekt zakładał:
Projekt ten zakładał modernizację nadwiślańskiego bulwaru wraz z budową: ulicy Nowozamkowej, parkingu na bulwarze, "ślimaka" czyli początku ścieżki rowerowej w kierunku Czyżykowa, parkingów, małej architektury wraz z renowacją nadwiślańskiego przyczółka. W wyznaczonej w Programie, Osi rozwojowej sportu i rekreacji wskazany jako projekt kluczowy.

Dotychczasowe działania:

- Założone działania w przedpolu krajobrazowym panoramy miasta zostały wykonane w roku 2007. W wyniku inwestycji odnowiono obszar o powierzchni ponad 3 ha między ul. Zamkową i ul. Jana z Kolna z jednej oraz rzeką Wisłą z drugiej strony. Inwestycja obejmowała realizację dróg dla komunikacji pieszej, rowerowej i samochodowej, terenów rekreacyjnych, stref wypoczynkowych, a także tymczasowej strefy usługowej i sceny służącej do organizacji imprez miejskich.
  Przestrzeń wyposażono w elementy małej architektury takie jak: lampy, ławki, kosze na śmieci, place zabaw. Zrealizowano projekt zieleni zawierający różnorodne jej kompozycje o różnych klimatach i nastrojach. Powstał punkt widokowy, z którego rozciąga się piękny widok na Żuławy. Wzdłuż całego ciągu pieszego wraz ze ścieżką rowerową zlokalizowano wydzielone miejsca widokowe podkreślone małą architekturą z odpowiednią formą zieleni. Oświetlenie zapewniono w dwóch trybach – wieczorowym i nocnym. Na obszarze bulwaru znajduje się parking samochodowy.
- Osiągnięto zakładane efekty. Wykorzystano potencjał lokalizacyjny terenów miejskich nad Wisłą. Zorganizowano tereny rekreacyjne służące rekreacji codziennej dla użytkowników w każdym wieku. Wytyczono ścieżki spacerowe, miejsca odpoczynku, plac zabaw, ścieżkę rowerową, nieckę dla rolkarzy. Przestrzeń publiczną wyposażono w urządzenia małej architektury, w ten sposób poprawiając jej jakość. Inwestycja zrealizowana przy wsparciu samorządu województwa pomorskiego.
- Powiązano Stare Miasto z brzegiem Wisły, realizując II domenę strategiczną: „Rewitalizacja Starego Miasta i obszaru nadwiślańskiego - Powrót Tczewa nad Wisłę", poprzez podział i zamianę gruntów prywatnych z gminnymi, tworząc ciągi piesze w kierunku Wisły. Podniesiono jakość przestrzeni miejskiej poprawiając wizerunek miejskiego frontu wodnego, poprzez zagospodarowanie zielonego terenu elementami małej architektury, co z kolei poszerzyło ofertę spędzania

wolnego czasu nad rzeką dla mieszkańców i odwiedzających, którzy dzięki powstaniu przystani mogą przybywać do miasta od strony wody.

- Przystań pasażersko – żeglarska w Tczewie powstała w 2008 roku, przy wsparciu środków Unii Europejskiej (w ramach projektu „Infrastruktura turystyczna drogi wodnej Berlin – Kaliningrad – Kłajpeda w Tczewie i Kłajpedzie" INTERREG IIIA). Zlokalizowana jest przy ulicy Wodnej w ciągu bulwarów nadwiślańskich. Przystań dla statków pasażerskich wykonano jako stały pomost na palach stalowych z linią cumowniczą o długości 102 m – 4. miejscami do cumowania jednostek pasażerskich i 10. dla łodzi motorowych i jachtów + slip do wodowania małych jednostek

pływających. Wysunięcie pomostu w stronę nurtu rzeki pozwala cumować statkom o długości całkowitej (LOA) nieprzekraczającej 125 m. Jachtom i małym jednostkom pływającym proponuje się pomost pływający, użytkowany w okresie wiosenno-letnim. Zapewnia to bezpieczny postój jednostkom o małej wolnej burcie niezależnie od zmiennych stanów wody. Dostępne są ujęcia wody i przyłącza energii elektrycznej. Na lądzie zlokalizowany został budynek przystani o powierzchni 350 m², z zapleczem sanitarnym. Na dachu znajduje się ogólnodostępny taras widokowy. W budynku przystani funkcjonuje restauracja. Przed budynkiem, od strony ulicy Nad Wisłą, znajduje się parking samochodowy z 10 miejscami parkingowymi dla samochodów osobowych lub dla trzech autokarów. Nowo wybudowana przystań zapewnia bezpieczną i dobrą obsługę dla jednostek pasażerskich i małych jednostek turystycznych. Jednocześnie stanowi atrakcyjny element w ciągu nadwiślańskich bulwarów Starego Miasta i centralny punkt dla organizowanych tutaj imprez związanych z Wisłą.

Zarządcą przystani jest Tczewskie Centrum Sportu i Rekreacji.

Odbiorcami projektu są:

– żeglarze i marynarze, którzy zyskają nowy przystanek na międzynarodowej drodze wodnej;
– turyści, którzy otrzymają nową ofertę tras turystycznych,
– mieszkańcy obszaru przygranicznego, którzy będą mogli wykorzystywać drogę wodną dla swojej aktywności, wzmacniając integrację społeczną i działania gospodarcze;
– animatorzy kultury i rekreacji, którzy mogą bazować na niepowtarzalności staromiejskich frontów wodnych jako scenerii dla różnych wydarzeń, także międzynarodowych, gdzie obszary te mogą być źródłem nowych inspiracji i wyzwań;
– mali i średni przedsiębiorcy, którzy zyskają poszerzone grono odbiorców swoich usług.

Oficjalne otwarcie wraz z inauguracją sezonu żeglarskiego w Tczewie odbyło się dnia 24 maja 2008 r.

- Zbudowana przystań oraz uczestnictwo w projekcie Pętla Żuław stanowi przyczynek do rozwój wodnych szlaków turystycznych.

„PĘTLA ŻUŁAW – ROZWÓJ TURYSTYKI WODNEJ to projekt zakładający stworzenie unikalnego charakteryzującego się wysoką jakością produktu turystycznego w postaci szlaku wodnego, opartego na: oryginalnej kompozycji różnych dóbr turystycznych (walorów i atrakcji) oraz przeróżnych usług umożliwiających ich turystyczne wykorzystanie w trakcie pobytu na terenie Żuław i Zalewu Wiślanego, synergii pomiędzy wyjątkowym i zróżnicowanym środowiskiem przyrodniczym i dziedzictwem kulturowym, unikalnym w skali europejskiej,

Pętla Żuław

wysokiej jakości oraz bezpiecznej infrastruktury turystycznej w postaci portów i przystani żeglarskich oraz pomostów cumowniczych służącej zarówno aktywnemu uprawianiu sportów wodnych jak również innym formą turystyki, kompleksowej i spójnej ofercie umożliwiającej skorzystanie z wielu usług trakcie pobytu na terenie Żuław i Zalewu Wiślanego." Produkt prezentuje kompleksową i spójną ofertę związaną z uprawianiem sportów wodnych. Przewiduje się zastosowanie ujednoliconych rozwiązań w zakresie: przestrzenno-technicznym, identyfikacji wizualnej (logo, wspólna nazwa, standardy graficzne materiałów promocyjnych i graficznych) oraz informacji i promocji (strona internetowa, tablice informacyjne, materiały promocyjne i informacyjne, wydarzenia i imprezy cykliczne).

- W wyniku realizacji projektu w Tczewie powstanie nowoczesna infrastruktura umożliwiająca cumowanie małych jednostek pływających, w tym sportowych: pomost cumowniczy oraz trap zejściowy (zaplecze klubu żeglarskiego, harcerskiej stanicy wodnej).

- Przygotowano ofertę inwestycyjną terenu pod zabudowę usługowo-mieszkaniową, wywiązując się z zapisów dotyczących uzupełnień zabudowy oraz zagospodarowania wolnych działek miejskich.

- W I edycji konkursu Towarzystwa Urbanistów Polskich na najlepiej zagospodarowaną przestrzeń publiczną w Polsce w 2007 r., Bulwar Nadwiślański w Tczewie otrzymał wyróżnienie. Gmina miejska została doceniona za kompleksowe podejście do rozwoju przestrzeni publicznej miasta, umiejscawiając bulwar w szerszym kontekście przestrzennym oraz zastosowanie rozwiązań szczegółowych.

- W tym samym roku (2007) Bulwar uzyskał również Wyróżnienie I-go stopnia przyznawane przez Marszałka w konkursie na Najlepszą Przestrzeń Publiczną Województwa Pomorskiego. Wyróżniono udany przykład rewitalizacji przestrzeni nadwodnej (waterfrontu) – ważnej dla atrakcyjności miasta zarówno ze względów funkcjonalnych, jak i krajobrazowych, doceniając również stworzenie wartościowej strefy reprezentacyjno-rekreacyjnej o znaczeniu ponadlokalnym odpowiadającej potrzebom różnych grup użytkowników.

- W IV edycji konkursu organizowanego przez PTTK i Polski Związek Żeglarski Tczew uzyskał Nagrodę „Przyjazny Brzeg 2007" za remont i stworzenie nowej formuły Muzeum Wisły, budowę bulwarów i przystani. Konkurs promuje atrakcje wodniackie i turystyczne Polski, wyróżniając miejscowości najbardziej aktywne na tym polu, łamiące stereotyp, iż odwrócone są „plecami" do rzek.

- W trakcie realizacji projekt: „Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez wykorzystanie naturalnych walorów przyrodniczych Tczewa", współfinansowany z Mechanizmu Finansowego EOG;

- Trwają prace nad rozwojem ponadregionalnej sieci dróg rowerowych: Kociewski Szlak Rowerowy im. Grzymisława biegnący z Tczewa do Gniewa.
  Ścieżka rowerowa w obszarze bulwaru przebiegać będzie w istniejącej infrastrukturze.

- Rozbudowa ul. Żeglarskiej – zapisana w WPI (3°).
- Realizacja ul. Zamkowej – zapisana w WPI (3°).

Projekt częściowo zrealizowany (2°) oraz w trakcie realizacji.
Planowana kontynuacja działań.
Projekt planowany do realizacji – zapisany w WPI (4°) oraz zakwalifikowany do działań w dalszej perspektywie (5°)

1.2. Wielofunkcyjne boisko sportowe przy Zespole Szkół Katolickich

Co zakładał projekt – krótki opis:
Planowano zrealizować boisko wielofunkcyjne do gier zespołowych, służące zarówno uczniom, jak i celom rekreacji codziennej mieszkańców.

Inwestycja została zrealizowana.
Prace przy budowie boiska trwały od kwietnia 2007 do marca 2008 r. Założone cele zostały osiągnięte. Wzbogacono ofertę spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży szkolnej w obszarze Starego Miasta.
Dla uczniów boisko jest namiastką sali gimnastycznej, której szkoła nie posiada.
Nie wzrosło natomiast zatrudnienie w szkole.

Teren sportowy oferuje: dwa boiska do koszykówki, jedno do piłki nożnej, jedno do siatkówki i szczypiorniaka, zrealizowano zagospodarowanie zgodnie z możliwościami, na jakie pozwoliły warunki terenowe.

Projekt zrealizowany (1°)

1.3. Połączenie „zielonej osi Wisły" z Parkiem Miejskim

Charakterystyka obszaru / Co zakładał projekt – krótki opis:
Powiązanie terenów nadwiślańskich z Parkiem Miejskim. „Zielona oś Wisły" kończyła się w południowej części Starego Miasta i przechodziła harmonijnie przed domkami rybackimi usytuowanymi w pobliżu Wisły przy ul. Nad Wisłą, w kierunku Parku Miejskiego.
Projekt zakładał „połączenie" ulicy Nad Wisłą z wejściem do Parku od wschodniej strony ul. Kołłątaja poprzez stworzenie pasa zieleni wzdłuż ulicy i ukształtowanie terenu przed Parkiem. Wykreowanie „zielonej bramy" zapraszającej do Parku.

Dotychczasowe działania:
Zrealizowano inwestycje drogowe:
- zmodernizowano ulicę Kołłątaja (2006 r.);
- zmodernizowano ul. Ściegiennego (2006 r.);
- rozpoczęto budowę ul. Nowozamkowej – obecnie ul. Żeglarska.

Projekt uzupełniający planowany do realizacji w dalszym horyzoncie czasowym (5°)
Działania częściowo ujęte w WPI (Czyżykowska 1)

1.4. Rewaloryzacja Parku Miejskiego

Charakterystyka obszaru / Co zakładał projekt – krótki opis:

Rewaloryzacja parku miejskiego zakładała remont alejek spacerowych, bieżącą pielęgnację drzewostanu i pozostałej roślinności, doposażenie elementami małej architektury. Celem miało być poszerzenie oferty rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców i turystów.
Opracowano koncepcję zagospodarowania Parku Miejskiego uwzględniającą przyszłe zagospodarowania tego miejsca, poprzez m.in.: mini pole golfowe wraz z wypożyczalnią sprzętu, zegar słoneczny, na którym będzie można przysiąść, plac do gry w boule, plac zabaw, brodzik, w którym najmłodsi będą mogli ochłodzić się podczas upałów oraz fontanna, siedziska i nowe alejki spacerowe.

W planach uwzględniono również, przestrzenne powiązanie terenów cmentarza i parku im. M. Kopernika – tzw. „przenikanie parków", uczytelniające oś rekreacji, stworzenie symbolicznych bram, poprzez kształtowanie zieleni, instalacje dzieł plastycznych, itp.. Przewidywano ogłoszenie konkursu plastycznego na projekt bram parkowych.

Projekt planowany do realizacji – zapisany w WPI (4°)

1.5. Nowe ukształtowanie terenu Skweru Konstytucji 3 Maja + Wieża Ciśnień

Charakterystyka obszaru / Co zakładał projekt – krótki opis:
Na skwerze zlokalizowana jest fontanna oraz Wieża Ciśnień, stanowiąca dominantę krajobrazową w sylwecie miasta.
Zakładano prace rewaloryzacyjne na skwerze: remont nawierzchni, wymianę chodników, zagospodarowanie elementami małej architektury, nowe zakomponowanie zieleńca oraz nową fontannę.

Projekt uzupełniający zakwalifikowany do realizacji w dalszym horyzoncie czasowym (5°) wraz z Wieżą Ciśnień.
Działanie częściowo ujęte w WPI (4°) *„rewitalizacja parku wraz z terenem przy wieży ciśnień (…)”*

1.6. Rewaloryzacja Parku im. M. Kopernika

Charakterystyka obszaru / Co zakładał projekt – krótki opis:
Park w centrum miasta, miejsce krótkiego odpoczynku, mieszkańców i odwiedzających, do którego zapraszają ustawione wokół fontanny ławki. Obiekt wymaga prac rewaloryzacyjnych.
Planowano remont nawierzchni, wymianę chodników, zagospodarowanie elementami małej architektury, pielęgnację i nasadzenia roślinności spełniającej funkcję izolacji akustycznej, remont fontanny.

Projekt uzupełniający zakwalifikowany do realizacji w dalszym horyzoncie czasowym (5°)
Działania ujęte w WPI (4°)

1.7. Kociewski kompleks aktywnego wypoczynku „Kanonka"

Charakterystyka obszaru / Co zakładał projekt – krótki opis:
Obszar Kanonki stanowił optymalne zakończenie „zielonej osi" sportu i rekreacji. Zakładano zastosowanie rozwiązania, umożliwiającego w przyszłości, bezpośrednie powiązanie Centrum Sportu i Rekreacji ze Starym Miastem. W wyznaczonej w Programie, Osi rozwojowej sportu i rekreacji wskazany jako drugi kluczowy projekt. „Kociewski Kompleks aktywnego wypoczynku – Kanonka", przewidywał rozwój Tczewskiego Centrum Sportu i Rekreacji. Rozbudowa i rozszerzenie wachlarza oferowanych usług, umożliwiłaby mieszkańcom, jak i gościom odwiedzającym miasto, aktywną formę spędzania wolnego czasu.
Projekt zakładał:
- Realizację Kociewskiego kompleksu aktywnego wypoczynku „Kanonka". Remont istniejących budynków. Rozbudowę kompleksu. Remont pływalni, boisk sportowych, placów zabaw.
- Realizację kładki pieszej nad torami kolejowymi na wysokości ul. Lecha.
- Przeanalizowanie możliwości rozszerzenia oferty rekreacyjnej na pobliskie zabytkowe obiekty pokolejowe w rejonie ul. Warsztatowej.
- Włączenie rajdów rowerowych, spływów kajakowych, rejsów statkiem do koncepcji promocji marketingowej miasta jako produktu turystycznego.
- Ustawienie w centrum miasta tablic informacyjnych wskazujących drogę do obiektu sportowego, zawierających krótki opis proponowanych form spędzania wolnego czasu.
- Zaznaczenie obecności Napoleona - wyjaśniające pochodzenia nazwy „*kanonka*".

Dotychczasowe działania:
- Rozbudowano siłownię wraz z sauną i gabinetami masażu. Wyremontowano mały basen.
- Na wolnym powietrzu zamontowano urządzenia gimnastyczne tworzące ogólnodostępną siłownię, tzw. „ścieżkę zdrowia".
- Sezonowo funkcjonuje kompleks basenów odkrytych.
- W hali namiotowej dostępne są korty ze sztuczną trawą.
- TCSiR organizuje szereg imprez sportowych w scenerii Starego Miasta, bulwaru nadwiślańskiego oraz Kanonki:
  - turnieje tenisa stołowego,
  - rozgrywki siatkówki plażowej,
  - bieg nadwiślański w ramach ogólnopolskiej akcji „Polska Biega",
  - festyny rekreacyjne z okazji „Dni Ziemi Tczewskiej",
- Rozszerzono miejską ofertę rekreacyjną o przystań rzeczną, w której odbywają się m.in. spotkania szantowe.

Projekt częściowo zrealizowany (2°).
Zakłada się kontynuację działań.
Działania ujęte w WPI (4°).
Projekt uzupełniający zakwalifikowany do realizacji w dalszym horyzoncie czasowym (5°).

• PROJEKTY OSI ROZWOJU KULTURY I OŚWIATY

Umownie wyznaczony obszar osi rozwoju kultury i oświaty przebiegał od Parku Miejskiego, przez: Skwer Konstytucji 3 Maja, Centrum Wystawienniczo-Regionalne Dolnej Wisły - ważny ośrodek kulturalny, Centrum Edukacji Dorosłych, Park Kopernika, kwartał ulicy Kopernika, aż do zabytkowej willi – dawnego hotelu dworcowego. Oś ta prowadziła przez miejsca wykorzystywane do zdobywania i pogłębiania wiedzy mieszkańców, poznawania zabytków i walorów przyrodniczych miasta.

Głównymi projektami w tej osi były:

2.1. Amfiteatr w Parku Miejskim
2.2. Zagospodarowanie Wieży Ciśnień
2.3. Centrum Wystawienniczo-Regionalne Dolnej Wisły
2.4. Akademia Wykształcenia
2.5. Miejski Dom Przedsiębiorcy
2.6. Koncepcja zabudowy kwartału przy byłym Hotelu Dworcowym
2.7. Modernizacja boisk przyszkolnych
Projekt inicjujący – boisko przy ulicy Obrońców Westerplatte
2.8. Centrum targowe/Wystawy i wydarzenia kulturalne/Targowisko miejskie

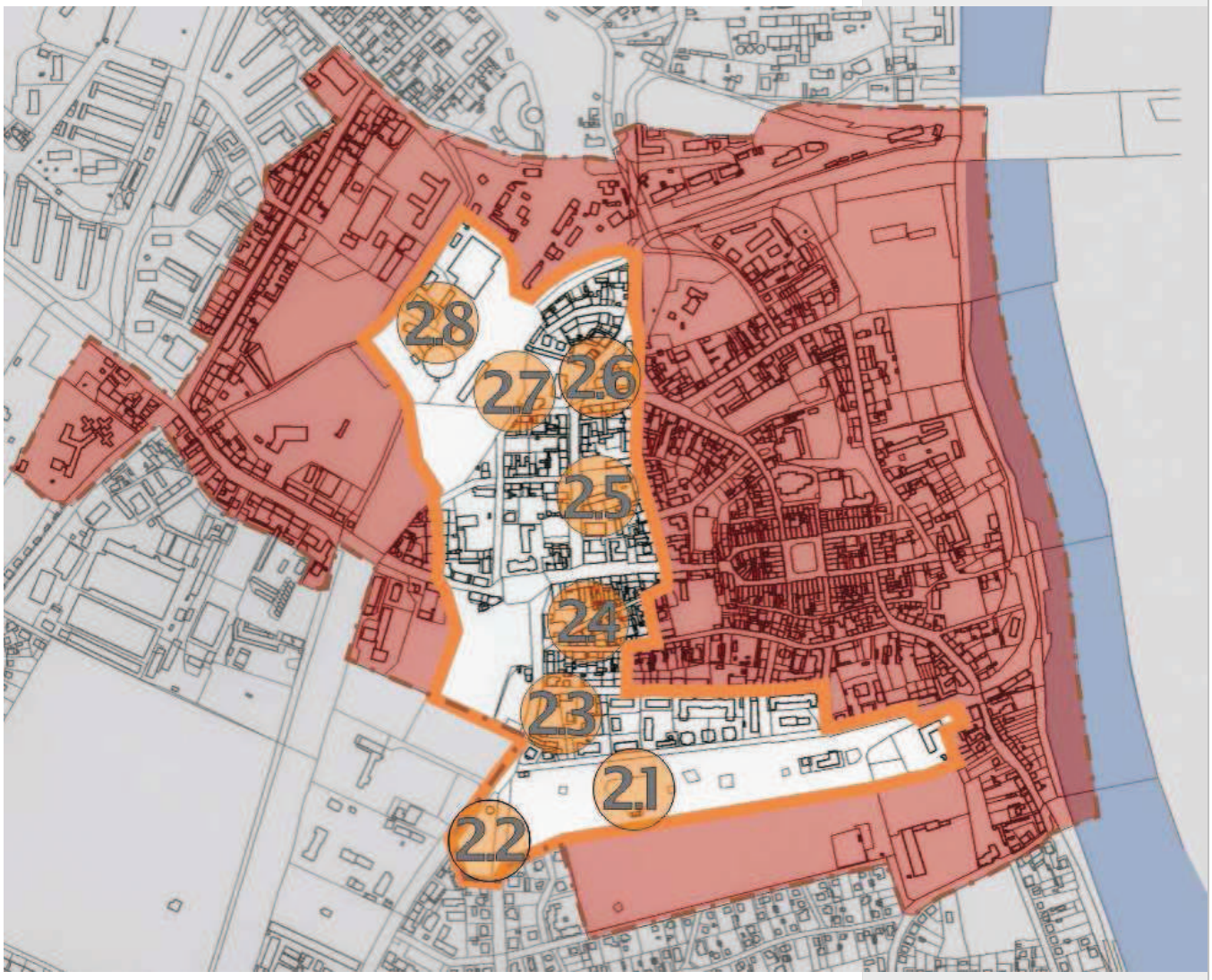

2.1. Amfiteatr w Parku Miejskim

Charakterystyka obszaru / Co zakładał projekt – krótki opis:
W Amfiteatrze w Parku odbywały się letnie imprezy kulturalne organizowane przez Centrum Kultury i Sztuki. Obiekt wykorzystywany był sezonowo, stanowiąc uzupełnienie oferty rekreacyjnej Parku.
Zakładano kontynuację działalności kulturalnej, rozbudowę zaplecza technicznego oraz zadaszenie transparentne widowni.

Projekt częściowo realizowany – w kwestii prowadzenia sezonowej działalności kulturalnej.
Pozostałe zadania planowane do realizacji. Projekt uzupełniający zakwalifikowany do realizacji w dalszym horyzoncie czasowym (5°)

2.2. Zagospodarowanie Wieży Ciśnień

Charakterystyka obszaru / Co zakładał projekt – krótki opis:

Wieża Ciśnień to przykład zabytku techniki wodociągowej (zanikający w regionie), wyróżnia się formą architektoniczną – obiekt wzniesiony na planie dwunastoboku, z okrągłym w przekroju trzonem zwężającym się ku górze i okrągłym w rzucie pomieszczeniem na zbiornik na wodę, przekryty spłaszczonym stożkowym dachem z latarnią. We wnętrzu zachowany jest zbiornik na wodę, wsparty na oryginalnej metalowej konstrukcji. Obiekt stanowi dominantę krajobrazową w sylwecie miasta.
Projekt zakładał przeprowadzenie remontu obiektu, ze względu na zły stan techniczny, udostępnienie jako punktu widokowego oraz wykorzystanie pomieszczeń dla potrzeb miejscowych twórców, np.: stworzenie galerii.

Dotychczasowe działania:
Aktualnie Wieża została użyczona Tczewskiemu Bractwu Kurkowemu na czas nieokreślony. Obiekt jest niedostępny dla szerszego grona odbiorców.
Trwają przygotowania do wszczęcia procedury wpisu obiektu do rejestru zabytków.

Projekt uzupełniający zakwalifikowany do realizacji w dalszym horyzoncie czasowym (5°)
Działania ujęte w WPI (4°)

2.3. Centrum Wystawienniczo-Regionalne Dolnej Wisły

Charakterystyka obszaru / Co zakładał projekt – krótki opis:
Centrum Wystawienniczo-Regionalne Dolnej Wisły powstało w 2007 r. w wyniku zmiany funkcji obiektu poprzemysłowego na centrum kulturalne. Część obiektu pozostaje w dyspozycji Muzeum Wisły, stanowiącego oddział Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku.
Centrum powstało przy wsparciu finansowym ze środków EFRR ZPORR Rozwój Lokalny – Restrukturyzacja obszarów zdegradowanych.
Celem projektu było wykorzystanie zasobów kultury, atrakcyjności położenia oraz potencjału turystycznego miasta dla promowanie dziedzictwa regionu Kociewia. Dotychczasowe Muzeum Wisły zostało przekształcone w Centrum Wystawienniczo – Regionalne Dolnej Wisły w Tczewie. Nastąpiła rewitalizacja obiektu dziedzictwa kulturowego, poprzez modernizację zabytkowego zespołu poprzemysłowego, wpisanego do rejestru zabytków.

Obiekt stanowi oryginalną scenerię dla działań środowisk zajmujących się krzewieniem lokalnej kultury oraz tradycji. Jest to miejsce spotkań, seminariów, prelekcji i konferencji. Do dyspozycji są: sale wystawowe (208 i 325 m^2) oraz sala wielofunkcyjna, w których prowadzona jest działalność: wystawiennicza: „Galeria dla Ciebie", wystawy związane z kulturą i historią Tczewa oraz regionu kociewskiego. Funkcjonuje stała wystawa historyczna dotycząca dziejów miasta „Tczew - od osady do współczesności". Działania edukacyjne obejmują: lekcje regionalizmu, historii miasta i regionu, spacery trasami turystycznymi z przewodnikiem, warsztaty artystyczne –bursztynowe, malarstwa na szkle, garncarstwa oraz plastyki obrzędowej. Powstanie obiektu zapewniło możliwość zdobywania wiedzy o mieście i regionie, organizację atrakcyjnej bazy usług kulturalnych oraz wspieranie lokalnych organizacji i stowarzyszeń.

Gmina Miejska Tczew za projekt „Centrum Wystawienniczo-Regionalne Dolnej Wisły w Tczewie" otrzymała nagrodę główną w konkursie „7 Cudów Unijnych Funduszy" w kategorii: REWITALIZACJA) podczas I Forum Funduszy Europejskich w 2008 r. w Warszawie.

POLSKA Pięknieje

Projekt zrealizowany (1°)
Planowana kontynuacja działań w koncepcji programowej „Fabryki Sztuk"

Fabryka Sztuk

2.4. Akademia Wykształcenia

Charakterystyka obszaru / Co zakładał projekt – krótki opis:
W wyznaczonej w Programie, Osi rozwoju kultury i oświaty projekt wskazany jako kluczowy. Akademia Wykształcenia zakładała rozszerzenie funkcji Centrum Edukacji Dorosłych na pobliski budynek mieszkalny przy ul. Ogrodowej 4, który zaproponowano do zaadaptowania na potrzeby funkcji Akademii.

Projekt uzupełniający przewidziany do realizacji w dalszym horyzoncie czasowym (5°)
Działania nieujęte w WPI (4°)
Ewentualna zmiana lokalizacji dla planowanej funkcji.

2.5. Rewitalizacja kwartału miejskiego z uwzględnieniem adaptacji obiektów na cele publiczne - Miejski Dom Przedsiębiorcy

Charakterystyka obszaru / Co zakładał projekt – krótki opis:

W wyznaczonej w Programie, Osi rozwoju kultury i oświaty wskazany jako projekt kluczowy. Miejski Dom Przedsiębiorcy zakładał modernizację kompleksu obiektów przy ulicy Obr. Westerplatte 2 i 3: budynek nr 3 należący do miasta oraz willa przy ulicy Obrońców Westerplatte 2 stanowiąca własność prywatną. Planowano, aby willa pełniła funkcję reprezentacyjną, towarzyszącą głównej funkcji przewidywanej w budynku gminnym.

Wprowadzenie nowej funkcji dawałoby możliwość podjęcia renowacji całego kwartału, porządkując zabudowę, zagospodarowując przestrzeń półprywatną wewnątrz kwartałów poprzez wprowadzenie elementów małej architektury. Działania te, przyczyniłyby się do rozwoju tej części miasta. W rezultacie ulica Westerplatte stałaby się ważnym ośrodkiem administracji i usług.

Dotychczasowe działania:

- Powstał panel internetowy „Przedsiębiorca na Starym Mieście" – informator skierowany do przedsiębiorców, prowadzących działalność na terenie Starego Miasta. Celem jest przekonanie właścicieli punktów handlowych i usługowych do wniesienia czynnego wkładu w przywrócenie Starówce dawnego znaczenia – jako dzielnicy handlowo-usługowej. Na łamach informatora prezentowane są dobre przykłady, ciekawe propozycje, opinie mogące przysłużyć się polepszaniu wizerunku Starego Miasta.
- Złożono wniosek aplikacyjny do RPO – Infrastruktura dla rozwoju firm innowacyjnych.
  Projekt „Dom Przedsiębiorcy w Tczewie" ma na celu:
  – stworzenie nowoczesnego ośrodka o zasięgu subregionalnym wspierającym rozwój firm innowacyjnych;
  – stymulowanie rozwoju mikro, małej i średniej przedsiębiorczości;
  – tworzenie warunków oraz możliwości rozpoczęcia, kontynuowania lub rozwijania działalności gospodarczej.

Projekt w przygotowaniu (3°)
Projekt planowany do realizacji – zapisany w WPI (4°)

2.6. Zabudowa kwartału przy dawnym Hotelu Dworcowym / Koncepcja

Charakterystyka obszaru / Co zakładał projekt – krótki opis:
Projekt uzupełniający dotyczył uporządkowania i uzupełnienia zabudowy kwartału, stanowiącego swoistą „bramę miejską" od strony północnej.
Działka, w drodze przetargu w lipcu 2007 r., została sprzedana prywatnemu inwestorowi. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla tego obszaru przewiduje powstanie 4-kondygnacyjnego budynku mieszkalnego z usługami w parterze.

Projekt zrealizowany (1°)

Materiały informacyjne inwestora.

2.7. Modernizacja boisk przyszkolnych

Charakterystyka obszaru / Co zakładał projekt – krótki opis:
Projekt dotyczył boisk przy szkołach podstawowych w obszarze rewitalizowanym: SP nr 5 (ul. Obr. Westerplatte 18) i SP nr 2 (ul. Warsztatowa).
Założono cel: „poprawę jakości lekcji wychowania sportowego oraz wzbogacenia oferty sportowej dla dzieci poza zajęciami lekcyjnymi", umożliwiający dzieciom korzystania z boiska „po godzinach", przez cały dzień.

Projekt inicjujący planowany do realizacji – zapisany w WPI (4°)

2.8. Centrum targowe / Wystawy i Wydarzenia Kulturalne / Targowisko miejskie

Charakterystyka obszaru / Co zakładał projekt – krótki opis:

Zespół obiektów pokolejowych przy ul. Warsztatowej 4 składa się z dwóch brył połączonych ze sobą jednokondygnacyjnym łącznikiem. Bryła zachodnia - lokomotywownia, bryła wschodnia - budynek mieszkalny, pochodzące z 1880 r. Lokomotywownie wzniesione na planie dwunastoboku; jednokondygnacyjna kryta dachem stożkowym z dwunastoboczną latarnią pośrodku, przekrytą kopułą z małą okrągłą latarnią. Budynki wykonano z żółtej cegły licówki.
Budynek mieszkalny czterokondygnacyjny posiada nieużytkowe poddasze, od północy i południa nieco węższe skrzydła jednokondygnacyjne z użytkowym poddaszem.

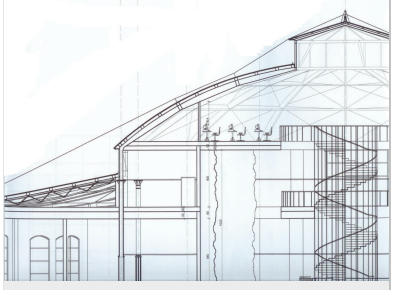

Centrum Targowe planowane było jako projekt kluczowy dla osi kultury i oświaty. Zakładano adaptację obiektów do nowych funkcji mieszczących się w założeniach osi rozwojowej. Rozważano szereg propozycji nowego wykorzystania obiektu, takich jak: centrum targowe, centrum wystawiennicze, hala sportowa – boisko do siatkówki (filia TCSiR), warsztaty młodzieżowe.

Projekt uzupełniający zakwalifikowany do realizacji w dalszym horyzoncie czasowym (5°)

• PROJEKTY OSI ROZWOJU TURYSTYKI I USŁUG

Umownie wyznaczony obszar osi rozwoju turystyki i usług stanowił serce miasta. Obejmował rejon historycznego centrum miasta. Podkreślał atrakcyjność zabytkowej struktury zabudowy i wskazywał najciekawsze widokowo miejsca. Był to obszar najbardziej interesujący dla turystów oraz sprzyjający codziennemu wypoczynkowi mieszkańców.

Głównymi projektami w tej osi były:

3.1. Planty Staromiejskie
3.1.1. Szlak forteczny
3.1.2. Zagospodarowanie kwartału pomiędzy ulicami :
ul. Podmurną/ul. Łazienną / ul. S. Kard. Wyszyńskiego
3.2. Produkt turystyczny
3.3. Droga spacerowa od Bramy Wodnej do ul. Zamkowej – okolice zamku
3.4. Droga widokowa od pl. Hallera nad Wisłę

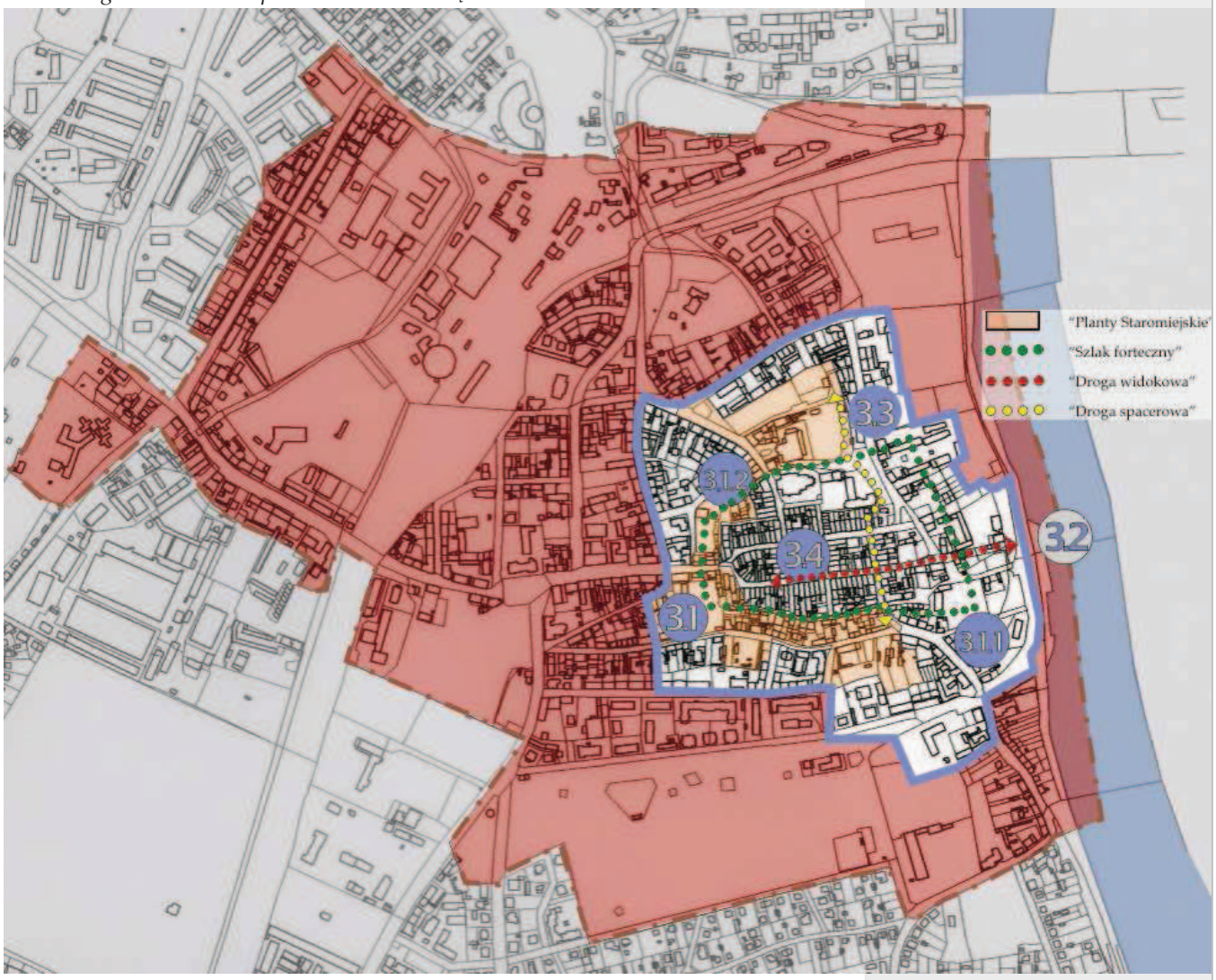

3.1. Planty Staromiejskie

Charakterystyka obszaru / Co zakładał projekt – krótki opis:
System plant staromiejskich tworzy historyczny system obronny murów, bram, baszt i fos na odcinku długości ok. 620 m wraz z systemem ciągów pieszych łączących tereny zieleni urządzonej w historycznych fosach, skarpach i w ich bezpośrednim otoczeniu, a także system parkingowy okalający Stare Miasto w odległości 200 – 250 m od Placu Hallera.

Dotychczasowe działania:
Projekt Planty Staromiejskie ewoluował do projektu pilotażowego „Rewitalizacja Starego Miasta w Tczewie", biorącego udział w konkursie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego. Termin złożenia wniosku: wrzesień 2009 r.
Sporządzono zalecaną Notę Intencyjną do planowanego projektu. Trwają prace konsultacyjne z Instytucją Zarządzającą – Urzędem Marszałkowskim Województwa Pomorskiego.
Przygotowano dokumentację koncepcyjną oraz założenia do projektu. Rozstrzygnięto przetarg na prace projektowe obejmujące trzy szlaki spacerowo-widokowe. Termin opracowania dokumentacji projektowej: 2009 r. Realizacja planowana w latach następnych zgodnie z harmonogramem WPI

Projekt w przygotowaniu (3°)
Projekt inicjujący planowany do realizacji – zapisany w WPI (4°)

3.1.1. Szlak forteczny

Charakterystyka obszaru / Co zakładał projekt – krótki opis:
Szlak prowadzi śladami murów obronnych, ujawniając historię miasta. Projekt zakładał prezentację średniowiecznych murów w piwnicach kamienic, wskazanie lokalizacji baszt, częściową odbudowę murów oraz ekspozycję mostu zwodzonego.

Dotychczasowe działania:
„Szlak Forteczny" to jedno z zadań mieszczące się w ramach projektu Planty Staromiejskie. Planty Staromiejskie to projekt, który ewoluował do projektu pilotażowego „Rewitalizacja Starego Miasta w Tczewie" (biorącego udział w konkursie w ramach środków RPO).
Przygotowano założenia projektowe. Opracowano koncepcję. Rozstrzygnięto przetarg na prace projektowe. Termin opracowania dokumentacji projektowej: 2009 r. Realizacja planowana w latach następnych zgodnie z harmonogramem WPI

Projekt w przygotowaniu (3°)
Projekt inicjujący planowany do realizacji – zapisany w WPI (4°)

3.1.2. Zagospodarowanie kwartału pomiędzy ulicami: ul. Podmurna / J. Dąbrowskiego / ul. Łazienna / ul. S. Kard. Wyszyńskiego

Charakterystyka obszaru / Co zakładał projekt – krótki opis:
Projekt zakładał zagospodarowanie kwartału wraz z remontem budynków stojących wzdłuż przebiegu historycznego muru obronnego i ich ekspozycją.

Dotychczasowe działania:
W ramach projektu pn. „Odnowa średniowiecznych murów obronnych Tczewa - historycznego przystanku na drodze wodnej Berlin - Kaliningrad – Kłajpeda", współfinansowanego z programu PHARE 2003 „Przygotowywanie projektów infrastrukturalnych w ramach Interreg III A" została opracowana w 2006 r. dokumentacja projektowa: projekt budowlany oraz studium wykonalności dla renowacji murów i dwóch kamienic posadowionych na reliktach murów przy ul. Podmurnej 12 i 15 wraz z zagospodarowaniem dawnej fosy oraz próbą odnowy i rekonstrukcji fragmentów średniowiecznych murów obronnych przy ul. Podmurnej.

Projekt w przygotowaniu (3°)
Projekt inicjujący planowany do realizacji – zapisany w WPI (4°)

3.2. Opracowanie i promocja produktu turystycznego łącznie z analizami i badaniami marketingowymi

Co zakładał projekt – krótki opis:
Projekt zakładał szeroko rozumianą promocję miasta jako produktu turystycznego – instrumentu zapewniającego rozwojowi miasta konkurencyjność na rynku.

Dotychczasowe działania:
W 2007 r. przeprowadzono badania socjologiczne: ankietę służącą zbadaniu roli jaką odgrywa miasto Tczew w regionie (ankieta przeprowadzona wśród burmistrzów i wójtów okolicznych gmin) oraz uzyskano „Raport z realizacji badania w ramach projektu Hinterland", współfinansowanego z funduszu UE Programu Morza Bałtyckiego Interreg III B – opracowanie zawiera m.in. badanie postrzegania Tczewa wśród mieszkańców Trójmiasta i okolicznych gmin.

W roku 2009 powstał portal internetowy promujący Tczew Nadwiślański. Uruchomiona witryna promuje produkt turystyczny miasta. Projekt powstał we współpracy z Lokalną Organizacją Turystyczną Kociewie.

Witryna tczewnadwislanski.pl ma przekonać turystów do odwiedzenia grodu Sambora.

Na stronie można zobaczyć to, co najatrakcyjniejsze dla turysty – zdjęcia i ofertę Starego Miasta, mostów, przystani rzecznej oraz Centrum Wystawienniczo-Regionalnego Dolnej Wisły w Tczewie - czyli tego, co zgodnie z nazwą domeny, kojarzy się z nadwiślańskim charakterem miasta. Ze strony tej można zostać przekierowanym do panelu www.gospodarka.tczew.pl zawierającego informacje o sytuacji planistycznej Tczewa oraz rewitalizacji.

Projekt częściowo zrealizowany (2°)
Planowana kontynuacja działań.

3.3. Droga spacerowa od Bramy Wodnej do ulicy Zamkowej /Zamek/

Charakterystyka obszaru / Co zakładał projekt – krótki opis:
Projekt zakładał realizację nowego ciągu pieszego z punktami widokowymi w kierunku rzeki. Przebieg drogi zaproponowano ulica Chopina, poprzez wzgórze poklasztorne z kościołem farnym oraz skarpę nad ulicą Zamkową w kierunku bulwaru nadwiślańskiego.

Dotychczasowe działania:
W ramach projektu Planty Staromiejskie, który ewoluował do projektu pilotażowego „Rewitalizacja Starego Miasta w Tczewie" (biorącego udział w konkursie w ramach środków RPO) zawierają się działania ujęte w projekcie „Droga spacerowa".
Przygotowano założenia projektowe. Opracowano koncepcję.
Rozstrzygnięto przetarg na prace projektowe.
Dokumentacja projektowa planowana na lipiec 2009 r.

Projekt w przygotowaniu (3°)
Projekt planowany do realizacji – zapisany w WPI (4°)

3.4. Droga widokowa od Placu Hallera nad Wisłę

Charakterystyka obszaru / Co zakładał projekt – krótki opis:
Projekt zakładał realizację drogi widokowej przedstawiającej unikatowy krajobraz widziany z głównego placu staromiejskiego. Przebieg drogi zaprojektowano od ulicy J. Dąbrowskiego, następnie ulicą Krótką do Rynku i dalej, w dół ulica Podgórną do Bulwaru Nadwiślańskiego.

Dotychczasowe działania:
W ramach projektu Planty Staromiejskie, który ewoluował do projektu pilotażowego „Rewitalizacja Starego Miasta w Tczewie" (biorącego udział w konkursie w ramach środków RPO) zawierają się działania ujęte w projekcie „Droga widokowa".
Przygotowano założenia projektowe. Opracowano koncepcję.
Rozstrzygnięto przetarg na prace projektowe.
Dokumentacja projektowa planowana na maj 2009 r.

Projekt w przygotowaniu (3°)
Projekt planowany do realizacji – zapisany w WPI (4°)

B. PROJEKTY SPOŁECZNE

Co zakładała oś projektów społecznych – krótki opis:
Przedstawiona w Programie lista projektów społecznych była zbiorem pomysłów, które wpisywały się w działalność organizacji pomocowych funkcjonujących w mieście. Założono dziewięć zadań projektowych:

4.1. Dom Dzienny dla dorosłych osób niepełnosprawnych
4.2. Mieszkania dla dorosłych osób niepełnosprawnych
4.3. Centrum Dziecka
4.4. Siedziba organizacji pozarządowych
4.5. Świetlica dla Dzieci
4.6. Warsztaty Młodzieżowe
4.7. Forum Inicjatyw Społecznych MOPS
4.8. Centrum Interwencji Kryzysowej
4.9. Centrum Młodzieżowe

Dotychczasowe działania:
W obszarze zdegradowanym działa 27 zarejestrowanych organizacji pozarządowych. Większość z tych jednostek wykazuje niewielką aktywność w zdobywaniu funduszy pozabudżetowych i działa głównie w oparciu o miejskie granty na prowadzenie działalności pożytku publicznego, a także (w przypadku organizacji przy parafiach) o fundusze przekazywane przez związki wyznaniowe. Działalność prowadzona przez te organizacje obejmuje najczęściej pomoc materialną, szeroko pojęte wsparcie opiekuńcze, a także organizowanie imprez kulturalnych, edukację i działania zmierzające do integracji społecznej oraz kształtowania postaw obywatelskich.
Zarówno organizacje pomocowe jednostek samorządowych jak i organizacji pozarządowych realizowały niżej opisane działania społeczne.

- **Forum Inicjatyw Społecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tczewie**

Celem działalności Forum Inicjatyw Społecznych MOPS jest realizowanie działań na rzecz społeczności lokalnej oraz tworzenia szans rozwoju społecznego mieszkańców.
Wskazane jako projekt kluczowy działania Forum Inicjatyw Społecznych MOPS, zostały wykonane zgodnie z założeniami.
Podejmowano działania dotyczące:
– aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych,
– przygotowania młodzieży do wejścia na rynek pracy,
– aktywizacja i integracja społeczności lokalnej - ukierunkowane na przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu mieszkańców.

W ramach realizacji działań z zakresu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz przygotowania młodzieży do wejścia na rynek pracy zrealizowano następujące działania:

→ **Projekt „Kawiarenka – Cafe Senior"** prowadzona od lutego 2006.
Celem inicjatywy jest podejmowanie działań zmierzających do:
– budowy społeczeństwa obywatelskiego poprzez integrowanie oraz aktywizowanie społeczności lokalnej,
– przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i marginalizacji osób starszych,
– promowania równego udziału osób starszych w budowie społeczeństwa obywatelskiego oraz w życiu społeczności lokalnej,
– podnoszenia wiedzy na temat prawa równościowego,
– udziału w kampanii przeciwko dyskryminacji ze względu na wiek,
– organizowania zajęć aktywizujących osoby starsze o charakterze kulturalno – edukacyjnym,
– promowania zdrowego i aktywnego stylu życia.

Uczestnicy „Cafe Senior" mają możliwość uczestniczenia w szkoleniu komputerowym oraz zajęciach językowych (j. angielski, j. niemiecki) prowadzonych przez wolontariuszy. Prowadzona kawiarenka jest miejscem, w którym osoby starsze nawiązują nowe znajomości i przyjaźnie, spotykają się z liderami lokalnej społeczności, specjalistami z różnych dziedzin, mogą dzielić się swoimi problemami, jak również przedstawiać własne opinie na temat prowadzenia skutecznej polityki społecznej na rzecz osób starszych.
W realizowanym projekcie na dzień 31 maja 2008 r. uczestniczyło 295 osób.

→ **Projekt „Bank Czasu – Bankiem Życzliwości"** otrzymał I nagrodę w V edycji Ogólnopolskiego Konkursu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) „Równe szanse, równy dostęp 2007". Bank Czasu to modelowy przykład działań promujących ruch samopomocy i inicjatyw społecznych wśród osób niepełnosprawnych oraz starszych. Stwarza możliwość wzrostu jakości życia, rozwoju i zaspokajania potrzeb tych grup społecznych w oparciu o zasadę pomocniczości oraz wykorzystuje kapitał społeczny tkwiący w środowisku. Pozwala również wyrównać szanse i promować równy udział osób niepełnosprawnych i starszych w życiu lokalnej społeczności.

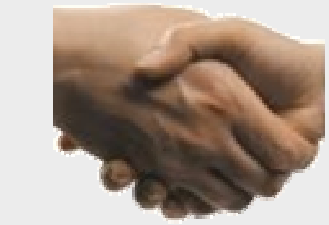

Przeciwdziała wykluczeniu społecznemu i marginalizacji osób niepełnosprawnych. Tworzy sieć oparcia społecznego i ruch samopomocy. Bank Czasu to skuteczny sposób budowania prężnych społeczności lokalnych, a także droga do wzmacniania jednostki. Ideą Banku Czasu jest pośredniczenie we wzajemnej wymianie usług i pomocy pomiędzy jego uczestnikami w formie bezgotówkowej. Na dzień 31 maja 2008 r. liczba uczestników projektu wynosiła 111 osób. Na szczególną uwagę zasługuje fakt zaangażowania uczestników projektu w działania zmierzające do podjęcia współpracy z Wydziałem Planowania Przestrzennego Urzędu Miejskiego w Tczewie w zakresie prowadzenia Punktu Informacyjnego, którego zadaniem jest promowanie i propagowanie „Programu Rewitalizacji Miasta Tczewa" oraz przygotowywanego w jego ramach projektu „Rewitalizacji Starego Miasta w Tczewie".

→ **Pogotowie Wolontarystyczne Forum Inicjatyw Społecznych** propaguje i rozwija ruch wolontarystyczny, dając szansę osobom zainteresowanym na wykorzystanie posiadanych umiejętności, zdobycie doświadczenia oraz rozwijanie własnego potencjału. Wolontariusze świadcząc pomoc przy realizacji projektów (m.in. nauka języków obcych dla seniorów), pracach administracyjno – biurowych, prowadzeniu instruktaży komputerowych oraz pracach porządkowych. Wolontariusze pomagając innym pomagają sobie. Starsi realizują potrzebę bycia wśród ludzi, ciągłego rozwoju, natomiast młodzi ludzie już na starcie zdobywają praktyczne umiejętności stosowania wiedzy. Poprzez wolontariat młodzież rozwija w sobie aktywność społeczną oraz otrzymuje wiedzę o problemach nękających lokalną społeczność.
W okresie styczeń – czerwiec 2008 r. podpisane zostały 24 umowy Wolontarystyczne (dla 23 osób), w ramach których wypracowano 273 godziny.

→ **Projekt „Poznaj swojego sąsiada"** to projekt, którego głównym celem od września 2004 r. było podjęcie zorganizowanych działań na rzecz budowy społeczeństwa obywatelskiego, poprzez integrowanie oraz aktywizowanie społeczności lokalnej. Projekt niwelował zanik więzi społecznych oraz przyczyniał się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców Tczewa. Stwarzał szansę osobom nienadążającym za rozwojem społeczeństwa informacyjnego, na zdobycie umiejętności z zakresu obsługi komputera oraz poruszania się po Internecie, a także umożliwiał uczestnictwo w nauce języków obcych (angielskiego i niemieckiego). Realizowane zajęcia sprzyjały osobistemu rozwojowi i aktywności uczestników, którzy raz w miesiącu brali udział w spotkaniach integracyjnych o charakterze kulturalno – edukacyjnym, których tematyka dopasowana była do ich potrzeb i zainteresowań. W ramach projektu organizowane były także spotkania promujące zdrowy styl życia oraz propagujące alternatywne formy spędzania czasu wolnego. W projekcie, którego realizacja zakończyła się w styczniu 2008 r. uczestniczyły 253 osoby.

- **Fundacja Pokolenia** przy ul. Kościelnej 6/7 należy do najprężniej działających organizacji pozarządowych. Jest jedną z nielicznych organizacji w województwie pomorskim, której głównym zadaniem jest wspieranie organizacji pozarządowych oraz społecznych inicjatyw lokalnych. Działa od sierpnia 2002 roku i przez okres 6 lat zrealizowała kilkanaście projektów. Przy Fundacji działa Klub Wolontariusza „Słoneczni", który w 2005 r. zrealizował projekt: „Bank Inicjatyw Młodzieżowych". W Fundacji prowadzony jest także punkt informacyjno – doradczy dla organizacji pozarządowych (NGO) oraz małych i średnich przedsiębiorstw.

- **Punkt konsultacyjny „Okno"** przy ul. Kościelnej 6/7 prowadzi program pomocowy i profilaktyczny skierowany do osób używających środki narkotyczne i osób uzależnionych od alkoholu. Rolą programu jest uaktywnienie osób, organizacji i potencjału społecznego w realizacji programów zapobiegania toksykomanii.

- **Świetlica środowiskowa dla dzieci i młodzieży „Emaus"** przy ul. Łaziennej 9 prowadzona przez Caritas Diecezji Pelplińskiej. Celem placówki jest przede wszystkim poprawa wyników i osiągnięć szkolnych przez systematyczną pracę dydaktyczną z wychowankami, organizacje zajęć edukacyjnych i wyrównawczych (pomoc w odrabianiu lekcji, zajęcia grupowe i indywidualne) oraz zajęć plastycznych, muzycznych i sportowych.

- **Polski Komitet Pomocy Społecznej (PKPS)**
  W ramach współpracy z PKPS działa od lipca 2003 roku Punkt Poradnictwa Społecznego PULS, którego zadaniem jest świadczenie mieszkańcom specjalistycznego poradnictwa z zakresu wypełniania dokumentów i druków jak również udzielanie indywidualnych porad przez psychologa, radcę prawnego oraz specjalistę pracy socjalnej. Klientom udzielane są ponadto informacje na temat działających na terenie miasta instytucji oraz organizacji pozarządowych. Z sług PULS-u w okresie styczeń – maj 2008 r. skorzystało 72 mieszkańców Tczewa.

- **Centrum Wystawienniczo – Regionalne Dolnej Wisły udostępnia swoją powierzchnię i infrastrukturę organizacjom pozarządowym.**
  Z pomieszczeń CWRDW korzystają zainteresowane organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, zajmujące się upowszechnianiem kultury, w zamian za dzielenie się owocami swojej działalności, poprzez organizację wystaw i warsztatów artystycznych. Tczewska Grupa Fotograficzna „foto-grafik.pl" dba o dokumentację fotograficzną wszelkich wydarzeń organizowanych przez Centrum wraz z ich prezentacją. Koło Łowieckie „Szarak" organizuje wystawy myśliwskie. Swoje spotkania mają: Towarzystwo Miłośników Ziemi Tczewskiej, Nadwiślański Klub Krajobrazowy TRSOW, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Fundacja Domu Kultury, Stowarzyszenie Dorzecza Wisły "WISŁA". W Centrum działa również Lokalna Organizacja Turystyczna "KOCIEWIE", która prowadzi kociewski ośrodek informacji turystycznej. Poza tym prowadzona jest współpraca ze: Stowarzyszeniem Wspierania Inicjatyw Obywatelskich i Rozwoju Regionalnym, Stowarzyszeniem Brydża Sportowego "TREFL", Tczewskim Klubem Fanów Fantastyki oraz wieloma innymi podmiotami.

- W roku 2008 zainaugurowano funkcjonowanie punktu informacyjno-konsultacyjny **INFO – REWITALIZACJA**, a także zorganizowano szereg **warsztatów integracyjnych** adresowanych do dzieci oraz dorosłych.

→ **Punkt info-REWITALIZACJA przy ul. Chopina 33**

Od początku czerwca 2008 r. przy ul. Chopina 33 działał sezonowo punkt informacyjno - konsultacyjny dotyczący rewitalizacji Starego Miasta.
Wszyscy zainteresowani zmianami na Starym Mieście począwszy od dzieci, poprzez pobliskich mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli instytucji, stowarzyszeń, turystów, aż po przedstawicieli lokalnej prasy, mogli zapoznać się ze szczegółami dotyczącymi planów ożywienia tczewskiej starówki.
Na podstawie porozumienia Urzędu Miejskiego w Tczewie z Forum Inicjatyw Społecznych w punkcie „info - REWITALIZACJA" dyżury pełnili wolontariusze FIS w ramach projektu „Bank Czasu". Seniorzy udzielali informacji nt. prowadzonego przez samorząd miasta projektu: „Rewitalizacja obszaru zdegradowanego na Starym Mieście w Tczewie". Projekt dotyczy m.in. przebiegu dróg spacerowo – widokowych, szlaku fortecznego i planowanych, w ich ramach przedsięwzięć inwestycyjnych w przestrzeni publicznej. Próbowali również wyjaśniać zawiłości procedury przystąpienia do projektu beneficjentów chcących otrzymać dofinansowanie z RPO WP 2007 – 2013, np. na remont zabytkowych kamienic. Na miejscu można było również skorzystać z kiosku elektronicznego, prezentującego multimedialne materiały dotyczące projektu.

→ **MIASTO BEZ BARIER – warsztaty studenckie**

Celem programu „MIASTO BEZ BARIER" jest uwrażliwienie społeczeństwa na potrzeby osób o niepełnej sprawności ruchowej. Odbiorcami działań są samorządy, pracodawcy, projektanci, inwestorzy, a także sami studenci, jako przyszli projektanci przestrzeni publicznej.

Wiosną 2008 r. odbyły się warsztaty studentów Wydziału Architektury Politechniki Gdańskiej w ramach „Miasta bez barier". Zajęcia objęły swym zasięgiem obszar sąsiadujący z terenem wyznaczonym w Programie Rewitalizacji Miasta Tczewa. Piąta edycja Programu architektów, odbyła się w Tczewie po raz pierwszy. Będzie kontynuowana na podstawie porozumienia uczelni z samorządem miasta.
Uczestnicy warsztatów spenetrowali m.in.: Stare Miasto, okolice szpitala, Park Miejski, urzędy, Tczewskie Centrum Sportu i Rekreacji, Bulwar Nadwiślański. Studenci zwracali uwagę na zbyt wąskie podjazdy, na niektórych, wręcz nie mieścił się wózek inwalidzki. Zdarzały się również wysokie podjazdy, zupełnie pozbawione poręczy. Większość banków posiada podjazdy, ale z pokonaniem masywnych drzwi wejściowych nie każdy sobie radzi. Podobnie z dostaniem się na wyższą kondygnację. Nie wszystkie bankomaty znajdują się na takiej wysokości, aby mogła skorzystać z nich osoba na wózku. Prawdziwy problem jest z miejskimi szaletami - albo zupełnie nie sposób wjechać tam wózkiem, albo w kabinie nie ma żadnych możliwości manewru. Studenci mówili o złym stanie niektórych chodników, a także o zagłębieniach odprowadzających wody opadowe, w które wpadają kółka wózka inwalidzkiego. Okazuje się, że brak zróżnicowania wysokości między krawężnikiem a jezdnią też nie jest komfortowy – osobom niewidomym trudno odnaleźć granicę między chodnikiem a ulicą. Miejsca parkingowe przeznaczone dla osób niepełnosprawnych często zajmowane są przez pojazdy nieuprawnione, ale, jak sprawdzili studenci, na taki sygnał tczewska policja zareagowała natychmiast. Przyszli architekci zwrócili uwagę na to, że często przy wejściu głównym do budynku brakuje informacji o podjeździe dla niepełnosprawnych jeśli znajduje się on z innej strony obiektu. I kolejny przykry wniosek - w praktyce okazało się, że niektóre „udogodnienia" wykonane zostały jedynie po to, by nie być na bakier z przepisami. Z ułatwieniem życia niepełnosprawnym niewiele mają one wspólnego.

→ **„WAKACJE Z REWITALIZACJĄ" – warsztaty dla najmłodszych**

Bezpłatne warsztaty plastyczno-edukacyjne dla dzieci w wieku od 5 do 12 lat odbywały się na Starym Mieście. Działania pilotażowe zainicjowano w sezonie letnim 2008 r.

Akcję przygotował Wydział Planowania Przestrzennego Urzędu Miejskiego w Tczewie w ramach projektu „Rewitalizacja obszaru zdegradowanego na Starym Mieście w Tczewie". W punkcie „info - REWITALIZACJA" powstało centrum warsztatów skierowanych do najmłodszych, aby i oni odkryli uroki Starego Miasta, a poprzez zabawę dowiedzieli się o zmianach, które czekają ich dzielnicę.

Program warsztatów był bardzo zróżnicowany. Uczestnicy wykonali makietę podwórek starówki, zaprojektowali swoje wymarzone podwórko. W praktyce poznali problem recyklingu – przy użyciu puszek, plastikowych butelek, papieru, kartonu etc. wykonali postaci "eko-mieszkańców" Tczewa. Zajmowali się redagowaniem kroniki warsztatów i zebrali informacje do „Gazetki Warsztatowej", którą wydano pod koniec lipca. W programie zajęć były także, spotkania z artystami, możliwość zwiedzenia Centrum Wystawienniczo-Regionalnego Dolnej Wisły, poznania instrumentów muzycznych, obejrzenia filmów. Podczas pleneru plastycznego dzieci sportretowały Stare Miasto. To tylko niektóre atrakcje, które czekały i czekają najmłodszych podczas kontynuacji akcji „Wakacje z rewitalizacją", w kolejnych latach.

W sezonie jesienno-zimowym odbywała się III część cyklu zajęć dla dzieci, organizowana przez Wydział Planowania Przestrzennego w ramach projektu „Rewitalizacji Starego Miasta w Tczewie". Tym razem Warsztaty adresowane były do dzieci w wieku 4-6 lat. Nieodpłatne zajęcia prowadzone były w pomieszczeniach Fundacji Pokolenia (miejsce obecnego klubu rodzinnego przy ul. Kościelna 6-7). Zajęcia miały charakter terapeutyczny (artterapia, czyli terapia poprzez działania artystyczne oraz muzykoterapia). Dodatkowo poruszano tematy dotyczące praw dziecka oraz rodziny i jej struktury.

→ **„Rewitalizacja – co możemy razem wygrać?" – seminarium dla mieszkańców**

Seminarium pod patronatem Stowarzyszenia Forum Rewitalizacji poświęcone problematyce rewitalizacji w Tczewie zorganizowano jesienią 2008 r. Urzędnicy i specjaliści spotkali się z mieszkańcami w Centrum Wystawienniczo - Regionalnym Dolnej Wisły w Tczewie, aby wyjaśnić dlaczego potrzebna jest rewitalizacja, w jaki sposób przebiega oraz przekonywali Tczewian, że są to działania, które nie mają szans na powodzenie bez ich akceptacji i aktywnego udziału. Wydział Planowania Przestrzennego Urzędu Miejskiego w Tczewie przygotował seminarium z nadzieją, że dzięki dyskusji uda się rozpocząć współpracę z mieszkańcami, do których działania rewitalizacyjne są skierowane, nie może zabraknąć w nim głosu samych zainteresowanych. Dyskutowano na temat przyszłego kształtu tczewskiej starówki ze szczególnym uwzględnieniem przestrzeni publicznych. Liczono na rozpoczęcie dyskursu z mieszkańcami oraz konstruktywną krytykę. Stworzono mieszkańcom szansę na przekazanie ich spostrzeżeń, podzielenie się uwagami i pomysłami. Spotkanie miało charakter otwarty. Mógł w nim uczestniczyć każdy mieszkaniec Starego Miasta.

Seminarium prowadzili specjaliści z Forum Rewitalizacji, Urzędu Ochrony Zabytków oraz Towarzystwa Urbanistów Polskich dzieląc się swoimi spostrzeżeniami na temat dotychczasowych działań i osiągnięć rewitalizacyjnych Tczewa. Naukowcy z Wydziału Architektury Politechniki Gdańskiej prezentowali praktyki miast europejskich i polskich w przedmiotowej dziedzinie, konfrontując je z doświadczeniami naszego miasta. Zaprezentowano wyniki warsztatów studenckich pn. „Problemy Tczewa i plany na przyszłość" oraz wyniki letnich warsztatów studenckich „Miasta bez barier", którym towarzyszyła wystawa powarsztatowa.

- **WARSZTATY Z MIESZKAŃCAMI – PODWÓRZA STAROMIEJSKIE**

W roku 2009 rozpoczęto pierwszą edycją spotkań z mieszkańcami Starego Miasta dotyczącą zagospodarowania części wspólnych wokół budynków. Działaniem pilotażowym objęto budynki wspólnotowe przy ul. St. Kard. Wyszyńskiego 21, Lipowej 4, 5-6 oraz Podgórnej 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, a także Chopina 4, 5. Organizatorem warsztatów jest Wydział Planowania Przestrzennego Urzędu Miejskiego w Tczewie wraz z Wydziałem Architektury Politechniki Gdańskiej. Celem warsztatów było wspólne wypracowanie koncepcji nowego zagospodarowania podwórek, które powinny w optymalny sposób służyć mieszkańcom. Było to możliwe dzięki sugestiom mieszkańców i wiedzy studentów nt. projektowania architektoniczno-urbanistycznego.

Zadania z osi „PROJEKTY SPOŁECZNE" uznaje się za projekt częściowo zrealizowany (2°)
Planowana kontynuacja działań.

Uwaga: Wymienione wyżej jednostki oferują szerokie spektrum działań wspierających lokalną społeczność z obszaru zdegradowanego, ale odnoszą się jedynie do wybranych grup społecznych, jakimi są przede wszystkim seniorzy i młodzież. Brak jest natomiast działań skierowanych do najmłodszych odbiorców. Dzieci są najbardziej poszkodowaną grupą wiekową

Zakłada się kontynuację partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji, wykorzystując zdobyte doświadczenia, przekształcając działania pilotażowe w przedsięwzięcia cykliczne:
– prowadzenie punktu „info-REWITALIZACJA",
– organizacja „Wakacji z rewitalizacją",
– warsztaty „Miasto bez barier",
– warsztaty z mieszkańcami,
– etc.

C. KONSULTACJE SPOŁECZNE

Powodzenie procesu rewitalizacji ściśle związane jest z partycypacją społeczną. Władze miasta na różnych polach próbują włączać mieszkańców do współpracy, aktywują mieszkańców do „działań oddolnych", tak aby wypracować model współpracy z liderami lokalnymi.
Już od kilkunastu lat społeczność lokalna uczestniczy w działaniach rewitalizacyjnych. Dotychczasowe zaangażowanie mieszkańców związane było z prowadzonymi w przeszłości projektami:

- **„Rewaloryzacja i rewitalizacja Starego Miasta i brzegu Wisły w Tczewie – w warunkach rozwijającej się demokracji"** *(KNOW– HOW- FUND 1998-1999)*
  - Warsztaty poświęcone analizie SWOT (Prowadzenie: lider projektu – londyńska dzielnica Barking&Dagenham, Uczestnicy: urzędnicy, przedstawiciele jednostek budżetowych – 8 osób);
  - Warsztaty kupców tczewskich – (spotkanie z mieszkańcami - prowadzenie: lider projektu – londyńska dzielnica Barking&Dagenham);
  - Warsztaty Komisji Polityki Gospodarczej i Komisji Promocji Rady Miejskiej – debata publiczna nt. Przyszłości Starego Miasta – zagospodarowania brzegu Wisły;
  - Seminarium kończące: prezentacja, dyskusja, konferencja prasowa, publikacja prasowa, informacja w TVP Gdańsk;
  - Uczestnicy: radni miejscy (36), władze miasta, konserwator zabytków, poseł na sejm, przedstawiciele Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, wójtowie sąsiednich gmin, wykładowcy Centrum Edukacji Dorosłych, studenci.

- **„Rozwój miejskich stref brzegowych – zagospodarowanie brzegu rzeki Wisły w Tczewie"** *(PHARE WATERFRONT 2000)*
  - prezentacja Radzie Miejskiej (Rada Programowa ds. Rewitalizacji Starego Miasta) (styczeń);
  - promocja projektu – konkurs plastyczny pt. „Stare Miasto XXI wieku" skierowane do uczniów szkół podstawowych;
  - spotkanie z młodzieżą szkół średnich (marzec – uczestniczyło 40 osób); ankieta nt. „Przyszłości nabrzeża i Starego Miasta";
  - debata publiczna – 1 faza projektu (marzec – uczestniczyły 23 osoby);
  - debata publiczna – 2 faza projektu (czerwiec – uczestniczyło 35 osób);
  - publikacje w prasie lokalnej.

- **MPZP STARE MIASTO (2002)**
  - spotkanie z radnymi Rady Miejskiej – debata publiczna.

- **Rewitalizacja Starego Miasta w opinii mieszkańców – Raport z badań socjologicznych** – *ankieta (maj 2004).*

- **Założenia do 2 edycji Programu Rewitalizacji** *(2005)*
  - prezentacja Radzie Miejskiej (sierpień, listopad);
  - Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Tczewa – debata publiczna – spotkanie z radnymi Rady Miejskiej.

- **2006 rok**
  - spotkania w sprawie ustalenia kierunków działań w ramach Programu Rewitalizacji na rok 2006 (luty), uczestnicy: naczelnicy Urzędu Miejskiego, organizacje pozarządowe, przedstawiciele powiatu i tczewskiego Domu Dziecka;
  - spotkania z Komisją Polityki Społecznej Rady Miejskiej;
  - konsultacje społeczne, spotkania mające na celu zebranie informacji o planowanych zamierzeniach w obszarze rewitalizowanym, uczestnicy: gestorzy sieci, zarządcy nieruchomości gminnych, władze miasta,

naczelnicy, związki wyznaniowe, FIS, ZHP, KKS „UNIA", Stowarzyszenie na Rzecz Szkolnictwa Specjalnego, Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, organizacje pozarządowe;
- powołanie Zespołu do prac nad zmianą Programu Rewitalizacji (maj);
- współpraca z organizacjami pozarządowymi: PKPS, Stowarzyszenie Tczewski Klub Abstynenta SAMBOR, TPD, TBK, ChSD.

- **2007 rok**
  - korespondencja adresowana do mieszkańców w sąsiedztwie szlaków, zawierająca propozycje działań wynikających z Programu Rewitalizacji na terenach prywatnych (październik);
  - warsztaty związane z tematyką rewitalizacji, a w szczególności z zasadami gospodarowania nieruchomościami (listopad);
  - uczestnicy: władze miasta, naczelnicy wydziałów UM, zarządcy nieruchomości gminnych;
  - umieszczenie na miejskiej stronie internetowej podstrony REWITALIZACJA (kwiecień).

- **2008 rok**

  W ramach konsultacji społecznych miały miejsce n/w wydarzenia:
  - cykl konsultacji ze wspólnotami mieszkańców (luty-kwiecień – 5 spotkań). Odbyło się 5 spotkań ze wspólnotami mieszkaniowymi, w których wzięło udział 10 właścicieli mieszkań oraz przedstawiciel ZGM i naczelnik WPP. Na spotkaniach informowano o obszarze objętym rewitalizacją, planie działań na lata 2008 - 2013, przekazano materiały (ulotki) nt. planowanych działań i poinformowano o możliwości udziału w planowanych działaniach rewitalizacyjnych. Dwie wspólnoty przyjęły uchwałą chęć uczestniczenia w programie rewitalizacji;
  - spotkania z organizacjami pozarządowymi (3 spotkania, ilość uczestników – 33);
  - spotkanie z gestorami sieci na Starym Mieście (czerwiec – 86 uczestników);
  - cykl spotkań w ramach warsztatów plastyczno-edukacyjnych dla dzieci „Wakacje z rewitalizacją (lipiec-sierpień -15 uczestników);
  - warsztaty integracyjne (studentów z mieszkańcami) dot. barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych „Miasto bez barier" (4 grupy po 8 osób);
  - funkcjonował punkt informacyjno-konsultacyjny INFO – REWITALIZACJA – ul. Chopina 33 (czerwiec-wrzesień) – liczba odwiedzających – 42 osoby;
  - w ramach Dnia Otwartego Urzędu Miejskiego z okazji Dnia Samorządowca – prezentacja koncepcji projektowej dla projektu aplikującego do dofinansowania w ramach RPO WP 2007-2013 (liczba odwiedzających – 600);
  - seminarium dla mieszkańców;
  - studenckie warsztaty urbanistyczne – warsztaty z mieszkańcami.

4. CELE REWITALIZACJI
CEL NADRZĘDNY • CELE GŁÓWNE • CELE SZCZEGÓŁOWE

CEL NADRZĘDNY:
Poprawa jakości przestrzeni publicznej i poprawa jakości życia mieszkańców oraz ożywienie gospodarcze i poprawa stanu środowiska obszaru wskazanego do rewitalizacji, a także, podnoszenie świadomości mieszkańców oraz ich zaangażowanie do współpracy z samorządem przy kreowaniu lokalnej społeczności.

CELE GŁÓWNE:

PRZESTRZENNE
- poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich;
- polepszenie stanu technicznego struktury przestrzennej i infrastruktury;
- rewaloryzacja zespołów architektonicznych;
- świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego przestrzeni publicznych.

CELE SZCZEGÓŁOWE:
- odnowa i rozwój infrastruktury technicznej: podziemnej i drogowej;
- remont i renowacja istniejących zasobów mieszkaniowych, mieszkaniowo-usługowych;
- budowa nowych mieszkań (rotacyjnych i zamiennych) – rozwój budownictwa komunalnego;
- rozwój infrastruktury społecznej, kulturalnej, turystycznej;
- poprawa stanu środowiska naturalnego.

GOSPODARCZE
- rozwój przedsiębiorczości,
- promocja zasobów dziedzictwa kulturowego i turystyki w aspekcie wykorzystania gospodarczego
- zachowanie usługowo-handlowego charakteru Starego Miasta (!)

CELE SZCZEGÓŁOWE:
- wdrażanie instrumentów wspierania przedsiębiorczości;
- poszerzanie oferty inwestycyjnej miasta;
- rozwój i promocja produktów kulturowych i turystycznych, w tym wzmocnienie informacji i marketingu.

SPOŁECZNE
- poprawa warunków życia i rozwój społeczności lokalnej;
- poprawa poziomu bezpieczeństwa mieszkańców;
- przeciwdziałanie patologiom i wykluczeniu społecznemu.

CELE SZCZEGÓŁOWE:
- poprawa stanu bezpieczeństwa mieszkańców;
- poprawa informacji i komunikacji społecznej w mieście;
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i tworzenie równych szans;
- aktywizacja środowisk dziecięcych i młodzieżowych;
- walka z patologiami społecznymi;
- podnoszenie poziomu wiedzy i kultury społeczności lokalnej;
- rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego, w tym aktywizowanie organizacji pozarządowych.

V. PLAN DZIAŁAŃ PRZESTRZENNYCH, GOSPODARCZYCH I SPOŁECZNYCH W LATACH 2009-2013 ORAZ W DALSZYM HORYZONCIE CZASOWYM.

1. BULWAR NADWIŚLAŃSKI – strefa I oraz ZABYTKOWE CENTRUM STAREGO MIASTA – strefa A

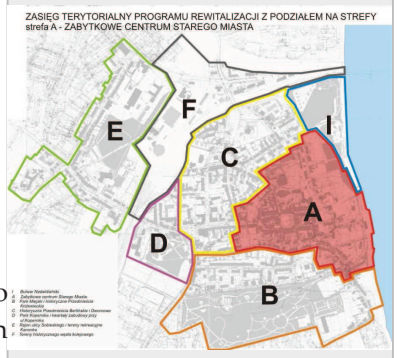

A. PLAN DZIAŁAŃ PRZESTRZENNYCH

GŁÓWNE KIERUNKI DZIAŁAŃ PRZESTRZENNYCH W STREFACH: I i A:

- Wykonanie (estetycznych i czytelnych) powiązań pomiędzy centrum Starego Miasta i brzegiem Wisły – dwoma obszarami o najcenniejszych walorach historycznych i krajobrazowych.
- Wprowadzenie oznakowania szlaków, podkreślające lokalny klimat, które pełnić będzie funkcję promocyjno-informacyjną wspierającą popularyzowanie wiedzy o historii i tradycji Starego Miasta.

a. BULWAR NADWIŚLAŃSKI

Planuje się prowadzenie dalszych działań podnoszących atrakcyjność obszaru nadwodnego miasta poprzez tworzenie nowoczesnej infrastruktury turystycznej: budowę kawiarenki letniej, toalet wolnostojących, dodatkowych miejsc zatrzymań z możliwością ekspozycji, upamiętniających historyczne postaci i wydarzenia, realizację fontanny. Zakłada się kontynuację zagospodarowania bulwaru nadwiślańskiego w stronę południowej skarpy nadrzecznej, promujące jego walory przyrodnicze w kontekście NATURA 2000 i Dyrektywy „Ptasiej".

- **Działania dotyczące rozwoju infrastruktury technicznej**

1.	**Kontynuacja zagospodarowania bulwaru nadwiślańskiego w stronę południowej skarpy nadrzecznej.**	
	Planowane działania: –uporządkowanie skarpy z zachowaniem jej naturalnego charakteru, eksponującego różnorodną roślinność, –urządzenie na krawędzi skarpy, wzdłuż istniejącego ciągu pieszego, ścieżki przyrodniczej oznakowanej tablicami informacyjnymi nt. siedlisk ptasich w kontekście NATURA 2000 i Dyrektywy „Ptasiej" oraz innych gatunków fauny i flory nadwiślańskiej, –tworzenie enklaw relaksu i wyciszenia, punktów obserwacji przyrody – wyposażonych w lunety, stanowisk wędkarskich, miejsc piknikowych, –zagospodarowanie elementami małej architektury, –realizacja ścieżki rowerowej.	

- **Działania dotyczące rozwoju infrastruktury turystycznej – podnoszenie atrakcyjność obszaru nadwodnego miasta**

1.	**Tworzenie nowoczesnej infrastruktury turystycznej**	
	Planowane działania: –budowa letniej kawiarenki, –realizacja dodatkowych miejsc zatrzymań z możliwością ekspozycji instalacji/rzeźb upamiętniających historyczne postaci i wydarzenia, –budowa fontanny, –instalacja toalet wolnostojących.	
2.	**Realizacja Kociewskiego Szlaku Rowerowego im. Grzymisława**	
	Szlak biegnący od Tczewa do Gniewa	

	Planowane działania: –wykonanie punktu postojowo-rekreacyjnego dla rowerzystów, wyposażonego w informację turystyczną – tzw. PIT STOP (Punkt Infrastruktury Turystycznej), –przebieg trasy rowerowej w układzie istniejącej infrastruktury ścieżki rowerowej bulwaru, –oznakowanie trasy według jednolitego systemu znakowania szlaków rowerowych Lokalnej Organizacji Turystycznej KOCIEWIE.

- **<u>Działania dotyczące poprawy stanu środowiska naturalnego</u>**

1.	**Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez wykorzystanie naturalnych walorów przyrodniczych Tczewa**
	Planowane działania: *<u>Realizacja projektu współfinansowanego w ramach tzw. funduszu norweskiego:</u>* *Głównym celem projektu jest wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju, polegających na wykorzystaniu zasobów naturalnych, bez naruszania trwałości funkcjonowania przyrody i jej naturalnej różnorodności oraz zachowaniu równych szans w dostępie do zasobów środowiska przez przyszłe pokolenia. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez działania na rzecz ochrony przed zniszczeniami, dokonywanymi przez człowieka, ukierunkowanie rekreacji miejskiej i edukacji społeczeństwa na temat Natury 2000 - wskazanie na cel ochrony ptaków Doliny Dolnej Wisły i jej promocję jako elementu przyrody Unii Europejskiej.* *Obszar projektu obejmuje lewy brzeg rzeki Wisły, na odcinku od ujścia Strugi Subkowskiej (południowa granica miasta) do historycznego Mostu Tczewskiego. W ramach projektu zostanie wykonana inwentaryzacja przyrodnicza zbocza i ocena jego walorów, wytyczne dla zabiegów dot. uporządkowania roślinności w kierunku czynnej ochrony ekosystemu oraz atrakcyjna merytorycznie ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna. Promocja projektu odbywać się będzie poprzez szeroko zakrojoną kampanię informacyjną, obejmującą pilotowe lekcje w szkołach i konkurs dla nauczycieli na ciekawy scenariusz lekcji przyrody z wykorzystaniem ścieżki. Działania promocyjne podkreślą podejście władz Tczewa do zagadnienia Natury 2000 jako komponentu zrównoważonego rozwoju miasta.*
2.	**Poprawa jakości powietrza atmosferycznego**
	Planowane działania: –diagnoza stanu istniejącego – monitoring powietrza, –zmiana systemu ogrzewania powodująca zmniejszenie emisji pyłu, –zmniejszenie zapylenia: - wprowadzenie zraszaczy, zdrojów i fontann.
3.	**Wzbogacenie terenów zurbanizowanych o zieleń**
4.	**Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych**

OCZEKIWANE REZULTATY	wskaźnik	2009-2013
–ilość zrealizowanych PIT-STOP-ów	[szt.]	1
–ilość powstałych fontann	[szt.]	1
–ilość wybudowanych letnich kawiarenek	[szt.]	1

INSTYTUCJE I PODMIOTY UCZESTNICZĄCE WE WDRAŻANIU
–jst
–jednostki podległe/zależne od jst: ZWiK
–wspólnoty mieszkaniowe

b. REWITALIZACJA PRZESTRZENI PUBLICZNEJ DROGI WIDOKOWEJ

Droga widokowa rozpoczyna się w miejscu dawnego przedbramia na ul. J. Dąbrowskiego, biegnie ul. Krótką przez Rynek Staromiejski - pl. Hallera, w dół ulicą Podgórną w kierunku Wisły poprzez nowopowstały zielony ciąg pieszy obok budynku RZGW. Stanowi ciekawą oś widokową z Rynku Staromiejskiego w kierunku Wisły.

Realizacja ciągu spacerowo- widokowego obejmuje zagospodarowanie elementami małej architektury, utworzenie punktów widokowych, wykonanie iluminacji świetlnej kamienic oraz zieleni, renowację elewacji kamienic na trasie ciągu, oznakowanie szlaku w posadzce ciągów ulicznych i pieszych, wyznaczenie miejsc rekreacji i wypoczynku, nasadzenie zieleni.

Przebieg drogi widokowej:

ulica J. Dąbrowskiego ● ulica Krótka ● Rynek Starego Miasta – Plac Hallera ● ulica Podgórna ● ulica Zamkowa ● bulwar nadwiślański

- **Działania dotyczące rozwoju infrastruktury technicznej**

1.	**Remont ulicy Podgórnej**	
	Planowane działania: –zakres remontu obejmuje branżę drogową, kanalizację deszczową, branżę teletechniczną oraz oświetlenie uliczne, –segregacja ruchu pieszego – poszerzenie chodników, obniżenie krawężników, zwężenie jezdni do 3,5 m, zachowanie nawierzchni brukowej – przełożenie i remont istniejącej nawierzchni.	
2.	**Budowa zielonego ciągu pieszego od ul. Zamkowej do bulwaru nadwiślańskiego – ALEJA WIDOKOWA**	
	Planowane działania: –realizacja dojścia do bulwaru poprzez wykonanie nawierzchni wraz z odwodnieniem i oświetleniem ulicznym oraz iluminacją zieleni, –organizacja miejsc wypoczynku i rekreacji, –lokalizacja sadzawki/fontanny, –nasadzenie zieleni, –wykonanie iluminacji zieleni, –wskazanie lokalizacji pomnika Sambora.	
3.	**Wymiana oświetlenia:**	
	Planowane działania: –instalacja nowych latarni zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi wzdłuż przebiegu szlaku, –wykonanie iluminacji świetlnej kamienic wzdłuż przebiegu szlaku.	
4.	**Kształtowanie krajobrazu przestrzeni publicznej**	
	Planowane działania: –zagospodarowanie elementami małej architektury (ławki, donice, kosze na śmieci wzdłuż przebiegu szlaku).	
5.	**Renowacja elewacji kamienic na trasie ciągu**	
	Planowane działania: –włączenie do działań właścicieli prywatnych kamienic – konkurs na najbardziej zadbaną elewację, –zabezpieczenie elewacji systemem anty-graffiti.	
6.	**Realizacja nowej fontanny na pl. Hallera**	
	Planowane działania: –wymiana fontanny, –odnowa posadzki placu.	
7.	**Remonty ulic na Starym Mieście**	

	Planowane działania: –zakres remontu obejmuje branżę drogową, wymianę sieci uzbrojenia podziemnego (wodociągi, linie elektryczne/oświetleniowe, sieć gazową i telekomunikacyjną) i zapewnienie ich rozwoju, wymianę oświetlenia ulicznego:
	–ul. Garncarska,
	–ul. Lipowa,
	–ul. Okrzei,
	–ul. Mickiewicza.
8.	**Remont pozostałych ulic wokół Staromiejskiego Rynku**

- **<u>Działania dotyczące poprawy stanu środowiska naturalnego</u>**

1.	**Poprawa jakości powietrza atmosferycznego**
	Planowane działania: –diagnoza stanu istniejącego – monitoring powietrza, –zmiana systemu ogrzewania powodująca zmniejszenie emisji pyłu, –zmniejszenie zapylenia: - wprowadzenie zraszaczy, zdrojów i fontann.
2.	**Wzbogacenie terenów zurbanizowanych o zieleń**
3.	**Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych**

- **<u>Działania dotyczące rozwoju infrastruktury turystycznej</u>**

3.	**Realizacja systemu oznakowania drogi widokowej w ciągu ulic:**
	–ul. Dąbrowskiego,
	–ul. Krótkiej,
	–pl. Hallera,
	–ul. Podgórnej.
	Planowane działania: –montaż elementów oznakowania w posadzce drogi widokowej.

- **<u>Działania dotyczące remontów i renowacji istniejących zasobów mieszkaniowo – usługowych z uwzględnieniem infrastruktury społecznej</u>**

1.	**Remont budynku Chopina 33**
	Planowane działania: Adaptacja pomieszczeń parteru budynku na warsztaty terapii zajęciowej skierowanej do osób niepełnosprawnych pozostających bez zatrudnienia. Uzyskanie pomieszczeń dla siedziby organizacji pozarządowych (likwidacja dwóch mieszkań na parterze)
2.	**Remont budynku mieszkaniowo – usługowego Mickiewicza 18**
	Preferowane funkcje w lokalu użytkowym w części parteru budynku, to usługi służące ożywieniu kulturalno-gospodarczemu obszaru zdegradowanego

OCZEKIWANE REZULTATY	wskaźnik	2009-2013
–długość wyremontowanych ulic	[m]	1000
–ilość wyremontowanych budynków	[szt.]	2
–powierzchnia odnowionej przestrzeni publicznej	[m²]	1625
–ilość przebudowanych fontann	[szt.]	1

– długość odnowionych i nowopowstałych ciągów pieszych	[m]	104
– ilość zgłoszonych wniosków do konkursu na najbardziej zadbaną elewację	[szt.]	5

INSTYTUCJE I PODMIOTY UCZESTNICZĄCE WE WDRAŻANIU
– jst
– jednostki podległe/zależne od jst: ZWiK
– wspólnoty mieszkaniowe

c. REWITALIZACJA PRZESTRZENI PUBLICZNEJ DROGI SPACEROWEJ

Droga spacerowa przebiega przez wzgórze poklasztorne z kościołem farnym oraz parkiem Centrum Kultury i Sztuki w Tczewie.

Realizacja ciągu spacerowo – widokowego obejmuje zagospodarowanie elementami małej architektury, utworzenie punktów widokowych, wykonanie iluminacji świetlnej kamienic oraz zieleni, renowację elewacji kamienic na trasie ciągu, oznakowanie szlaku w posadzce ciągów ulicznych i pieszych, wykonanie schodów terenowych, umocnienie skarpy nad ulicą Zamkową, wyznaczenie miejsc rekreacji i wypoczynku, nasadzenia i pielęgnacja zieleni.

Przebieg drogi spacerowej:

ulica Czyżykowska ● ulica Chopina ● ulica Mestwina ● Wzgórze Poklasztorne – Plac Św. Grzegorza ● skarpa nad ulicą Zamkową ● schody terenowe: ul. Zamkowa – ul. ks. Ściegiennego ● ulica Zamkowa ● bulwar nadwiślański

- **Działania dotyczące rozwoju infrastruktury technicznej**

1.	**Remonty ulic:**	
	–ul. Chopina,	
	–ul. Mestwina.	
	Planowane działania: –zakres remontu obejmuje branżę drogową, kanalizację deszczową, branżę teletechniczną oraz oświetlenie uliczne.	
2.	**Budowa nowego ciągu pieszego na skarpie nad ul. Zamkową**	
	Planowane działania: –umocnienie skarpy nad ul. Zamkową, –budowa przejścia łączącego placyk za obiektami d. szkoły z planowanym ciągiem pieszym wzdłuż krawędzi skarpy, –przesunięcie ogrodzenia parku Centrum Kultury i Sztuki w głąb działki, –przebudowa schodów terenowych ul. ks. Ściegiennego – ul. Zamkowa, –utworzenie punktów widokowych na krawędzi skarpy, –przeprowadzenie rewaloryzacji zieleni na krawędzi skarpy: przycięcie konarów i usunięcie części drzew dla odsłonięcia wyznaczonych osi widokowych ze szczytu skarpy na rzekę Wisłę i zabytkowy most.	
3.	**Wymiana oświetlenia:**	
	Planowane działania: –instalacja nowych latarni zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi wzdłuż przebiegu szlaku, –wykonanie iluminacji świetlnej kamienic oraz zielni wysokiej i niskiej.	
4.	**Kształtowanie krajobrazu przestrzeni publicznej**	
	Planowane działania: –wyznaczenie miejsc rekreacji i wypoczynku na trasie przebiegu szlaku, –zagospodarowanie elementami małej architektury: montaż ławek, donic, koszy na śmieci wzdłuż przebiegu szlaku.	
5.	**Renowacja elewacji kamienic na trasie ciągu**	
	Planowane działania: –włączenie do działań właścicieli prywatnych kamienic – konkurs na najbardziej zadbaną elewację, –zabezpieczenie elewacji systemem anty-graffiti.	

- **Działania dotyczące rozwoju infrastruktury społecznej-i turystycznej**

1.	**Remont i adaptacja budynku przy ul. Czyżykowskiej 1 na cele obsługi aktywności żeglarskiej**	

	Planowane działania: –zmiana funkcji budynku.
2.	**Remont i adaptacja budynku na świetlicę dla dzieci – prowadzoną przez organizacje pozarządowe na zasadach wynikających z ustawy o pożytku publicznym – ul. Zamkowa 26**
	Planowane działania: –zmiana funkcji zarówno budynku głównego jak i oficyny.
3.	**Realizacja systemu oznakowania drogi spacerowej na trasie jej przebiegu**
	Planowane działania: –montaż elementów oznakowania w posadzce drogi spacerowej.

- **<u>Działania dotyczące remontów i renowacji istniejących zasobów mieszkaniowych</u>**

1.	**Remonty budynków komunalnych** – zachowanie funkcji mieszkaniowej, poprawa jakości otoczenia i warunków życia mieszkańców
	Chopina 37
	Chopina 11
	Chopina 12
	Zamkowa 11
	Zamkowa 16
	Zamkowa 18
	Zamkowa 22
	Zamkowa 24

OCZEKIWANE REZULTATY	wskaźnik	2009-2013
–długość wyremontowanych ulic	[m]	410
–ilość wyremontowanych budynków	[szt.]	10
–długość odnowionych i nowopowstałych ciągów pieszych	[m]	1385

INSTYTUCJE I PODMIOTY UCZESTNICZĄCE WE WDRAŻANIU
–jst – ZGKZM
–wspólnoty mieszkaniowe

d. REWITALIZACJA PRZESTRZENI PUBLICZNEJ SZLAKU FORTECZNEGO

Realizacja ciągu spacerowo- widokowego obejmuje utworzenie ogólnodostępnych przejść wokół dawnych murów obronnych, utworzenie punktów widokowych, wyznaczenie miejsc rekreacji i wypoczynku, zagospodarowanie elementami małej architektury, wykonanie iluminacji świetlnej kamienic, renowację elewacji kamienic na trasie ciągu, oznakowanie szlaku w posadzce ciągów ulicznych i pieszych, wykonanie schodów z bloków betonowych, nasadzenia i pielęgnację zieleni.
Mur miejski zaczął powstawać na przełomie XIII – XIV w. Przez wieki był przebudowywany. W XIX w. został częściowo rozebrany. Fragmenty historycznego muru obronnego można znaleźć w Tczewie do dnia dzisiejszego i na ich podstawie śledzić historyczne losy miasta.

Przebieg szlaku fortecznego wzdłuż murów

Brama Wysoka inaczej Gdańska ● fosa przy ul. Podmurnej ● ulica Podmurna ● Brama Młyńska przy ulicy kard. St. Wyszyńskiego ● Baszta Klesza (przy farze) ● Wzgórze poklasztorne z Kościołem Podwyższenia Krzyża Św. (pl. Św. Grzegorza) ● Bramy Miasta przy ulicy Zamkowej (po badaniach archeologicznych ustalających lokalizację) ● Międzymurze (Zamkowa 12, 13) ● Zamek krzyżacki (Zamkowa 11) ● Brama Przeprawowa (Zamkowa 5) ● Przedzamcze (Zamkowa 5) ● Wieża Wodna (boisko „Katolika") ● zachowany fragment murów przy ul. Wodnej ● Brama Wodna inaczej Czyżykowska w ul. Chopina ● ul. Rybacka ● ul. Krótka ● zachowana Baszta Narożna ● zachowany fragment murów przy ul. Krótkiej● Brama Wysoka inaczej Gdańska

- **Działania dotyczące rozwoju infrastruktury technicznej**

1.	**Remonty ulic:**
	–ul. Podmurna,
	–ul. Rybacka.
	Planowane działania: –zakres remontu obejmuje branżę drogową - wymianę/przełożenie nawierzchni, uzupełnienie ubytków w chodnikach, kanalizację deszczową, branżę teletechniczną oraz oświetlenie uliczne.
2.	**Remonty schodów terenowych:**
	Wodna – Zamkowa
	Pl. Św. Grzegorza – Zamkowa
3.	**Realizacja projektu zagospodarowania dawnej fosy przy ul. Podmurnej wraz z odbudową murów obronnych**
	Teren jest jednym z najcenniejszych na Starym Mieście, obejmuje fragmenty średniowiecznych murów, a zadanie ma na celu ich renowację, wyeksponowanie walorów i stworzenie w ich sąsiedztwie atrakcyjnego skweru miejskiego z infrastrukturą zachęcającą do krótkiego odpoczynku. *Planowane działania:* –zagospodarowanie terenów fosy elementami małej architektury, –organizacja placu zabaw, –częściowa odbudowa murów obronnych, –przebudowa murów obronnych, –przebudowa układu komunikacji pieszej i drogowej.
4.	**Realizacja projektu zagospodarowania terenu rekreacyjnego dawnej fosy wzdłuż murów obronnych pomiędzy ul. Wąską i ul. Ogrodową** poprzez uporządkowanie terenu i wprowadzenie elementów małej architektury.
	Planowane działania: –wykonanie oświetlenia ciągu pieszego (słupy oświetleniowe – latarnie parkowe), –wykonanie iluminacji świetlnej murów (projektory oświetleniowe), –wykonanie posadzek,

	–nasadzenia zieleni, w tym posadzenie drzew, krzewów żywopłotu, krzewów pnących, trawników i kwietników, –wykonanie instalacji odprowadzenia wód opadowych, –zainstalowanie elementów małej architektury (ławki parkowe, armaty, głaz narzutowy, jaszczurka z żywicy, kosze na śmieci, barierka schodów).	
5.	**Remont ul. Zamkowej**	
	Planowane działania: –zakres remontu obejmuje branżę drogową: wymianę/przełożenie nawierzchni, uzupełnienie ubytków w chodnikach, branżę sanitarną: kanalizację deszczową, branżę teletechniczną oraz oświetlenie uliczne.	
6.	**Rozbudowa ul. Żeglarskiej (d. Nowozamkowa)**	
	Realizacja nowej drogi łączącej ul. Nad Wodną z ul. Zamkową biegnącej wzdłuż bulwaru nadwiślańskiego.	
	Planowane działania: –zakres inwestycji obejmuje branżę drogową, branżę sanitarną, kanalizację deszczową, branżę teletechniczną oraz oświetlenie uliczne.	
7.	**Wymiana oświetlenia:**	
	Planowane działania: –instalacja nowych latarni zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi wzdłuż przebiegu szlaku, –wykonanie iluminacji świetlnej kamienic oraz zieleni wysokiej i niskiej.	
8.	**Kształtowanie krajobrazu przestrzeni publicznej**	
	Planowane działania: –zagospodarowanie elementami małej architektury: montaż ławek, donic, koszy na śmieci wzdłuż przebiegu szlaku.	
9.	**Renowacja elewacji kamienic na trasie ciągu**	
	Planowane działania: –włączenie do działań właścicieli prywatnych kamienic – konkurs na najbardziej zadbaną elewację, –zabezpieczenie elewacji systemem anty-graffiti.	
10	**Wyznaczenie miejsc rekreacji i wypoczynku**	
	Planowane działania: –zgodnie z dokumentacją techniczną.	
11	**Utworzenie punktów widokowych**	
	Planowane działania: –zgodnie z dokumentacją techniczną.	
12	**Budowa parkingów**	
	Ściegiennego	
	Wąska	
	Ogrodowa/Wąska	

- **<u>Działania dotyczące rozwoju infrastruktury społecznej, kulturalnej, turystycznej</u>**

1.	**Remont budynku przy ul. Podmurnej 12 – adaptacja na potrzeby filii CWRDW *(działania statutowe – punkt wystawienniczy)* oraz punktu „info-REWITALIZACJA"**	
	Planowane działania: –wystawa „Rewitalizacja Tczewa" przybliżająca mieszkańcom Starego Miasta ideę rewitalizacji, –spacery po Tczewie – punkt wyjściowy, z którego przewodnicy rozpoczynaliby oprowadzanie wycieczek po Tczewie dla grup	

	zorganizowanych oraz dla grup rodzinnych, –utworzenie punktu informacyjnego dla mieszkańców z obszaru Starego Miasta dotyczącego rewitalizacji (od 2010 r.).
2.	**Remont budynku przy ul. Podmurnej 15 – adaptacja na potrzeby filii CWRDW *(działania statutowe – punkt wystawienniczy)***
	Planowane działania: –wystawy historyczne tematycznie związane z historią 750- letniego Tczewa np.: „Tczew Sambora II" –lekcje historyczne, –warsztaty edukacyjno – artystyczne, –warsztaty komputerowe dla mieszkańców Starego Miasta.
3.	**Przebudowa obiektów przy pl. Św. Grzegorza**
	Planowane działania: –adaptacja pomieszczeń na siedzibę organizacji pozarządowych oraz potrzeby filii Centrum Kultury i Sztuki.
4.	**Realizacja systemu oznakowania szlaku fortecznego na trasie jego przebiegu**
	Planowane działania: –montaż elementów oznakowania w posadzce szlaku fortecznego.
5.	**Rewitalizacja parku Ściegiennego**
	Planowane działania: –opracowanie koncepcji zagospodarowania parku.

- **<u>Działania dotyczące remontów i renowacji istniejących zasobów mieszkaniowych</u>**

1.	**Remonty budynków komunalnych** – zachowanie funkcji mieszkaniowej, poprawa jakości otoczenia i warunków życia mieszkańców
	Rybacka 8
	Podmurna 8 - 9

OCZEKIWANE REZULTATY	wskaźnik	2009-2013
–długość wyremontowanych ulic	[m]	1238
–ilość wyremontowanych budynków	[szt.]	4
–powierzchnia odnowionej przestrzeni publicznej	[ha]	1,2
–długość odnowionych i nowopowstałych ciągów pieszych	[m]	546
–liczba nowopowstałych miejsc postojowych	[szt.]]	236

INSTYTUCJE I PODMIOTY UCZESTNICZĄCE WE WDRAŻANIU
–jst – ZGKZM
–wspólnoty mieszkaniowe

e. PRZESTRZENNE DZIAŁANIA TOWARZYSZĄCE

1.	**Przebudowa oświetlenia ulicznego**
	Dąbrowskiego – od Obr. Westerplatte do Kościuszki
	Kościuszki
2.	**Rozwój budownictwa komunalnego związany z obszarem rewitalizowanym**
	Planowane działania: –realizacja budynków komunalnych poza obszarem rewitalizowanym
	Prosta
	Sadowa

OCZEKIWANE REZULTATY	**wskaźnik**	**2009-2013**
–przebudowa oświetlenia ulicznego na odcinku ulicy o długości	[m]	438
–ilość wybudowanych budynków	[szt.]	15

INSTYTUCJE I PODMIOTY UCZESTNICZĄCE WE WDRAŻANIU
–jst – ZGKZM

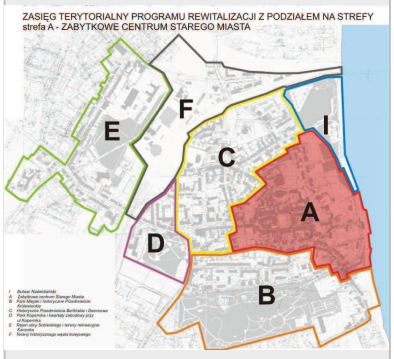

B. PLAN DZIAŁAŃ GOSPODARCZYCH

GŁÓWNE KIERUNKI DZIAŁAŃ GOSPODARCZYCH W STREFACH: I i A:

- Ożywienie gospodarcze i podniesienie poziomu życia mieszkańców strefy.
- Kontynuacja wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej gruntów, zarówno gminnych jak i prywatnych, w sąsiedztwie przestrzeni publicznej, w związku z poprawą jakości jej zagospodarowania.
- Rozwój działalności deweloperskiej – zagospodarowywanie „pustek miejskich".

- **<u>Działania dotyczące wdrażania instrumentów wspierania przedsiębiorczości</u>**

1.	**Działania promocyjne wspierające preferowane funkcje usługowe na Starym Mieście**
	Planowane działania: –wydawanie Biuletynu „Przedsiębiorca na Starym Mieście" w wersji papierowej oraz na miejskiej stronie internetowej, –wydawanie materiałów informacyjnych na temat przedsiębiorczości i działań gospodarczych na Starym Mieście.
2.	**Opracowanie zasad dotyczących udzielania ulg podatkowych dla właścicieli/użytkowników kamienic w obszarze rewitalizowanym.**
	Stworzenie systemu ulg podatkowych dla właścicieli/przedsiębiorców/osób fizycznych z obszaru rewitalizowanego, realizujących działania wspierające proces rewitalizacji *Planowane działania:* –diagnoza problemu, –badanie rynku przedsiębiorców, –opracowanie kierunków działań, –przygotowanie odpowiednich uchwał.
3.	**Kontynuacja uczestnictwa miasta w „Pomorskim Funduszu Poręczeń Kredytowych"**
	Planowane działania: –promocja Funduszu wśród przedsiębiorców oraz poprzez adresatów poręczeń.

- **<u>Działania na rzecz poszerzania oferty inwestycyjnej miasta</u>**

1.	**Przygotowanie terenów pod realizację nowych inwestycji gospodarczych**
	Planowane działania: –uzbrojenie terenu pod przyszłe inwestycje, –przygotowanie obiektów do potrzeb działalności gospodarczej, –zapewnienie obsługi komunikacyjnej obszaru. –tworzenie dodatkowej powierzchni mieszkalnej odpowiadającej nowoczesnym standardom – pozyskiwanie inwestorów realizujących zapisy mpzp – Stare Miasto.
	Rejon ulicy Zamkowej.
	Ulica Żeglarska (rozszerzenie oferty komunikacyjnej).

- **Działania dotyczące rozwoju i promocji produktów kulturowych i turystycznych, w tym wzmocnienie informacji i marketingu (*poprawa jakości informacji turystycznej*)**

1.	**Utrzymanie i obsługa portalu turystycznego – TCZEW NADWIŚLAŃSKI** *Planowane działania:* –bieżąca aktualizacja portalu, –poszerzanie oferty informacyjnej.
2.	**Uruchomienie połączenia autobusowego Suchostrzygi – Bulwar Nadwiślański** w ramach promocji Starego Miasta i nadbrzeżnych terenów rekreacyjnych.
3.	**Poszerzenie oferty działań w zakresie aktywizacji Wisły**
	Planowane działania: –włączenie do kalendarza miejskich imprez wydarzeń związanych z aktywnością rzeczną.

OCZEKIWANE REZULTATY	wskaźnik	2009-2013
–liczba projektów promocyjnych na rzecz rozwoju gospodarczego;	[szt.]	5
–powierzchnia zagospodarowanych „pustek miejskich" w związku z działalnością deweloperską;	[ha]	1,8
–liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej.	[na 100 osób]	7

INSTYTUCJE I PODMIOTY UCZESTNICZĄCE WE WDRAŻANIU
–jst
–przedsiębiorcy
–instytucje otoczenia biznesu
–organizacje pozarządowe

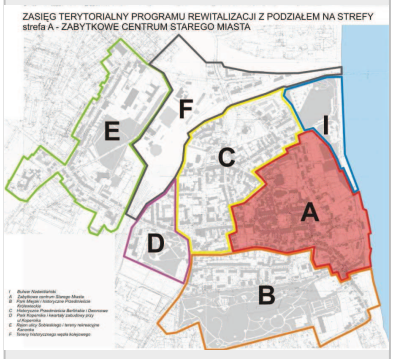

C. PLAN DZIAŁAŃ SPOŁECZNYCH

GŁÓWNE KIERUNKI DZIAŁAŃ SPOŁECZNYCH W STREFACH: I i A:

- Poprawa warunków życia i rozwoju społeczności lokalnej.
- Poprawa poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.
- Zatrzymanie rozwoju negatywnych tendencji społecznych, przeciwdziałanie patologiom i wykluczeniu społecznemu.

- **Działania dotyczące poprawy bezpieczeństwa mieszkańców**

1.	**Budowa systemu monitoringu/Monitoring miejski obszaru zdegradowanego**
	Planowane działania: –na obszarze rewitalizowanym przewiduje się instalację 31 nowych kamer (powiększając ogólną liczbę do 43 /łącznie z już istniejącymi/), –podłączenie nowych kamer wymaga położenia 5680 m instalacji przyłączeniowej, –monitoring zwiększy efektywność zwalczania lokalnej przestępczości, wykorzystywany będzie do bieżącego zarządzania komunalnego, obserwacji natężenia ruchu drogowego.
2.	**Centrum monitoringu w budynku przy ul. Wąskiej 32/33**
	Planowane działania: –zmiana sposobu użytkowania obiektu, –adaptacja do nowych funkcji, –zagospodarowanie przestrzeni publicznej.

- **Działania dotyczące poprawy informacji i komunikacji społecznej w mieście**

1.	**Budowa społeczeństwa informacyjnego**
	Opracowanie i wdrożenie programu „Miejska sieć szkieletowa na potrzeby usług teleinformatycznych dla miasta Tczewa"
	Planowane działania: –funkcjonowanie centrum monitoringu, –transmisja obrazu z kamer monitoringu za pośrednictwem TV, –budowa kanalizacji telekomunikacyjnej, –uruchomienie punktów publicznego dostępu do sieci internet HotSpot, –rozmieszczenie infomatów, –stworzenie sieci szkieletowej w oparciu o technologie Wimax.

- **Działania dotyczące przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu i tworzenia równych szans**

1.	Otwarte Stare Miasto – integracja obywatelska Tczewa – Cykl imprez o zasięgu ogólnomiejskim
	–Kiermasz świąteczny „Największe jaja w Tczewie" zabawa integracyjna połączona z występem kapel muzycznych, konkursami oraz prezentacją wyrobów Wielkanocnych, wykonanych przez osoby niepełnosprawne
	–„Dzień godności osoby niepełnosprawnej" impreza integracyjna połączona z poczęstunkiem dla mieszkańców Starego Miasta, dająca okazję do zabaw rodzinnych, konkursów sprawnościowych, plastycznych.
	–„Kiermasz Bożonarodzeniowy z koncertem kolęd" prezentacja wyrobów związanych z tradycją Bożego Narodzenia wraz z koncertem kolęd.
2.	„Święto Ulicy" – cykl imprez kulturalnych z udziałem członków

	społeczności lokalnej mających na celu wzmożenie aktywności społecznej mieszkańców Starego Miasta, wsparcie procesu integracji mieszkańców, wykluczenie zjawiska wyobcowania i braku asymilacji społecznej
	–organizacja warsztatów z zakresu rozwoju umiejętności liderów społecznych
	–warsztaty integracyjne z zakresu tworzenia i realizacji projektów
	–organizacja obchodów Święta Ulicy
	–rozwój działań samopomocowych.

- **<u>Działania dotyczące zapobieganiu zjawisku bezrobocia</u>**

1.	**Aktywizacja osób niepełnosprawnych pozostających bez zatrudnienia**
	– adaptacja pomieszczeń w budynku przy ul. Chopina 33 (np. funkcjonowanie warsztatów terapii zajęciowej)

- **<u>Działania na rzecz aktywizacji środowisk dziecięcych i młodzieżowych</u>**

1.	**Świetlica dla dzieci**
	–wprowadzenie funkcji świetlicy w budynkach (dom + oficyna) przy ul. Zamkowej 26.
2.	**Akcja „Trzeźwy umysł małolata"**
	Spotkania szkoleniowe z zakresu profilaktyki dla młodzieży nt. uzależnień, bezpieczeństwa i współżycia w lokalnej społeczności – realizacja na terenie placówek edukacyjnych w obszarze zdegradowanym.
3.	**Akcja „Bezpieczna szkoła"**
	Akcje szkoleniowe z zakresu bezpieczeństwa, adresowana do dzieci i ich rodziców – realizacja na terenie placówek edukacyjnych w obszarze zdegradowanym.
	–**„Bezpieczna droga do szkoły"** – opaski odblaskowe dla dzieci.
	–**„Bezpieczna szkoła"** – przeciwdziałanie zagrożeniom związanym z narkotykami, alkoholem, internetem – ulotki informacyjne, pokazy multimedialne, filmy prewencyjne.
	–**„Bezpieczne wakacje"**
4.	**„W Tczewie bezpieczniej"**
	Działania edukacyjno – informacyjne nt. bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, zmniejszania skali zagrożeń, wyrobienie nawyku bezpiecznego zachowania - cykl spotkań z dziećmi i młodzieżą zamieszkującymi obszar zdegradowany.
5.	**„Wakacje z rewitalizacją"** – warsztaty edukacyjno – plastyczne dla dzieci w wieku 5-12 lat z obszaru zdegradowanego.

- **<u>Działania dotyczące walki z patologiami społecznymi</u>**

1.	**Cykl spotkań dzielnicowego z lokalną społecznością:**
	–**Akcja „Bądź bezpieczny"** – bezpieczeństwo osobiste oraz rozwiązywanie bieżących problemów mieszkańców.
	–Spotkania integracyjne mieszkańców i „dzielnicowego".
2.	**„Terapia w rodzinie"**
	–**„Powstrzymanie i zapobieganie przemocy w rodzinie"** – program pomocy dorosłym ofiarom i sprawcom przemocy zamieszkującym obszar zdegradowany poprzez: wsparcie psychologiczne – indywidualne spotkania z psychologiem oraz edukację przedstawicieli służb i instytucji dotyczącą rozpoznania sygnałów przemocy.
	–**„Młodzieżowa grupa kryzysowa"** – program pomocy młodzieży wychowującej się w rodzinach dysfunkcyjnych z terenu Starego Miasta

	poprzez terapię grupową i konsultacje indywidualne. Celem programu jest poznawanie umiejętności interpersonalnych potrzebnych w kontaktach z ludźmi, szczególnie umiejętności słuchania, komunikowania własnych uczuć i potrzeb, rozwiązywania problemów w relacjach z ludźmi.

- **Działania na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy i kultury społeczności lokalnej – rozwój społeczeństwa obywatelskiego**

1.	Punkt informacyjno – konsultacyjny **„info – REWITALIZACJA"**
	–Uruchomienie punktu informacyjno – konsultacyjnego „info – REWITALIZACJA" przy ul. Chopina 33 –docelowo przeniesienie do budynku przy ul. Podmurnej 12
2.	**„Mieszkać lepiej"**
	Cykl warsztatów z mieszkańcami obszaru zdegradowanego – w formie happeningów dla mieszkańców promujących ideę rewitalizacji – stworzenie katalogu wzorów dobrych rozwiązań adresowanego do właścicieli i zarządców obiektów na Starym Mieście
	–„Miasto bez barier" – warsztaty mające na celu uwrażliwienie lokalnej społeczności na problemy osób o niepełnej sprawności ruchowej, zajęcia terenowe i otwarta dyskusja o zaobserwowanych barierach architektonicznych i społecznych na terenie miasta, utrwalone wystawą fotograficzną
	–„Przestrzeń społeczna podwórek na Starym Mieście" – program obejmujący edukację społeczeństwa w zakresie tworzenia przestrzeni dostępnej dla wszystkich użytkowników, wzbogacony kampanią medialną wykorzystującą materiały i uwagi uczestników warsztatów studenckich
3.	**Działania edukacyjno-informacyjne służące promowaniu idei odnowy i aktywizacji obszaru staromiejskiego**
	Cykl warsztatów i seminariów dotyczących spraw związanych z partycypacją społeczną w procesach odnowy zdegradowanych, miejskich obszarów mieszkaniowych. Akcje informacyjne dla mieszkańców obszaru zdegradowanego w postaci spotkań specjalistów z mieszkańcami Starego Miasta i przedstawicielami samorządu mające na celu uświadomienie stopnia degradacji omawianej części miasta w trzech wymiarach: przestrzennym, społecznym i ekonomicznym oraz podnoszenie świadomości i wzmacnianie tożsamości lokalnej.

OCZEKIWANE REZULTATY	wskaźnik	2009-2013
–ilość zadań publicznych, wykonywanych przez organizacje pozarządowe na podstawie konkursów przygotowywanych przez UM (granty na działania: edukacyjna opieka wychowawcza, przeciwdziałanie patologiom społecznym, etc.);	[szt.]	5
–liczba zrealizowanych przedsięwzięć mających na celu przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym;	[szt.]	5
–liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej.	[na 1000 osób]	100

INSTYTUCJE I PODMIOTY UCZESTNICZĄCE WE WDRAŻANIU
–jst
–organizacje pozarządowe
–Skarb Państwa

2. POZOSTAŁE STREFY: B, C, D, E i F

Strefa B – Park Miejski i Historyczne Przedmieście Królewieckie
Strefa C – Historyczne Przedmieścia: Berlińskie i Dworcowe
Strefa D – Park Kopernika i kwartały zabudowy przy ul. Kopernika
Strefa E – Rejon ul. Sobieskiego i tereny rekreacyjne „Kanonka"
Strefa F – Teren historycznego węzła kolejowego

Dla ww. stref planuje się sporządzenie **programów operacyjnych** uwzględniających główne kierunki działań przestrzennych.

A. KIERUNKI DZIAŁAŃ PRZESTRZENNYCH

- poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich,
- polepszenie stanu technicznego i funkcjonalnego budynków – remont obiektów,
- rewaloryzacja zespołów architektonicznych: mieszkaniowo-usługowych,
- świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego przestrzeni publicznych,
- poprawa jakości struktur miejskich – w tym infrastruktury technicznej i drogowej,
- zwiększenie ilości miejsc parkingowych,
- rozwój infrastruktury sprzyjającej ruchowi rowerowemu,
- zagospodarowanie terenów zielonych (w tym parków i terenu dawnych fos),
- zachowanie i wykorzystanie walorów historyczno – kulturowych miasta,
- poprawa stanu środowiska, w tym ze szczególnym uwzględnieniem zmiany sposobu ogrzewania budynków na ekologiczny.

W poszczególnych strefach wskazano działania przestrzenne inicjujące proces rewitalizacji.

W programach operacyjnych postuluje się ujęcie zagadnień związanych poprawą stanu środowiska naturalnego, w tym poprawy jakości powietrza atmosferycznego poprzez stały monitoring powietrza, eliminowanie źródeł energii/ogrzewania powodujących emisję pyłu. Prowadzenie działań zmniejszających zapylenie: instalowanie zraszaczy, zdrojów i fontann. Wzbogacenie terenów zurbanizowanych o zieleń. Ochronę wód powierzchniowych i podziemnych.
Niezbędne jest również działanie związane z remontami i renowacją istniejących zasobów mieszkaniowych, zabezpieczeniem puli mieszkań rotacyjnych i zamiennych, a także budową nowych mieszkań.

Proponuje się skorzystanie z dotychczas określonych wskaźników rezultatu zastosowanych dla strefy A. Lista wskaźników nie jest listą zamkniętą. Przy sporządzaniu programów operacyjnych będzie ona weryfikowana stosownie do potrzeb/uzupełniana.

Należy również określić instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu poszczególnych programów.

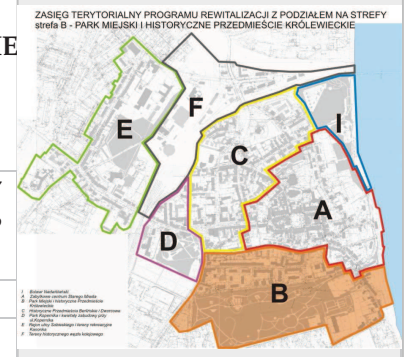

STREFA B – PARK MIEJSKI I HISTORYCZNE PRZEDMIEŚCIE KRÓLEWIECKIE

- **<u>Działania dotyczące rozwoju infrastruktury turystycznej i kulturalnej</u>**

I	**REWALORYZACJA PARKU MIEJSKIEGO WRAZ Z TERENEM PRZY WIEŻY CIŚNIEŃ ORAZ ADAPTACJĄ BUDYNKU PRZY STACJI POMP NA CELE PUBLICZNE**
1.	**Zagospodarowanie parku:**
	– bieżąca pielęgnacja drzewostanu i pozostałej roślinności, – remont istniejących ciągów pieszych, instalacja nowego oświetlenia wzdłuż szlaków spacerowych, remont schodów terenowych, przywrócenie historycznych nawierzchni kamiennych, – nowe alejki spacerowe, – realizacja drewnianych podestów, – wymiana siedzisk, – doposażenie elementami małej architektury, – poszerzenie oferty rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców i turystów: poprzez powstanie m.in.: –mini pola golfowego wraz z wypożyczalnią sprzętu, –zegara słonecznego, na którym będzie można przysiąść, –placu do gry w boule, –placu zabaw, –brodzika dla dzieci, –fontanny, – realizacja przyrodniczej ścieżki dydaktycznej prezentującej formy ochrony przyrody, drzewa i krajobraz, – instalacja toalet wolnostojących.
2.	**REWALORYZACJA OBIEKTÓW KUBATUROWYCH W PARKU**
	Amfiteatr w Parku *Projekt uzupełniający zakwalifikowany do realizacji w dalszym horyzoncie czasowym (4°)* Obiekt wykorzystywany jest sezonowo. Stanowi uzupełnienie oferty rekreacyjnej Parku. W Amfiteatrze odbywają się letnie imprezy kulturalne organizowane przez Centrum Kultury i Sztuki.
	Planowane działania: – rozbudowa zaplecza technicznego, – zadaszenie transparentne widowni, – organizacja imprez kulturalnych.
	Budynek przy stacji pomp
	Planowane działania: – adaptacja budynku na cele publiczne (m.in. edukacja ekologiczna)
3.	**DZIAŁANIA WOKÓŁ PARKU:**
	„Przenikanie" parków
	Planowane działania: – wizualne powiązanie przestrzenne między terenami cmentarza i parku im. M. Kopernika
	Bramy do parków
	Planowane działania: – stworzenie symbolicznych bram poprzez kształtowanie zieleni, instalacje dzieł plastycznych, itp. ogłoszenie konkursu na projekt bram.

	Połączenie „zielonej osi Wisły" z Parkiem Miejskim „Zielona oś Wisły" kończy się w południowej części Starego Miasta i przechodzi harmonijnie przed domkami rybackimi usytuowanymi w pobliżu Wisły przy ul. Nad Wisłą, w kierunku Parku Miejskiego.
	Planowane działania: – powiązanie terenów nadwiślańskich z Parkiem Miejskim, – podkreślenie charakteru dawnej osady rybackiej nad rzeką, – „połączenie" ulicy Nad Wisłą z wejściem do parku od wschodniej strony ul. Kołłątaja poprzez zaprojektowanie pasa zieleni lub rzeźb wzdłuż ulicy i ukształtowanie terenu przed parkiem – stworzenie efektu „zielonej bramy" zapraszającej do parku, – zmiana sposobu użytkowania budynku przy ul. Czyżykowska 1 – przeznaczenie na cele obsługi aktywności żeglarskiej.
4.	**REWALORYZACJA OBIEKTÓW KUBATUROWYCH WOKÓŁ PARKU**
	Wieża Ciśnień jako punkt widokowy wraz z zagospodarowaniem Skweru Konstytucji 3 Maja
	WIEŻA CIŚNIEŃ Zabytek techniki wodociągowej, wyróżniający się formą architektoniczną, we wnętrzu zachowany zbiornik na wodę, wsparty na oryginalnej metalowej konstrukcji. Stanowi dominantę krajobrazową w sylwecie miasta. Kwalifikuje się do wpisu do rejestru zabytków. *Planowane działania:* – wpisanie do rejestru zabytków województwa, – przeprowadzenie remontu, – udostępnienie jako punktu widokowego, – wykorzystanie obiektu dla potrzeb miejscowych twórców, np. stworzenie galerii. **SKWER KONSTYTUCJI 3MAJA** *Planowane działania:* – remont nawierzchni, – wymiana chodników, – zagospodarowanie elementami małej architektury, – realizacja nowej fontanny, – nowe zakomponowanie zieleńca.
II	**CENTRUM WYSTAWIENNICZO-REGIONALNE DOLNEJ WISŁY**
	Planowana kontynuacja działań w koncepcji programowej „Fabryki Sztuk"
	Utworzenie fili CWRDW w budynkach przy ulicy Podmurnej 12 i 15.

- **<u>Działania dotyczące rozwoju infrastruktury technicznej</u>**

1.	**Remont ulic wraz z przebudową oświetlenia ulicznego:**
	– ul. Czyżykowska
	– ul. 30 Stycznia
	– ul. Bałdowska
	– ul. Paderewskiego
	– ul. Zielona (remont drogi)

- **Działania dotyczące poprawy jakości przestrzeni publicznych**

1.	**Zagospodarowanie przestrzeni publicznych** – poprawa jakości otoczenia i warunków życia mieszkańców
	rejon Paderewskiego
	rejon Kołłataja
	rejon Czyżykowskiej

- **Działania dotyczące remontów i renowacji istniejących zasobów mieszkaniowych**

1.	**Remonty budynków komunalnych** – zachowanie funkcji mieszkaniowej, poprawa jakości otoczenia i warunków życia mieszkańców.
	Wąska 21
	Czyżykowska 16

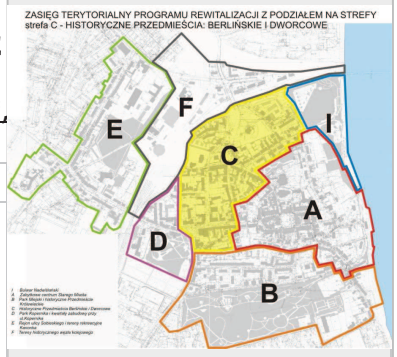

STREFA C – HISTORYCZNE PRZEDMIEŚCIA: BERLIŃSKIE I DWORCOWE

- **Działania dotyczące rozwoju infrastruktury społecznej, kulturalnej, turystycznej**

1.	**Dom Przedsiębiorcy w Tczewie**
	Planowane działania: – Remont i adaptacja obiektu przy ul. Obr. Westerplatte 3 na budynek biurowo - usługowy, pełniący funkcje inkubatora przedsiębiorczości oraz subregionalnego ośrodka obsługi biznesu – 10 pomieszczeń + sala konferencyjna (56m²), – utworzenie i prowadzenie inkubatora przedsiębiorczości – udostępnianie powierzchni podmiotom deklarującym działania proinnowacyjne, – promowanie innowacyjnych kierunków w gospodarce, – organizowanie ram współpracy m.in. z nowoczesnymi ośrodkami gospodarczymi i akademickimi regionu, np. w formie projektów unijnych, – szkolenia i doradztwo w zakresie pozyskiwania funduszy (środki UE, pomoc publiczna, ppp), – współpraca w zakresie administracyjnej obsługi przedsiębiorcy, – baza informacyjna: lokalne firmy, oferty i propozycje współpracy, nieruchomości, współpraca z ośrodkami badawczo-rozwojowymi, współpraca z instytucjami otoczenia biznesu.
2.	**Akademia Wykształcenia**
	Wskazanie lokalizacji dla funkcji edukacyjnej – Akademia III Wieku. Proponowana zmiana funkcji budynku mieszkalnego przy ul. Ogrodowej 4 na cele publiczne lub funkcje usługowe. *Planowane działania:* – wyznaczenie lokalizacji dla proponowanej funkcji; – zmiana sposobu użytkowania obiektu.

- **Działania dotyczące rozwoju infrastruktury technicznej**

1.	**Remonty ulic wraz z przebudową oświetlenia ulicznego**
	– ul. Sambora
	– ul. Nowa
	– ul. Strzelecka
	– ul. Słowackiego
	– ul. Obr. Westerplatte
	– ul. Królowej Jadwigi
	– ul. Kard. Wyszyńskiego (remont ulicy)
2.	**Modernizacja boisk przyszkolnych**
	– przy SP5

- **Działania dotyczące poprawy jakości przestrzeni publicznych**

1.	**Zagospodarowanie przestrzeni publicznych** – poprawa jakości otoczenia i warunków życia mieszkańców
	Okolice Sambora
	Okolice Kościuszki
	Okolice Lecha

- **Działania dotyczące remontów i renowacji istniejących zasobów mieszkaniowych**

1.	**Remonty budynków komunalnych** – zachowanie funkcji mieszkaniowej, poprawa jakości otoczenia i warunków życia mieszkańców
	Sambora 16
	Sambora 5
	Kościuszki 22
	Kościuszki 20d
	Wąska 55

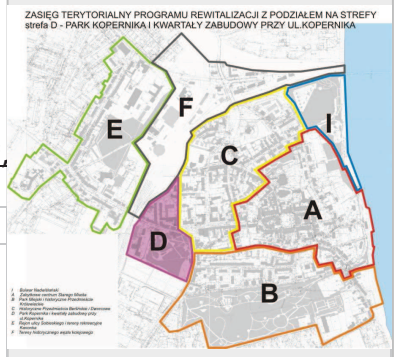

STREFA D - PARK KOPERNIKA I KWARTAŁY ZABUDOWY PRZY UL. KOPERNIKA

- **Działania dotyczące rozwoju infrastruktury społecznej, kulturalnej, turystycznej**

1.	**Rewaloryzacja parku im. M. Kopernika**
	Leżący w centrum miasta Park cieszy się dużym powodzeniem wśród mieszkańców i odwiedzających jako miejsce krótkiego odpoczynku, do którego zapraszają ustawione wokół fontanny ławki. Obiekt wymaga prac rewaloryzacyjnych. *Planowane działania:* – remont nawierzchni, – wymiana chodników, – zagospodarowanie elementami małej architektury, – pielęgnacja i nasadzenie roślinności pełniącej funkcję izolacji akustycznej, – remont fontanny.

- **Działania dotyczące rozwoju infrastruktury technicznej**

1.	**Remonty ulic wraz z przebudową oświetlenia ulicznego**
	–ul. Kopernika
	–ul. Lecha
	–ul. Wojska Polskiego

- **Działania dotyczące poprawy jakości przestrzeni publicznych**

1.	**Zagospodarowanie przestrzeni publicznych** – poprawa jakości otoczenia i warunków życia mieszkańców
	Kwartał Kopernika

- **Działania dotyczące remontów i renowacji istniejących zasobów mieszkaniowych**

1.	**Remonty budynków komunalnych** – zachowanie funkcji mieszkaniowej, poprawa jakości otoczenia i warunków życia mieszkańców	
	Kopernika 4	*(wspólnota)*
	Wojska Polskiego 2	
	Wojska Polskiego 3A	

STREFA E - REJON UL. SOBIESKIEGO I TERENY REKREACYJNE „KANONKA"

- **Działania dotyczące rozwoju infrastruktury technicznej**

1.	**Rozwój kociewskiego kompleksu wypoczynku „Kanonka"**	
	Rozwój Tczewskiego Centrum Sportu i Rekreacji, poprzez rozszerzenie wachlarza oferowanych usług, tak aby obiekt umożliwiał mieszkańcom, jak i gościom odwiedzającym miasto, aktywną formę spędzania wolnego czasu. *Planowane działania:* – Realizacja Kociewskiego kompleksu aktywnego wypoczynku „Kanonka". Remont istniejących budynków. Remont pływalni, boisk sportowych, placów zabaw; – Realizacja kładki pieszej nad torami kolejowymi na wysokości ul. Lecha; – Przeanalizowanie możliwości rozszerzenia oferty rekreacyjnej na pobliskie zabytkowe obiekty pokolejowe w rejonie ul. Warsztatowej; – Włączenie rajdów rowerowych, spływów kajakowych, rejsów po Wiśle do koncepcji promocji marketingowej miasta jako produktu turystycznego; – Ustawienie w centrum miasta tablic wskazujących drogę do obiektu sportowego i zawierających krótki opis proponowanych form spędzania wolnego czasu; – Wyjaśnienie pochodzenia nazwy „kanonka" – zaznaczenie obecności Napoleona; – Rozszerzenie oferty wypoczynku latem o organizację miejsca pod pole namiotowe w okolicach bulwaru oraz zimą – zadaszonego lodowiska na terenie „Kanonki".	
2.	**Remonty ulic wraz z przebudową oświetlenia ulicznego**	
	– ul. Sobieskiego	
	– ul. Gdańska	
	– ul. Grunwaldzka	
	– ul. Targowa	
	– ul. Niepodległości	
3.	**Modernizacja boisk przyszkolnych**	
	– Warsztatowa - SP2	

- **Działania dotyczące poprawy jakości przestrzeni publicznych**

1.	**Zagospodarowanie przestrzeni publicznych** – poprawa jakości otoczenia i warunków życia mieszkańców	
	Okolice Sobieskiego	
	Okolice Wojska Polskiego	

- **Działania dotyczące remontów i renowacji istniejących zasobów mieszkaniowych**

1.	**Remonty budynków komunalnych** – zachowanie funkcji mieszkaniowej, poprawa jakości otoczenia i warunków życia mieszkańców	
	Wojska Polskiego 26	
	Wojska Polskiego 12	
	Wojska Polskiego 12A	
	Wojska Polskiego 7D	
	Wojska Polskiego 17	
	Wojska Polskiego 18	*(wspólnota)*

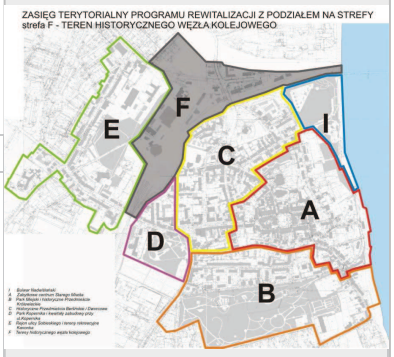

STREFA F – TEREN HISTORYCZNEGO WEZĘŁA KOLEJOWEGO

- **Działania dotyczące rozwoju infrastruktury technicznej**

1.	**Rewaloryzacja obiektów pokolejowych**
	Zespół obiektów pokolejowych przy ul. Warsztatowej 4 składa się z dwóch brył połączonych ze sobą jednokondygnacyjnym łącznikiem: lokomotywowni i budynku mieszkalnego *(z 1880 r.)* Obiekty kwalifikują się do wpisu do rejestru zabytków: – Lokomotywownia stanowi unikalny przykład zabytku techniki w skali regionu. Jest jednym z istotnych elementów nadających historyczny charakter tej części miasta. Posiada zachowaną substancję zabytkową: bryła, wystrój elewacji. – Budynek mieszkalny posiada zachowane opracowanie plastyczne. Wnętrza: schody z balustradą drewnianą, częściowo zachowana stolarka drzwiowa wewnątrz, częściowo zachowana stolarka okienna. *Planowane działania:* – wpis do rejestru zabytków województwa pomorskiego; – zmiana sposobu użytkowania: znalezienie odpowiedniej funkcji dla obiektów pokolejowych – stanowiących gwarancje zachowania wartości kulturowych jakie reprezentują zabytki techniki unikalne w skali regionu, np. przeznaczenie cele publiczne; – doprowadzenie do odpowiedniego stanu technicznego – przeprowadzenie remontu; – rozważenie możliwości adaptacji obiektów na potrzeby Kociewskiego Kompleksu Aktywnego Wypoczynku.
2.	**Remonty ulic wraz z przebudową oświetlenia ulicznego**
	– ul. Warsztatowa
	– ul. 1 Maja
	– ul. Za Dworcem
	– ul. Jana z Kolna
	– ul. Kolejowa
3.	**Budowa kładki dla pieszych nad torami kolejowymi łączącej TCSiR ze Starym Miastem**
4.	**Prace restauracyjne mostu Tczewskiego**

C. KIERUNKI DZIAŁAŃ SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH

W dalszym horyzoncie czasowym na obszarze rewitalizowanym.

W strefach B, C, D, E i F zakłada się kontynuację działań gospodarczych i społecznych wpisujących się w nadrzędny cel rewitalizacji czyli poprawę jakości życia mieszkańców.
Przewiduje się rozszerzenie działań pilotażowych z obszaru A, wykorzystując zdobyte doświadczenia i osiągnięte rezultaty, w całym obszarze rewitalizowanym, w oparciu o wskazane poniżej kierunki działań.

KIERUNKI DZIAŁAŃ GOSPODARCZYCH

- promocja przedsiębiorczości,
- rozwój turystyki i poprawa jakości informacji turystycznej
- poszerzenie oferty inwestycyjnej miasta
- propagowanie finansowych mechanizmów wsparcia

KIERUNKI DZIAŁAŃ SPOŁECZNYCH

- poprawa warunków życia i rozwoju społeczności lokalnej
- podnoszenie poziomu wiedzy i kultury społeczności lokalnej
- poprawa informacji i komunikacji społecznej w mieście – budowa społeczeństwa informacyjnego
- poprawa poziomu bezpieczeństwa mieszkańców,
- zatrzymanie rozwoju negatywnych tendencji społecznych – przeciwdziałania patologiom i wykluczeniu społecznemu, tworzenie równych szans.

VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU REWITALIZACJI

W procesie realizacji zadań rewitalizacyjnych przewiduje się wykorzystanie trzech źródeł finansowania:

- środki publiczne, własne – pozyskiwane przez projektodawców sfery publicznej, w tym władze miasta, np.: z dochodów lub w formie pożyczek, kredytów, obligacji, etc;
- środki publiczne, zewnętrzne – pozyskiwane z budżetu państwa i funduszy europejskich w formie dotacji;
- środki prywatne – pozyskiwane z kapitału prywatnego zarówno krajowego jak i zagranicznego poprzez tworzenie odpowiedniego klimatu do inwestowania w sposób zgodny z założeniami projektu rewitalizacji;
- współpraca sektora publicznego i prywatnego w ramach partnerstwa publiczno – prywatnego.

W załączniku nr 2 do niniejszego Programu zawarto Plan finansowy realizacji procesu rewitalizacji.

VII. SYSTEM WDRAŻANIA

Niniejszy Program obejmuje szereg projektów i zadań inwestycyjnych o zróżnicowanym charakterze. W ramach obszaru rewitalizacji przyjęto projekty kluczowe o charakterze priorytetowym. W związku z powyższym przyjęto, iż w stosunku do każdego z obszarów Prezydent Miasta podejmie decyzję w drodze zarządzenia, co do sposobu wyłaniania operatora rewitalizacji. Wykorzystywać przy tym będzie jedną z trzech możliwych opcji, tj.:

- kontynuacja realizacji Programu w istniejącej strukturze:
  - → WPP – koordynacja, realizacja zadań
  - → WRM – realizacja zadań
  - → WIR – realizacja zadań
  - → WSK – realizacja zadań
  - → WSS – realizacja zadań

  lub specjalnie powołanego w tym celu nowego Wydziału UM
- powierzenie zadań jednostce budżetowej, zajmującej się realizacją fragmentu lub całości programu;
- powierzenie realizacji poszczególnych zadań podmiotowi zewnętrznemu, w tym - instytucji pozarządowej lub firmie prywatnej, koordynującej realizację zadań.

VIII. SYSTEM MONITOROWANIA

Przyjmuje się, że Prezydent Miasta powoła Zespół ds. Rewitalizacji, który będzie pełnił funkcję monitorującą realizację Programu Rewitalizacji. Podstawą monitorowania zmian przestrzenno – gospodarczo – społecznych będzie badanie osiągniętych rezultatów za pomocą przyjętych wskaźników. Ocena realizacji Programu będzie przedstawiana raz w roku w formie raportu przez Przewodniczącego Zespołu. Raporty te będą także podstawą do dokonywania ewentualnych zmian w dokumencie Programu.

Jednocześnie zakłada się, iż poszczególne elementy Programu - planowane w odniesieniu do poszczególnych dzielnic - zostaną skonsultowane ze społecznością lokalną poprzez uspołeczniony sposób opracowywania szczegółowych programów rewitalizacji poszczególnych projektów (sesje warsztatowe, ankiety, dyskusje na łamach lokalnej prasy, radia, telewizji, fora dyskusyjne w internecie itp.). Rozwiązania przyjmowane dla poszczególnych projektów zostaną poddane opiniowaniu i weryfikacji przez społeczności lokalne.

Efekty realizacji programu w stosunku do poszczególnych obszarów zostaną podane do publicznej wiadomości, zarówno poprzez publikację na stronie internetowej Urzędu Miasta, jak i poprzez reportaże emitowane w lokalnej telewizji i radio, publikacje w lokalnej prasie, a także materiały i broszury informacyjne, przekazywane mieszkańcom poszczególnych obszarów. Pozwoli to na uzyskanie opinii społeczności lokalnych o uzyskanych efektach programu, a tym samym przyczyni się do wypracowania ewentualnych uzupełnień i korekt w programie.

Zakłada się, że raz na 2 lata powtarzane będą badania ankietowe w obszarze i zakresie badań prowadzonych w roku 2008.

HARMONOGRAM PROGRAMU REWITALIZACJI

Załącznik nr 1 do PROGRAMU

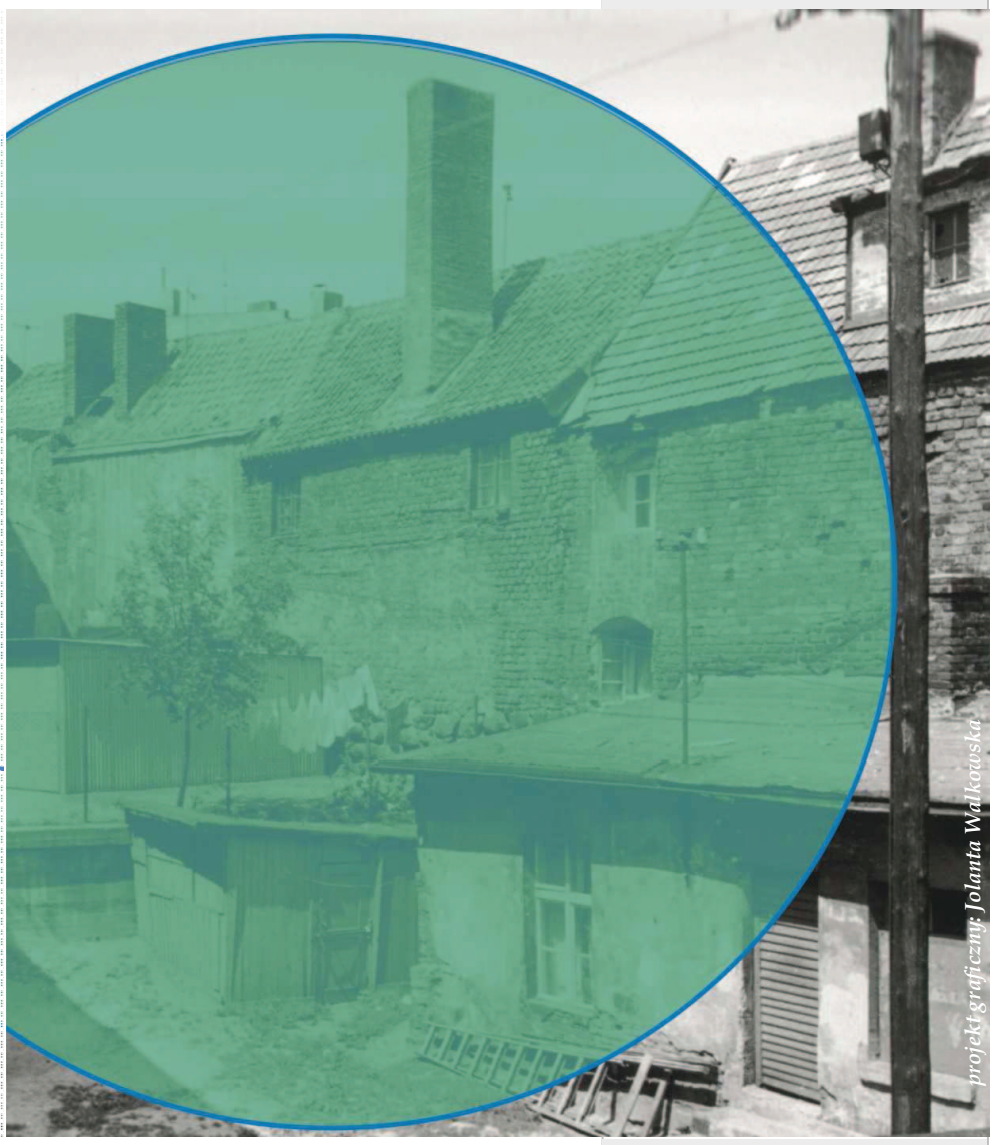

projekt graficzny: Jolanta Walkowska

Lp.	PRZEDSIĘWZIĘCIA PLANOWANE DO REALIZACJI	2009	2010	2011	2012	2013
		tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł

HARMONOGRAM PROGRAMU REWITALIZACJI NA LATA 2009-2013

PODZIAŁ OBSZARU REWITALIZOWANEGO NA PODOBSZARY:

strefa **A – ZABYTKOWE CENTRUM STAREGO MIASTA**

strefa **B – PARK MIEJSKI I HISTORYCZNE PRZEDMIEŚCIE KRÓLEWIECKIE**

strefa **C – HISTORYCZNE PRZEDMIEŚCIA: BERLIŃSKIE I DWORCOWE**

strefa **D – PARK KOPERNIKA I KWARTAŁY ZABUDOWY PRZY UL. KOPERNIKA**

strefa **E – REJON UL. SOBIESKIEGO I TERENY REKREACYJNE KANONKA**

strefa **F – TEREN HISTORYCZNEGO WĘZŁA KOLEJOWEGO**

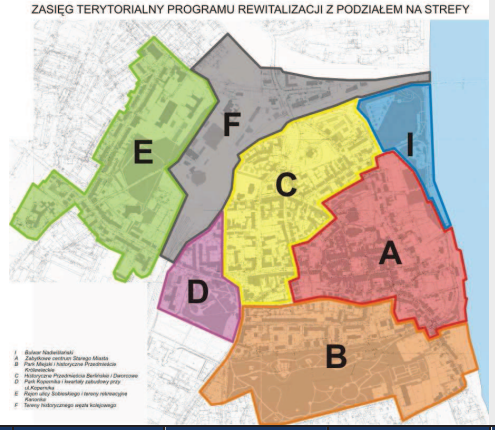

Lp.	PRZEDSIĘWZIĘCIA PRZESTRZENNE PLANOWANE DO REALIZACJI		2009	2010	2011	2012	2013
A	**BULWAR NADWIŚLAŃSKI oraz ZABYTKOWE CENTRUM STAREGO MIASTA**						
a.	**BULWAR NADWIŚLAŃSKI**		tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
1.	**Realizacja projektu „Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez wykorzystanie naturalnych walorów przyrodniczych Tczewa"**	Zagospodarowanie bulwaru nadwiślańskiego w stronę południowej skarpy nadrzecznej	■ **103**	■ **1 468**			
2.	**Tworzenie nowoczesnej infrastruktury turystycznej**	Bulwar Nadwiślański	■ **60**		■ **1200**		⇨
3.	**Realizacja projektu „Kociewski Szlak Rowerowy im. Grzymisława"**	Realizacja projektu w obszarze Bulwaru Nadwiślańskiego		■ **40**	■ **5**		

Lp.	PRZEDSIĘWZIĘCIA PLANOWANE DO REALIZACJI			2009	2010	2011	2012	2013
				tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
b.	**REWITALIZACJA PRZESTRZENI PUBLICZNEJ DROGI WIDOKOWEJ**							
1.	**Remonty ulic**	Dąbrowskiego			■ 70	■ 1400		
		Krótka		■ 1 800				
		Podgórna						
2.	**Budowa zielonego ciągu pieszego**	„Łącznik" – od ul. Zamkowej do bulwaru nadwiślańskiego						
3.	**Realizacja systemu oznakowania szlaku**	na całej trasie przebiegu szlaku						
4.	**Wymiana oświetlenia:**							
5.	**Kształtowanie krajobrazu przestrzeni publicznej**							
6.	**Realizacja nowej fontanny**	pl. Hallera		■ 450				
7.	**Remonty ulic**	Garncarska*				■ 100	■ 2000	
		Lipowa*						
		Okrzei*						
		Mickiewicza*						
		pozostałe ulice wokół Rynku						⇨
8.	**Remont budynku mieszkalno-usługowego**	Chopina 33	dokument. tech.	■ 120				
			realizacja		■ 1 200			
		Mickiewicza 18	dokument. tech.		■ 130			
			realizacja			■ 1 300		
9.	**Przebudowa oświetlenia**	J. Dąbrowskiego na odcinku od Obr. Westerplatte do Kościuszki		■ 120	■ 120			
c.	**REWITALIZACJA PRZESTRZENI PUBLICZNEJ DROGI SPACEROWEJ**							
1.	**Umocnienie skarpy nad ulicą Zamkową**	dokumentacja techniczna		■ 100				
		realizacja			■ 400			

Lp.	PRZEDSIĘWZIĘCIA PLANOWANE DO REALIZACJI			2009	2010	2011	2012	2013
				tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
2.	**Remonty ulic:**	Chopina			■ 1500	■ 1500		
		Mestwina						
3.	**Budowa nowego ciągu pieszego**	na skarpie nad ul. Zamkową						
4.	**Realizacja systemu oznakowania drogi spacerowej**	na trasie przebiegu drogi						
5.	**Wymiana oświetlenia**							
6.	**Kształtowanie krajobrazu przestrzeni publicznej**							
7.	**Remont budynku wraz z adaptacją na świetlicę dla dzieci**	Zamkowa 26 *(dom + oficyna)*	dokument. tech.		■ 130			
			realizacja			■ 1 300		
8.	**Remonty budynków komunalnych**	Chopina 37	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
		Chopina 11	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
		Chopina 12 *oficyna*	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
		Zamkowa 11	dokument. tech.				■ 90	
			realizacja					■ 900
		Zamkowa 16	dokument. tech.			■ 130		
			realizacja				■ 1 300	
		Zamkowa 18	dokument. tech.					■ 130
			realizacja					⇨2014 r.
		Zamkowa 22	dokument. tech.					⇨2014 r.
			realizacja					⇨2015 r.

Lp.	PRZEDSIĘWZIĘCIA PLANOWANE DO REALIZACJI			2009	2010	2011	2012	2013
				tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
		Zamkowa 24	dokument. tech.					⇨2015 r.
			realizacja					⇨2016 r.
9.	**Remont i adaptacja budynku na cele obsługi aktywności żeglarskiej**	Czyżykowska 1	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
d.	**REWITALIZACJA PRZESTRZENI PUBLICZNEJ SZLAKU FORTECZNEGO:**							
1.	**Remont ulicy**	Zamkowa		■ **1550**				
2.	**Remont budynku z uwzględnieniem przeniesienia w to miejsce Punktu „info – REWITALIZACJA"**	Podmurna 12		■ **540**				
3.	**Remont budynku na cele publiczne**	Podmurna 15			■ **900**			
4.	**Realizacja projektu zagospodarowania fosy miejskiej**	Podmurna			■ **900**			
5.	**Odbudowa murów obronnych**							
6.	**Przebudowa obiektów**	pl. Grzegorza	dokument. tech.	■ **500**				
			realizacja		■ **1500**			
7.	**Remont budynku mieszkalnego**	Rybacka 8	dokument. tech.				■ **500**	
			realizacja					
8.	**Remonty ulic**	Podmurna			■ **400**	■ **1500**	■ **1500**	
		Rybacka						
9.	**Remont schodów terenowych**	ul. Wodna – ul. Zamkowa						
		pl. Grzegorza – ul. Zamkowa						

Lp.	PRZEDSIĘWZIĘCIA PLANOWANE DO REALIZACJI			2009	2010	2011	2012	2013
				tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
10.	**Realizacja projektu zagospodarowania terenów rekreacyjnych dawnej fosy**	pomiędzy ul. Wąską i Ogrodową						
11.	**Wyznaczenie miejsc rekreacji i wypoczynku**	na trasie przebiegu szlaku						
12.	**Utworzenie punktów widokowych**							
13.	**Realizacja systemu oznakowania szlaku fortecznego na trasie jego przebiegu**							
14.	**Wymiana oświetlenia**							
15.	**Kształtowanie krajobrazu przestrzeni publicznej**							
16.	**Budowa parkingów**	Ks. Ściegiennego *(przy parku)*	dokument. tech.			■ 20		
			realizacja				■ 150	
		Wąska *(przy gazowni)*	dokument. tech.		■ 20			
			realizacja			■ 150		
		Ogrodowa / Wąska	dokument. tech.	■ 150				
			realizacja		■ 3000			
17.	**Rewaloryzacja parku**	Ks. Ściegiennego	dokument. tech.			■ 30		
			realizacja				■ 500	
18.	**Przebudowa budynków na centrum monitoringu**	Wąska 32-33	realizacja	■ 2000				
19.	**Rozbudowa ulicy**	Żeglarska *d. Nowozamkowa*	realizacja	■ 600				
20.	**Remonty budynków komunalnych**	Podmurna 8-9	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨

Lp.	PRZEDSIĘWZIĘCIA PLANOWANE DO REALIZACJI		2009	2010	2011	2012	2013
			tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
e	**DZIAŁANIA TOWARZYSZĄCE**						
1.	**Poprawa jakości powietrza atmosferycznego** **Wzbogacenie terenów zurbanizowanych o zieleń** **Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych**	Obszar rewitalizowany		■ 100	■ 500	■ 500	■ 500
2.	**Renowacja elewacji kamienic – coroczny konkurs na najładniejszą elewację budynku zabytkowego**	Obszar rewitalizowany	■ 100 rocznie				
3.	**Przebudowa oświetlenia ulicznego**	Kościuszki	■ 190				
4.	**Budowa systemu monitoringu**	Obszar rewitalizowany		■ 1500	■ 1500		
5.	**Rozwój budownictwa komunalnego związany z obszarem rewitalizowanym**	9 budynków - poza obszarem rewitalizowanym Prosta	■ 4500	■ 2500	■ 5000	■ 5000	■ 2500
		Sadowa				■ 2500	
B	**PARK MIEJSKI I HISTORYCZNE PRZEDMIEŚCIE KRÓLEWIECKIE**						
1.	**Rewaloryzacja parku miejskiego wraz z terenem przy wieży ciśnień oraz adaptacją budynku przy stacji pomp na cele publiczne**	dokumentacja techniczna		■ 80			
		realizacja	■ 300		■ 1000	■ 1000	■ 1000
2.	**Rewaloryzacja obiektów kubaturowych w Parku**	Amfiteatr w Parku					⇨
		Budynek przy stacji pomp					⇨
3.	**Działania wokół Parku**	„Przenikanie" parków					⇨
		Bramy do parków					⇨
		Połączenie „zielonej osi Wisły" z Parkiem Miejskim					⇨
4.	**Rewaloryzacja obiektów kubaturowych wokół Parku wraz z otoczeniem**	Wieża Ciśnień					⇨
		Skwer Konstytucji 3 Maja			■ 80	■ 1500	

Lp.	PRZEDSIĘWZIĘCIA PLANOWANE DO REALIZACJI			2009	2010	2011	2012	2013
				tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
5.	**Koncepcja programowa „Fabryki Sztuk"**	Centrum Wystawienniczo-Regionalnego Dolnej Wisły		**Działania statutowe jednostki samorządowej CWRDW**				
6.	**Remont ulicy**	Czyżykowska	dokument. tech.				■ 1500	
			realizacja					■ 2000
		30 Stycznia						
		Bałdowska						⇨
		Paderewskiego						⇨
		Zielona						⇨
7.	**Remonty budynków komunalnych**	Wąska 21	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
		Czyżykowska 16	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
8.	**Zagospodarowanie przestrzeni publicznych**	rejon ul. Paderewskiego						⇨
		rejon ul. Kołłątaja						⇨
		rejon ul. Czyżykowskiej						⇨
C	**HISTORYCZNE PRZEDMIEŚCIA: BERLIŃSKIE I DWORCOWE**							
1.	**Dom Przedsiębiorcy w Tczewie**	Obr.Westerplatte3	realizacja	■ 177	■ 2637	■ 1250		
2.	**Akademia Wykształcenia**		dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
3.	**Remonty ulic**	Sambora	dokument. tech.		■ 1500			
			realizacja					

Lp.	PRZEDSIĘWZIĘCIA PLANOWANE DO REALIZACJI			2009	2010	2011	2012	2013
				tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
		Nowa						⇨
		Strzelecka						⇨
		Słowackiego						⇨
		Obr. Westerplatte						⇨
		Królowej Jadwigi						⇨
		Kard. Wyszyńskiego						⇨
4.	**Modernizacja boiska**	Obr.Westerplatte 18; SP5	dokument. tech.		■ 800			
			realizacja					
5.	**Zagospodarowanie przestrzeni publicznych**	okolice: Sambora Kościuszki Lecha	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
6.	**Remonty budynków komunalnych**	Sambora 16	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
		Sambora 5	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
		Kościuszki 22	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
		Kościuszki 20 D	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
		Wąska 55	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
D	**PARK KOPERNIKA I KWARTAŁY ZABUDOWY PRZY UL. KOPERNIKA**							
1.	**Rewaloryzacja parku im Kopernika**	Wojska Polskiego	dokument. tech.					■ 30
			realizacja					⇨

Lp.	*PRZEDSIĘWZIĘCIA PLANOWANE DO REALIZACJI*			2009	2010	2011	2012	2013
				tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
2.	**Remont ulicy**	Kopernika	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
		Lecha						⇨
		Wojska Polskiego						⇨
3.	**Zagospodarowanie przestrzeni publicznych**	Kwartał Kopernika	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
4.	**Remonty budynków komunalnych**	Kopernika 4 *wspólnota*	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
		Woj. Polskiego 2	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
		Woj. Polskiego 3A	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
E	**REJON UL. SOBIESKIEGO I TERENY REKREACYJNE KANONKA**							
1.	**Budowa kociewskiego kompleksu wypoczynku „Kanonka"**	Wojska Polskiego	dokument. tech.			⇨		
			realizacja			⇨		
2.	**Remonty ulic**	Sobieskiego	dokument. tech.					■ **2000**
			realizacja					

Lp.	PRZEDSIĘWZIĘCIA PLANOWANE DO REALIZACJI			2009	2010	2011	2012	2013
				tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
		Gdańska						⇨
		Grunwaldzka						⇨
		Targowa						⇨
		Niepodległości						⇨
3.	**Modernizacja boiska**	Warsztatowa SP 2	dokument. tech.		■ 800			
			realizacja					
4.	**Zagospodarowanie przestrzeni publicznych**	okolice Sobieskiego Woj. Polskiego	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
5.	**Remont budynków komunalnych**	Woj. Polskiego 26	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
		Woj. Polskiego 12	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
		Woj. Polskiego 12A	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
		Woj. Polskiego 7D	dokument. tech.					■ 700
			realizacja					
		Woj. Polskiego 17	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
		Woj. Polskiego 18 *wspólnota*	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨

Lp.	*PRZEDSIĘWZIĘCIA PLANOWANE DO REALIZACJI*			2009	2010	2011	2012	2013
				tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
F	**TEREN HISTORYCZNEGO WEZEŁA KOLEJOWEGO**							
1.	**Remont ulicy**	Warsztatowa	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
		1 Maja						⇨
		Za Dworcem						⇨
		Jana z Kolna						⇨
2.	**Budowa kładki dla pieszych nad torami kolejowymi**	łączącej TCSiR ze Starym Miastem	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
3.	**Restauracja mostu Tczewskiego**	rz. Wisła	dokument. tech.			⇨		
			realizacja			⇨		
4.	**Rewaloryzacja obiektów pokolejowych**	Warsztatowa Lokomotywownia	dokument. tech.					⇨
			realizacja					⇨
	ŁĄCZNIE wydatki inwestycyjne			■ 13360	■ 21795	■ 18065	■ 18140	■ 7860
	OGÓŁEM wydatki inwestycyjne w latach 2009 - 2013			**79 220 000 ■ ≈ 80 mln PLN**				

Lp.	PRZEDSIĘWZIĘCIA PLANOWANE DO REALIZACJI	2009	2010	2011	2012	2013
		tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł

Lp.	PRZEDSIĘWZIĘCIA SPOŁECZNE PLANOWANE DO REALIZACJI		2009	2010	2011	2012	2013
A	ZABYTKOWE CENTRUM STAREGO MIASTA/ na obszarze rewitalizowanym						
I.	DZIAŁANIA DOTYCZĄCE POPRAWY BEZPIECZEŃSTWA		tys. zł.	tys. zł.	tys. zł.	tys. zł.	tys. zł.
1.	**Budowa systemu monitoringu**	Obszar rewitalizowany	■ ujęto w kwocie ⇨ zadania pkt. Ae ppkt. 4				
II.	DZIAŁANIA DOTYCZĄCE POPRAWY INFORMACJI I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE – BUDOWA SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO						
2.	**Opracowanie i wdrożenie programu „Miejska ogólnodostępna sieć teletransmisji z terminalami internetowymi w obiektach uzyteczności publicznej i MŚP**	Obszar rewitalizowany	■ ujęto w kwocie ⇨ zadań inwestycyjnych dot. dokumentacji technicznej dróg				
III.	DZIAŁANIA DOTYCZĄCE PRZECIWDZIAŁANIU WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU ORAZ TWORZENIU RÓWNYCH SZANS						
3.	**„OTWARTE STARE MIASTO"** cykl imprez integracyjnych dla mieszkańców	„Dzień godności osoby niepełnosprawnej"	■ **142,5**				
		Kiermasz Wielkanocny „Największe jaja w Tczewie"					
		Kiermasz Bożonarodzeniowy z koncertem kolęd"					
IV.	DZIAŁANIA DOTYCZĄCE ZAPOBIEGANIU ZJAWISKU BEZROBOCIA						
4.	Prowadzenie programu: **„WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ"** – dla osób niepełnosprawnych pozostających bez zatrudniania *(konkurs grantowy - działalność i prowadzenie placówki)*	Chopina 33	■ *)				

* Koszty określi WSS w powiązaniu z systemem przyznawania grantów dla organizacji pozarządowych na prowadzenie działań wpisujących się w proces rewitalizacji

Lp.	PRZEDSIĘWZIĘCIA PLANOWANE DO REALIZACJI		2009	2010	2011	2012	2013
			tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
V.	**DZIAŁANIA NA RZECZ AKTYWIZACJI ŚRODOWISK DZIECIĘCYCH I MŁODZIEŻOWYCH**						
5.	Prowadzenie **ŚWIETLICY dla dzieci** (*konkurs na prowadzenie obiektu*)	Zamkowa 26	■ *)				
6.	**TRZEŹWY UMYSŁ MAŁOLATA** – spotkania szkoleniowe z zakresu profilaktyki uzależnień dla młodzieży w placówkach edukacyjnych	Obszar rewitalizowany	ujęto w kwocie ⇨ zadania pkt. V ppkt. 9				
7.	**Akcja „BEZPIECZNA SZKOŁA"** – cykl wykładów w szkołach podstawowych i gimnazjalnych nt. bezpieczeństwa dzieci i młodzieży	„Bezpieczna droga do szkoły" „Bezpieczne wakacje". ulotki informacyjne ostrzegające przed zagrożeniami dla młodzieży	■ **69**				
8.	**„W TCZEWIE ZE STRAŻĄ MIEJSKĄ BEZPIECZNIEJ"** – działania edukacyjno – informacyjne cykl wykładów w placówkach edukacyjnych	Obszar rewitalizowany					
9.	**„WAKACJE Z REWITALIZACJĄ"** – warsztaty edukacyjno – plastyczne	Obszar rewitalizowany	■ **50**				
VI.	**DZIAŁANIA DOTYCZĄCE WALKI Z PATOLOGIAMI SPOŁECZNYMI**						
10.	**„POZNAJ SWOJEGO DZIELNICOWEGO"** – cykl spotkań edukacyjno – integracyjnych dzielnicowego z lokalną społecznością	Akcja „Bądź bezpieczny" Spotkania integracyjne mieszkańców	■ ujęto w kwocie ⇨ zadania pkt. V ppkt. 9				
11.	**TERAPIA W RODZINIE**	„Powstrzymanie i zapobieganie przemocy w rodzinie" „Młodzieżowa grupa kryzysowa"	■ *)				
VII.	**DZIAŁANIA NA RZECZ PODNOSZENIA POZIOMU WIEDZY I KULTURY SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ**						
1.	**„info – REWITALIZACJA"** - punkt informacyjno – konsultacyjny związany z rewitalizacją	Chopina 33	■ ujęto w kwocie ⇨ zadania pkt. V ppkt. 9				

Lp.	PRZEDSIĘWZIĘCIA PLANOWANE DO REALIZACJI		2009	2010	2011	2012	2013
			tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
2.	**„ŚWIĘTO ULICY"** – cykl imprez kulturalnych dla mieszkańców	warsztaty integracyjne obchody Święta Ulicy	■ ujęto w kwocie ⇨ zadania pkt. V ppkt. 9				
3.	**„MIESZKAĆ LEPIEJ"** – cykl warsztatów studentów architektury PG z mieszkańcami	„Miasto bez barier" Przestrzeń społeczna podwórek na Starym Mieście	■ **41**				
4.	**INNE SPOJRZENIE** – cykl warsztatów studentów architektury ASP z mieszkańcami	„Dwie twarze Starego Miasta w Tczewie" Inne	■ **33**				
5.	**„www.gospodarka.tczew.pl"** – prowadzenie strony internetowej o rewitalizacji i planowaniu przestrzennym		■ ujęto w kwocie ⇨ zadania pkt. V ppkt. 9				
		OGÓŁEM wydatki w latach 2009 – 2013	**335 500** ■ **≈ 0,4 mln PLN**				

Lp.	*PRZEDSIĘWZIĘCIA PLANOWANE DO REALIZACJI*	2009	2010	2011	2012	2013
		tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł

Lp.	PRZEDSIĘWZIĘCIA GOSPODARCZE PLANOWANE DO REALIZACJI	2009	2010	2011	2012	2013
A	ZABYTKOWE CENTRUM STAREGO MIASTA / na obszarze rewitalizowanym					
I.	DZIAŁANIA DOTYCZĄCE WDRAŻANIA INSTRUMENTÓW WSPIERANIA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI					
1.	Działania promocyjne wspierające preferowane funkcje usługowe na Starym Mieście	■ 11,5	■ 22	■ 22	■ 22	■ 22
2.	Opracowanie zasad dotyczących udzielania ulg podatkowych dla właścicieli/użytkowników kamienic w obszarze rewitalizowanym	Działania statutowe UM				
3.	Kontynuacja uczestnictwa miasta w „Pomorskim Funduszu Poręczeń Kredytowych"	Udziały w wysokości 100 tys. (0,51 % udziałów)				
II.	DZIAŁANIA NA RZECZ POSZERZANIA OFERTY INWESTYCYJNEJ MIASTA					
1.	Przygotowanie terenów pod realizację nowych inwestycji gospodarczych	Zgodnie z uchwalonym WPI				
III.	DZIAŁANIA DOTYCZĄCE ROZWOJU I PROMOCJI PRODUKTÓW KULTUROWYCH I TURYSTYCZNYCH, W TYM WZMOCNIENIE INFORMACJI I MARKETINGU – POPRAWA JAKOŚCI INFORMACJI TURYSTYCZNEJ					
1.	Utrzymanie i obsługa portalu turystycznego – TCZEW NADWIŚLAŃSKI	■ 0,5 rocznie				
2.	Uruchomienie połączenia autobusowego Suchostrzygi – Bulwar Nadwiślański w ramach promocji Starego Miasta i nadbrzeżnych terenów rekreacyjnych	■ 3,7	■ 5	■ 5	■ 5	■ 5
3.	Poszerzenie oferty działań w zakresie aktywizacji Wisły	Działania statutowe jednostki samorządowej TCSiR				
	OGÓŁEM wydatki w latach 2009 – 2013	**125 700** ■ ≈ 0,13 mln PLN				

PLAN FINANSOWY

Załącznik nr 2 do PROGRAMU

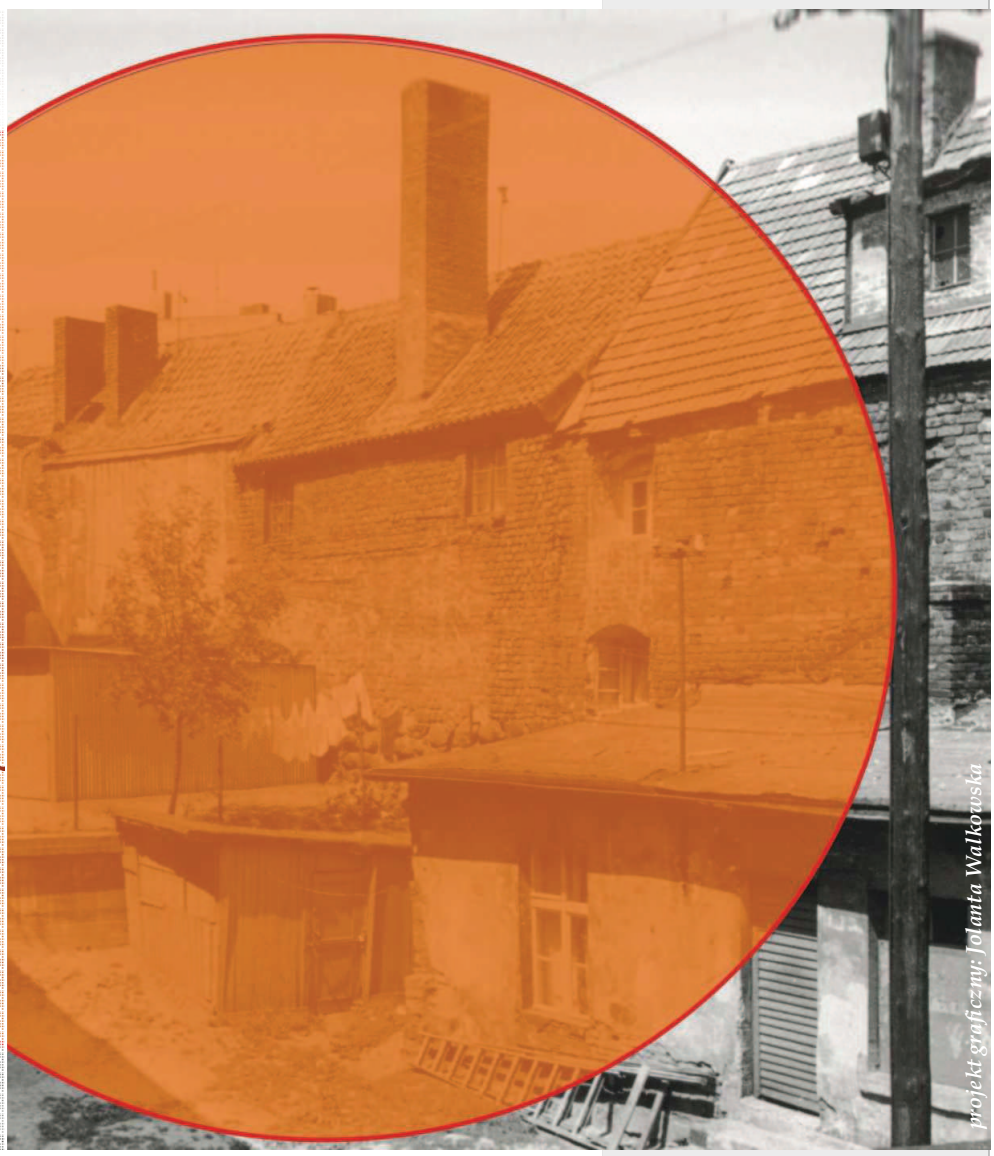

projekt graficzny: Jolanta Walkowska

Załącznik nr 2 przedstawia Plan finansowy realizacji procesu rewitalizacji na lata 2009 – 2013.

Lp.	Budżet	2009	2010	2011	2012	2013
1.	**JST**	wydatki inwestycyjne zgodnie z Harmonogramem programu rewitalizacji				
2.	**SKARB PAŃSTWA**	**50 000**				
3.	**UE**	70 % dofinansowania				
	RPO	**12 000 000**				
4.	**ORGANIZACJE POZARZĄDOWE**	**50 000**				